

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Ondokuz Mayıs University Journal of Faculty of Education

e-ISSN: 2548-0278 OMU EFD, December 2024, 43(2): 721-818

Anaokullarında Yürütülen Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi

Examining the Views of Administrators, Teachers and Parents on Guidance Services Conducted in Kindergartens

Cansu KESKİN¹, Fatih CAMADAN²

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Samsun, Türkiye
· ckes55@hotmail.com · ORCID > 0000-0003-4683-8696

²Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye
· fatihcamadan@uludag.edu.tr · ORCID > 0000-0003-1516-4350

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 29 Eylül/September 2023

Kabul Tarihi/Accepted: 29 Temmuz/July 2024

Yıl/Year: 2024 | **Cilt-Volume:** 43 | **Sayı-Issue:** 2 | **Sayfa/Pages:** 721-818

Atf/Cite as: Keskin, C. & Camadan, F. "Anaokullarında Yürütülen Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi-Examining the Views of Administrators, Teachers and Parents on Guidance Services Conducted in Kindergartens" Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ondokuz Mayıs University Journal of Faculty of Education, 43(2), December 2024: 721-818.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Fatih CAMADAN

Etik Kurul Beyanı/Ethics Committee Approv: "Araştırma için Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 31.12.2019 tarihli ve 2019/27 karar sayısı ile etik kurul izni alınmıştır - For the research, ethics committee permission was obtained from Recep Tayyip Erdoğan University Scientific Research and Publication Ethics Committee with the decision number 2019/27 dated 31.12.2019."

ANAOKULLARINDA YÜRÜTÜLEN REHBERLİK HİZMETLERİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZ

Bu araştırmada, anaokullarında yürütülen rehberlik hizmetlerine ilişkin yönetici, öğretmen ve velilerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Rize il merkezi ve ilçelerindeki anaokullarında görev yapan yöneticiler (n=20), okul öncesi öğretmenleri (n=24) ve çocuğu anaokulunda eğitim gören veliler (n=23) olmak üzere toplam 67 katılımcı ile yürütülmüştür. Araştırma kapsamında; 14 farklı okuldan katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde gerçekleştirilen bir durum çalışmasıdır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin toplanması sürecinde yönetici, okul öncesi öğretmeni ve veliler ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler betimsel analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin rehberlik hizmetleri kapsamında yapılan çalışmaları daha çok çevre ve veli ile ilişkiler ile yöneltme ve yerleştirme hizmetleri bağlamında algıladıkları belirlenmiştir. Eğitsel rehberlik çalışmaları kapsamında öğrencilerin; ilgilerinin, yeteneklerinin ve akademik ihtiyaçlarının tespiti ve geliştirilmesine yönelik olarak daha çok bilişsel gelişim çalışmalarının yapıldığı tespit edilmiştir. Kişisel-sosyal rehberlik çalışmaları kapsamında öğrencilerin, kişisel ve sosyal ihtiyaçlarının tespiti ve geliştirilmesine yönelik olarak daha çok sosyal gelişim çalışmalarının yapıldığı ortaya koyulmuştur. Mesleki rehberlik çalışmaları kapsamında ise öğrencilerin meslekleri tanımlarına ve meslekler ile ilgili fikir sahibi olmalarına yönelik olarak daha çok meslek sahibi kişilerle/kurumlarla çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir. Rehberlik çalışmalarının yeterliliği/verimliliği ile ilgili olarak katılımcıların çoğunlukla olumlu yönde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında anaokullarında görev yapan yöneticilere ve öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlerde rehberlik hizmetleri ile ilgili konulara daha çok yer verilebilir.

Anahtar Sözcükler: Anaokulu, Okul Öncesi Eğitim, Rehberlik Hizmetleri.

EXAMINING THE VIEWS OF ADMINISTRATORS, TEACHERS AND PARENTS ON GUIDANCE SERVICES PROVIDED IN KINDERGARTENS

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine the views of administrators, teachers and parents on guidance services carried out in kindergartens. The research was conducted with a total of 67 participants, including administrators (n=20), preschool teachers (n=24), and parents (n=23) whose children are studying in kindergartens in Rize city center and districts in the 2019-2020 academic year. Within the scope of the research; interviews were conducted with participants from 14 different schools. Maximum variation sampling was used to determine the participants. The research is a case study conducted within the framework of qualitative research approach. A semi-structured interview form developed by the researchers was used as a data collection tool. During the data collection process, face-to-face interviews were conducted with administrators, preschool teachers and parents. The data obtained in the study were subjected to descriptive content analysis. As a result of the research, it was determined that kindergarten administrators, teachers and parents perceived the activities carried out within the scope of guidance services mostly in the context of relations with the environment and parents and orientation and placement services. Within the scope of educational guidance activities, it was determined that cognitive development activities were mostly carried out to identify and develop students' interests, abilities and academic needs. Within the scope of personal-social guidance activities, it was revealed that more social development activities were carried out to identify and develop students' personal and social needs. Within the scope of vocational guidance studies, it was determined that studies were mostly carried out with professional people/institutions in order for students to recognize professions and have an idea about professions. Regarding the adequacy/efficiency of the guidance activities, it was determined that the participants mostly expressed positive opinions. In the light of these results, in-service trainings for administrators and teachers working in kindergartens may include more topics related to guidance services.

Keywords: Kindergarten, Preschool Education, Counseling Services.

GİRİŞ

Çevre, çocuğun gelişimi ve öğrenme motivasyonu üzerinde önemli bir etki bırakmaktadır (Çelik ve Daşcan, 2014). İlk olarak aile, sonra sosyal çevre ve daha sonra da okul, çocuğa sundukları imkânlarla ve verdikleri eğitimle; büyümesi, gelişmesi ve sosyalleşmesi için çocuğa yardımcı olabilir veya onun hem ruhsal hem de bedensel olarak sağlıklı bir şekilde toplumda sorumluluklarını yerine getiremeyen bir birey olmasına yol açabilir (Haktanır, 2010). Özellikle okul öncesi dönemi kapsayan sıfır-altı yaş arası dönemde, çocuğa sadece ailesi tarafından verilen eğitim yeterli olmayabilmektedir (Katrancı, 2014). Bu sebeple çocukların her alanda istenilen düzeyde gelişmelerini sağlamak için okul öncesi eğitim kurumlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Nitekim Gürkan (1982), iyi yetişmiş, başarılı ve uyumlu kişilerden oluşan sağlıklı bir toplumun okul öncesinde verilen eğitimle mümkün olabileceğini belirtmektedir.

Okul öncesi eğitim, çocukların sosyalleşmesine katkı sunarak, onların evi dışındaki hayatı tanımalarını ve okul kurallarından yola çıkarak toplum kurallarını öğrenmesini de sağlamaktadır (Katrancı, 2014). Aynı zamanda bu eğitim sürecinin çocukların, algılama gücünü arttırması, farklı kültürleri, değerleri, paylaşmayı öğrenmesi, ilkokula hazırlanması, eksik olduğu alanların ve duygusal problemlerin erken dönemde tespit edilip gerekli önlemlerin alınması ve her anlamda sağlıklı kişilik gelişimini sağlaması mümkün olabilmektedir (Dirim, 2004). Dolayısıyla okul öncesi eğitim, sadece öğretim faaliyetlerinin yapıldığı bir yeri değil, aynı zamanda çocukların gelişimini bir bütün olarak destekleyen bir kurum ifade etmektedir (Gençoğlu vd., 2019). Nitekim bu konuda yapılan araştırmalarda okul öncesi eğitim alan çocukların duygularını daha iyi ifade edebildikleri ve etkili iletişim kurabildikleri (Uygun ve Kozikoğlu, 2019), topluma uyum sağlayabildikleri ve sağlıklı ilişkiler geliştirebildikleri (Pekdoğan ve Kanak, 2019), hazır bulunuşluklarının ve sosyal yeterlik becerilerinin yüksek (Türkyılmaz ve Pekdoğan, 2019) ve sosyal becerilerinin iyi düzeyde olduğu (Yüksel vd., 2013) ortaya koyulmuştur.

Okul öncesi eğitimde istenen hedeflere ulaşabilmek için nitelikli bir eğitim ortamının yanında sunulan rehberlik hizmetleri de önemli görülmektedir (Güler ve Çapri, 2019). Okul öncesi eğitim döneminde çocukların hem ruhsal hem de bedensel anlamda gelişmelerinin sağlıklı olabilmesi, okul hayatına uyum sağlamaları ve performanslarını sergileyebilmeleri için eğitim faaliyetleri rehberlik hizmetleriyle birlikte sunulmalıdır. Okul öncesi dönemde çocuğun bilişsel ve duygusal alanda gelişmesi, ebeveynlerinden bağımsız hareket edebilmesi, toplumsal rolleri öğrenmesi ve okul ortamına uyum sağlaması gerekli desteklerin sunulması ile mümkün olabilmektedir. Rehberlik hizmetleri değinilen gereksinimlerin yerine getirilmesine katkı sağlanmaktadır (Dilekmen, 2016). Ayrıca rehberlik hizmetleri ile çocuğun yetiştiği çevresinden kaynaklanan eksiklikler telafi edilebilmekte ve psikolojik gelişimi desteklenerek bilişsel ve sosyal kazanımları arttırılabilmektedir (Üstündağ Budak, 2016).

Okul öncesi dönemde sunulan rehberlik hizmetleri ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, Akmatolieva'nın (2023) çalışmasında okul öncesinde çalışan öğretmenlere göre rehberlik alanları içinde kişisel-sosyal ve mesleki rehberliğe oranla eğitsel rehberliğe daha fazla ağırlık verildiği tespit edilmiştir. Işıklı (2021) tarafından çocuğu okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören ebeveynler ile yürütülen çalışmada katılımcıların rehberlik ihtiyaçlarının kişisel-sosyal rehberlik alanında yoğun olduğu, bunu sırasıyla mesleki ve eğitsel rehberlik ihtiyaçlarının takip ettiği bulunmuştur. Kutlu Abu ve Kayar'ın (2020) yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin veli katılım çalışmaları kapsamında meslek tanıtımları yaptıkları ortaya koyulmuştur. Balaban Gönen'in (2020) anaokullarında görev yapan psikolojik danışman, öğretmen ve bu okulların velilerinin görüşlerine göre rehberlik ihtiyaçlarının incelendiği araştırmada eğitsel rehberlik alanında akademik destek ve konsültasyon; kişisel-sosyal rehberlik alanında bireysel rehberlik, gelişimsel destek ve aile rehberliği; mesleki rehberlik alanında ise çocuk odaklı faaliyetler, aile odaklı faaliyetler ve meslek tanıtımının öne çıktığı belirlenmiştir. Başka bir araştırmada ise anaokullarında sunulan rehberlik hizmetleri kapsamında en çok ihtiyaç duyulan çalışmaların neler olduğu sorusuna yöneticilerin veli eğitimi, öğretmenlerin davranış bozuklukları ve velilerin aile danışmanlığı cevabını verdikleri ifade edilmiştir (Eren, 2014). Bu sonuçlar göstermektedir ki okul öncesi dönemde rehberlik hizmetlerinin eğitsel, kişisel-sosyal ve mesleki olmak üzere her bir problem alanı ile ilgili çeşitli çalışmaların yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Bu konuda yapılan birtakım araştırmalarda öğretmenlerin okul öncesinde sunulan rehberlik faaliyetlerini yeterli bulmadıkları (Korkmaz, 2021), bazı araştırmalarda bu faaliyetleri olumlu algıladıkları (Aygün, 2022), birtakım araştırmalarda rehberlik hizmetleri ile ilgili olarak kendilerini yeterli gördükleri (Dursun, 2020) bazı araştırmalarda ise kendilerini yetersiz buldukları (Arslan-Kılıçoğlu, 2013) tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında öğretmenlerin okul öncesi dönemde sunulan rehberlik hizmetlerine ve bu hizmetler içerisinde kendilerine yönelik görüşlerinin farklılaşabileceği anlaşılmaktadır.

Okul öncesi eğitimde sunulan rehberlik hizmetlerinin etkisinin incelendiği araştırmalarda, rehberlik faaliyetlerinin çocukların gelişimlerine katkı sağladığı (Myers vd., 2002), olumlu sosyal davranışlarını artırdığı (Schmidt vd., 2007), davranış sorunlarını ve saldırganlık eğilimlerini azalttığı (Waliski ve Carlson, 2008) tespit edilmiştir. Bazı araştırmalarda ise oyun terapisinin okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal duygusal becerilerini önemli ölçüde yükselttiği, problem çözme becerilerini öğrenmelerine ve başkalarıyla iletişim kurmalarına yardımcı olduğu (Chinekeş vd., 2014), dilsel ve sosyal gelişim düzeyleri üzerinde olumlu etkilerinin olduğu (Küçük Şahin ve Tortop, 2019) ve gelişimlerine katkı sağladığı tespit edilmiştir (Tekin ve Sezer, 2010). Birtakım araştırmalar ise okul yöneticisi, öğretmenler ve psikolojik danışmanlarının görüşlerine göre okul öncesinde rehberlik hizmetlerinin öğrenciler için gerekli ve önemli olduğunu ortaya koymuştur (Ali-

zamar vd., 2017; Büyükaşahin Çevik, 2017; Çıtak ve Birol, 2019; Gençoğlu vd., 2019; Kanak vd., 2018; Yerlikaya vd., 2014; Tekin, 2012).

Yukarıdaki açıklamalar ışığında okul öncesi eğitimin ve bu dönemde yürütülecek rehberlik hizmetlerinin önemi ve gerekliliği düşünüldüğünde, anaokullarındaki hizmetlerin uygulanmasından sorumlu olan ve bu sorumluluğa bağlı olarak ortaklaşa hareket etmesi gereken okul yöneticilerinin, okul öncesi öğretmenlerinin ve velilerin rehberlik hizmetleri ile ilgili görüşleri önem taşımaktadır. İlgili literatür incelendiğinde, anaokullarında yürütülen rehberlik hizmetleriyle ilgili olarak yönetici, okul öncesi öğretmeni ve veli olmak üzere üç paydaşın bakış açısının bütüncül olarak incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar ışığında; anaokullarında yürütülen rehberlik hizmetleriyle ilgili yapılabilecek düzenlemeler ve iyileştirilmelere ilişkin önerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında diğer öğretim kademelerinde olduğu gibi eğitsel, kişisel sosyal ve mesleki rehberlik problem alanları çerçevesinde rehberlik hizmetleri yürütülmektedir. Kişisel sosyal rehberlik alanında çocukların kendini tanıması, kabul etmesi, özgüven sahibi olması, olumlu benlik kavramı oluşturabilmesi ve sosyalleşmesi sağlanmaya çalışılmakta, karşılaştıkları problemleri çözebilmeleri, bireysel ve sosyal açıdan daha uyumlu olmaları amaç edinmektedir (Özbay, 2010). Eğitsel rehberlikte okula uyumun, okul sevgisinin, öğrenme isteğinin kazanılması ve çocukların ilkökula hazır hale getirilmesi hedeflenmekte, eğitim hayatları boyunca ilgileri, yetenekleri ve gereksinimleri göz önünde bulundurulacak kendilerine sunulan programlar arasından uygun olanı seçmeleri, seçtikleri programda başarılı olmaları ve eğitim öğretim süreçlerinde karşılaştıkları problemlerin giderilmesine dönük çalışmalar yapılmaktadır (Otrar, 2009). Mesleklerle ilgili olumlu tutumların geliştirilmesi ve farkındalığın oluşturulması amacıyla ise mesleki rehberlik kapsamında faaliyetler gerçekleştirilmektedir (Uz Baş, 2009). Bu kapsamda bireylerin farklı meslekleri tanımaları ve kendilerine uygun gördükleri mesleği seçmeleri, seçtikleri mesleği yapmak için hazırlanmaları ve mesleki anlamda gelişim göstermeleri amacıyla bireyler desteklenmektedir (Yeşilyaprak, 2013). Bu araştırmada da rehberlik hizmetleri eğitsel, kişisel sosyal ve mesleki rehberlik alanları çerçevesinde incelenmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar ışığında bu araştırmada anaokullarında yürütülen rehberlik hizmetlerine ilişkin yönetici, okul öncesi öğretmeni ve velilerin görüşlerinin detaylı bir şekilde incelenmesi ve ilgili literatüre bu sayede katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin rehberlik hizmetlerine yönelik algısı nasıldır?

2. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yürütülen eğitsel rehberlik faaliyetlerine ilişkin görüşleri nasıldır?
3. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yürütülen kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerine ilişkin görüşleri nasıldır?
4. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yürütülen mesleki rehberlik faaliyetlerine ilişkin görüşleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Anaokullarında yürütülen rehberlik hizmetlerine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşlerinin incelendiği bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde gerçekleştirilen bir durum çalışmasıdır. Durum çalışmasında bir durum kendi çerçevesinde ele alınmakta ve bu durum sistemli ve derinlemesine incelenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırma kapsamında anaokullarında yürütülen rehberlik hizmetleri bir durum olarak ele alınmış ve bu durum ile ilgili olan paydaşlardan yönetici, öğretmen ve velilere çeşitli sorular yöneltilerek bu hizmetlere ilişkin görüşleri, değerlendirmeleri ve önerileri sistemli ve derinlemesine biçimde incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim öğretim yılında, Rize il merkezi ve ilçelerinde yer alan resmi ve bağımsız anaokullarında görev yapan okul yöneticileri, okul öncesi öğretmenleri ve çocuğu anaokulunda eğitim gören veliler olmak üzere toplam 67 katılımcı oluşturmuştur. Bu katılımcıların 20'si okul yöneticisi, 24'ü okul öncesi öğretmeni ve 23'ü öğrenci velisidir. Araştırma kapsamında 14 farklı okuldan katılımcı ile görüşülmüştür. Katılımcıların belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, genelleme yapma amacı taşımadan çeşitlilik içeren durumlar arasında ortak veya paylaşılan olguların var olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu kapsamda katılımcılar yönetici, okul öncesi öğretmeni ve veli olmak üzere farklı paydaşlardan oluşturulmuştur. Hizmetlerin uygulanması noktasında farklılıkların ve ortak noktaların olup olmadığını tespit etmek amacıyla psikolojik danışmanı olan (7 okul) ve velilere ve öğrencilere çeşitli dönemlerde seminer vermesi için okula davet edilen psikolojik danışmanlar dışında kadrolu bir psikolojik danışmanı olmayan (7 okul) ve Rize ilinin merkezinde (4 okul) ve farklı ilçelerinde (10 okul) yer alan anaokulları araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 67 katılımcının 23'ünün (%34.32) 25-32, 24'ünün

(%35.82) 33-39 ve 20'sinin (%29.85) 40-60 yaş aralığında bulunduğu görülmektedir. Ayrıca cinsiyete göre dağılıma bakıldığında katılımcıların 57'si (%85.07) kadın, 10'u (%14.92) erkektir. Katılımcıların 24'ü (%35.82) okul öncesi öğretmeni, 23'ü (%34.32) veli ve 20'si (%29.85) ise yöneticidir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada nitel veri toplama tekniklerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, bilgi alınacak bireylere özgürce veya önceden belirlenmiş sorulara bağlı kalınarak sorular sorulmasına dayalı bir yoldur (Güven, 2006). Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacı, görüşme öncesinde belirlediği soruları ve konu başlıklarını rehber edinmektedir. Sistematik veri elde edilmesini sağlayan bu teknik ile hem görüşmenin planlandığı şekilde ilerlemesi hem de derinlemesine bilgi elde edilmesi mümkün olmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2018). Uygulama öncesinde psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışan 3 öğretim üyesinin görüşleri alınarak oluşturulan form üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. Bununla birlikte asıl uygulamaya geçilmeden önce formun uygulanabilirliğini ve soruların anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla gönüllü 5 anaokulu yöneticisi, 5 okul öncesi öğretmeni ve 5 veli ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Söz konusu bu çalışmaların sonuçları dikkate alınarak forma son hali verilmiştir. Görüşme formunda ilk olarak katılımcıların yaş, cinsiyet, yönetici, öğretmen ya da anne-baba olma durumları ve okul adı ile ilgili bilgilerin doldurulacağı bölüme ve daha sonra da okul öncesi eğitim rehberlik programı kapsamında uygulanması beklenen hizmetlerle ilgili 10 soruya yer verilmiştir. Görüşme formundaki soruların birincisi katılımcıların rehberlik hizmetlerine ilişkin genel görüşünü almak için hazırlanmıştır. 2., 3. ve 4. sorular ve bunların alt soruları ise rehberliğin üç problem alanı olan eğitsel, kişisel-sosyal ve mesleki rehberlik hizmetlerine yönelik olarak oluşturulmuştur. Görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir:

1. Rehberlik hizmetleri denildiğinde aklınıza neler gelmektedir?
2. Okulunuzda/Sınıfınızda öğrencilerin ilgilerinin, yeteneklerinin ve akademik ihtiyaçlarının tespiti ve geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar var mı? Varsa bunlar nelerdir?
  - 2.1. Bu çalışmaların yeterliliği/verimliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
  - 2.2. Önerileriniz varsa nelerdir?
3. Okulunuzda/Sınıfınızda öğrencilerin kişisel ve sosyal ihtiyaçlarının tespiti ve geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar var mı? Varsa bunlar nelerdir?

3.1. *Bu çalışmaların yeterliliği/verimliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?*

3.2. *Önerileriniz varsa nelerdir?*

4. *Okulunuzda/Sınıfınızda öğrencilerin meslekleri tanımalarına ve meslekler ile ilgili fikir sahibi olmalarına yönelik yapılan çalışmalar var mı? Varsa bunlar nelerdir?*

4.1. *Bu çalışmaların yeterliliği/verimliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?*

4.2. *Önerileriniz varsa nelerdir?*

Görüşme Süreci

Araştırmada veri toplanmasına geçilmeden önce uygulamalar için Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır. Bu aşamadan sonra uygulamaların yapılabilmesi için Rize Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünden uygulama için gerekli olan izinler alınmıştır. Verilerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından, gönüllü olarak araştırmaya katılan yönetici, okul öncesi öğretmeni ve veliler ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Verilerin daha sağlıklı elde edilebilmesini sağlamak amacıyla izni olan katılımcıların sesleri kayda alınmış, ses kaydı alınmasına izni olmayan katılımcıların söyledikleri ise görüşme sırasında yazılı olarak kaydedilmiştir. Yapılan görüşmelerin her biri yaklaşık olarak yarım saat sürmüştür. Görüşmeler iki ayda tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri betimsel analiz çerçevesinde analiz edilmiştir. Bu analizde veriler, araştırmada yapılan gözlem ya da görüşmede kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak düzenlenmekte ve yorumlanarak sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda araştırmanın verileri araştırmanın soruları çerçevesinde analiz edilmiş, düzenlenmiş ve çeşitli açıklamalar yapılarak sunulmuştur. Veri analizi sonucunda katılımcıların ifadelerine dayalı olarak ulaşılan bulgular, kodlar, alt temalar ve üst temalar halinde ve şekiller eşliğinde açık ve anlaşılır biçimde aktarılmıştır. Ayrıca verilerin olduğu gibi sunulması amacıyla, katılımcıların ifadelerinden yapılan doğrudan alıntılar paylaşılmıştır. Verilerin analizinde herhangi bir paket program kullanılmamıştır. Veriler iki araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. Araştırmacılar öncelikle verileri bağımsız şekilde analiz etmiş sonrasında elde ettiklerini karşılaştırarak bulgulara son halini vermişlerdir. Veri analizi sürecinde öncelikle katılımcılarla yapılan görüşme formları Yönetici: Y, Öğretmen: Ö, Veli: V, Kadın: K ve Erkek: E olacak şekilde ve her bir form bir sayı ile tanımlanmıştır. Bu kapsamda “EY1” tanımlaması, 1 no’lu erkek yöneticiyi temsil

etmiştir. Bu sayede hangi formdaki ifadenin hangi katılımcıya ait olduğu aktarılmaya çalışılmıştır. Analizlerin ne şekilde yapıldığını göstermesi amacıyla “Rehberlik Hizmetleri Denildiğinde Aklınıza Neler Gelmektedir?” (Soru 1.) sorusunun bir bölümünün nasıl analiz edildiği örnek olarak aşağıda sunulmuştur.

Verilerin Kodlanması

Soru 1’e yöneticilerden üçü şu şekilde cevap vermişlerdir: “Bence rehberlik demek çocukla bireysel görüşme yaparak problemini çözmektir” (KY4). “İlk önce aklıma bireysel danışmanlık geliyor. Çocukların ya da yetişkinlerin birebir danışmanlık almaları” (KY13). “Çocukla birebir görüşüp ona terapi yapmaktır” (EY3). Bu soruya velilerden ikisinin cevabı ise şu şekilde olmuştur: “Rehberlik bence çocukla birebir ilgilenmek, onun derdini dinlemek yardımcı olmak demektir” (KV2). “Rehberlikteki en önemli şey çocuğun psikolojik sorunlarını iyileştirmektir” (KV13). Yönetici ve velilerden elde edilen bu verilerin çocuğun gerek gelişimine gerekse probleminin çözümüne destek olunması amacıyla yapılan terapötik temelli görüşmeyi çağrıştırdığı düşünülmüş ve söz konusu ifadeler Psikolojik Danışma Hizmetleri kodu altına yerleştirilmiştir.

Temaların Oluşturulması

Soru 1’e verilen cevaplara dayalı olarak oluşturulan kodlar incelendiğinde, Çevre ve Veli ile İlişkiler ve Müşavirlik Hizmetlerinin öğrenciye doğrudan sunulan hizmetleri; Yöneltilme ve Yerleştirme Hizmetleri, Bireyi Tanıma Hizmetleri, Oryantasyon Hizmetleri, Psikolojik Danışma Hizmetleri, Sevk Hizmetleri ve Bilgi Toplama ve Yayma Hizmetlerinin ise öğrenciye dolaylı olarak sunulan hizmetleri yansıttığı anlaşıldığından değinilen kodlar, Doğrudan Hizmetler ve Dolaylı Hizmetler temaları altına yerleştirilmiştir. Oluşturulan temalardan Doğrudan Hizmetlerin ve Dolaylı Hizmetlerin rehberlik hizmetlerinin çeşitlerini yansıttığı düşünülerek Rehberlik Hizmet Türleri üst temasının, Geliştirici Rehberliğin ve İyileştirici Rehberliğin ise rehberlik hizmetlerinin hangi amaçla gerçekleştirildiğini yansıttığı düşünülerek Rehberliğin Temel İşlevleri üst temasının altında toplanmıştır.

Verilerin Kodlara ve Temalara Göre Düzenlenmesi ve Tanımlanması

Veri analizi sonucunda oluşturulan kod, tema ve üst temalar birlikte değerlendirilmesi ve kolay anlaşılması amacıyla tablolar eşliğinde sunulmuştur. Tablolardaki her bir kod, tema ve üst temanın kaç katılımcının ifadesine dayalı olarak oluşturulduğu frekanslar verilerek sunulmuştur. Bununla birlikte kod, tema ve üst temaları yansıtan bazı katılımcı ifadelerinden frekansı en yüksek olanlardan örnekler sunulmuştur.

Bulguların Yorumlanması

Verilerin analizi sonucunda oluşturulan kod, tema ve üst temaların araştırmanın sorularına verilen cevapları ne şekilde yansıttığı tartışılmış ve yorumlanmıştır. Bu sayede katılımcıların ifadelerinin belli bir mantık çerçevesinde gruplandırılması ve bu gruplandırılmaya dayalı olarak bir bütünlük içerisinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Geçerlik, Güvenirlilik ve Etik

Geçerlik (İnandırıcılık ve Aktarılabilirlik)

Araştırmada iç geçerliği yani inandırıcılığı sağlamak için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracının geliştirilmesi, pilot uygulama yapılması, görüşmelerin gerçekleştirilmesi ve çözümlenmesi aşamalarının her birinde okul yöneticilerinin, okul öncesi öğretmenlerinin, psikolojik danışmanların ve psikolojik danışmanlık alanındaki öğretim üyelerinin görüşleri alınmış ve bu görüşler doğrultusunda gerekli görülen düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca çalışmanın hangi amaçla yapıldığı, kişisel bilgilerin kimseyle paylaşılmayacağı, araştırmacıların kim olduğu ve neden böyle bir çalışma yapıldığı gibi bilgiler katılımcılarla paylaşılmış, bu sayede katılımcıların doğal hareket edebilmesine ortam oluşturulmuş ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan kişilerle görüşmeler gerçekleştirilerek katılımcı dürüstlüğü sağlanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte katılımcıların düşünmelerini, sorulara istenilir düzeyde ayrıntılı cevap vermelerini ve kendilerini rahat hissetmelerini sağlamak için görüşme süreleri yetecek şekilde uzun tutulmuştur. Araştırmada dış geçerliği yani aktarılabilirliği sağlamak için katılımcılardan toplanan verilerin yansız şekilde ifade edilmesine ve katılımcıların sorulara ayrıntılı betimlemeler yaparak cevap vermelerine özen gösterilmiş, analiz sürecinde verilere uygun temaların ve kategorilerin kullanılmasına çaba sarf edilmiş ve yapılan görüşmelerde katılımcıların ifadelerinden frekansı en yüksek olanlardan doğrudan alıntılara yer verilerek ulaşılan bulgular açıkça sunulmaya çalışılmıştır.

Güvenirlilik (Tutarlılık ve Doğrulanabilirlik)

Araştırmada iç güvenirliliği sağlamak için izni olan katılımcılarla yapılan görüşmelerin ses kaydı alınmış ve bu kayıtlar yorum katılmadan yazıya dönüştürülmüştür. İzni olmayan katılımcıların söyledikleri ise değiştirilmeden not edilmiş hem kayıtların hem de yazılı metinlerin korunması ve yedeklenmesi sağlanmıştır. Yapılan bu çalışmalarla hem verilerin toplanması hem de analiz edilmesi aşamalarında elde edilen veriler tarafsız şekilde olduğu gibi aktarılabilirliği sağlanmıştır. Araştırmada dış güvenirliliği yani doğrulanabilirliği sağlamak için veri toplama aracının geliştirilmesi, uygulanması, verilerin analiz edilmesi ve sonuçların paylaşılması gibi her aşama ayrıntılı olarak betimlenmiş ve yapılan çalışmalar açıkça sunulmuştur.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur.

Etik Değerlendirmeyi Yapan Kurul Adı: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu

Etik Değerlendirme Kararının Tarihi: 31.12.2019

Etik Değerlendirme Belgesi Sayı Numarası: 2019/27

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen soralara dayalı olarak analiz edilen verilerden ulaşılan bulgular tablolar eşliğinde sunulmuştur.

1. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin rehberlik hizmetlerine yönelik algısı nasıldır?

Araştırmada: “Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin rehberlik hizmetlerine yönelik algısı nedir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: *Rehberlik hizmetleri denildiğinde aklınıza neler gelmektedir?* (Soru 1) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin rehberlik hizmetlerine yönelik algısı

Üst Tema	Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
			Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Veli (f)
Rehberlik Hizmet Türleri	Dolaylı Hizmetler	Çevre ve Veli ile İlişkiler	7	9	12
		Müşavirlik Hizmetleri	6	11	
		Yönelme ve Yerleştirme Hizmetleri	3	5	6
	Doğrudan Hizmetler	Bireyi Tanıma Hizmetleri	5	5	
		Oryantasyon Hizmetleri	2	5	2
		Psikolojik Danışma Hizmetleri	3		2
		Sevk Hizmetleri	2		
		Bilgi Toplama ve Yayma Hizmetleri	1		1

Rehberliğin Temel İşlevleri	Geliştirici Rehberlik	Öğrencilerin Psikososyal Gelişimine Destek Olunması	3	6	10
		Öğrencilerin Yeteneklerinin Tespiti ve Geliştirilmesi	6	8	2
		Öğrencilerin Akademik Yaşantılarına Destek Olunması	4	2	5
	İyileştirici Rehberlik	Öğrencilerin Karar Verme Becerilerine Destek Olunması		2	
		Sorunların Tespit Edilmesi ve Çözülmesi	6	11	11
		Özel Gereksinimli Öğrencilere Destek Olunması	2	1	

Tablo 1’de yer alan: “Rehberlik Hizmetleri Denildiğinde Aklınıza Neler Gelmektedir?” sorusuna katılımcıların Çevre ve Veli ile ilişkiler ($f=28$) ve Müşavirlik Hizmetleri ($f=17$) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu kodların Dolaylı Hizmetler ($f=45$) teması altında yer alabileceği değerlendirilmiştir. Bununla birlikte katılımcıların, Yönelme ve Yerleştirme Hizmetleri ($f=14$), Bireyi Tanıma Hizmetleri ($f=10$), Oryantasyon Hizmetleri ($f=9$), Psikolojik Danışma Hizmetleri ($f=5$), Sevk Hizmetleri ($f=2$), Bilgi Toplama ve Yayma Hizmetleri ($f=2$) şeklindeki cevaplarının ise Doğrudan Hizmetler ($f=42$) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Dolaylı Hizmetler ve Doğrudan Hizmetler temalarının rehberliğin hizmet türlerini yansıttığı düşünülerek Rehberlik Hizmet Türleri ($f=87$) üst teması altına yerleştirilebileceği değerlendirilmiştir. Doğrudan ve Dolaylı rehberlik hizmet türleri katılımcılar tarafından birbirine yakın sayılarda vurgulanmıştır. Bununla birlikte rehberlik hizmetleri dendiğinde katılımcıların aklına daha çok Çevre ve Veli ile ilişkilerin geldiği anlaşılmıştır.

Katılımcıların Soru 1’e verdiği diğer cevaplar incelendiğinde, Öğrencilerin Psikososyal Gelişimine Destek Olunması ($f=19$), Öğrencilerin Yeteneklerinin Tespiti ve Geliştirilmesi ($f=16$), Öğrencilerin Akademik Yaşantılarına Destek Olunması ($f=11$) ve Öğrencilerin Karar Verme Becerilerine Destek Olunması ($f=2$) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu kodların öğrencilerin sahip oldukları potansiyellerin geliştirilmesine yönelik olduğu anlaşıldığından Geliştirici Rehberlik ($f=48$) teması altında yer alabileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte katılımcıların, Sorunların Tespit Edilmesi ve Çözülmesi ($f=28$) ve Özel Gereksinimli Öğrencilere Destek Olunması ($f=3$) şeklindeki cevaplarının ise öğrencilerin yaşadıkları problemlerin çözümüne katkı sağlanması ile ilgili olduğu düşünülerek İyileştirici Rehberlik ($f=31$) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Geliştirici Rehberlik ve İyileştirici Rehberlik temalarının rehberlik hizmetlerinin fonksiyonu ile ilgili olduğu değerlendirilmiş ve Rehberliğin Temel İşlevleri ($f=79$) üst teması altına yerleştirilebileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte rehberliğin temel işlevleri dendiğinde katılımcıların aklına daha çok Sorunların Tespit Edilmesi ve Çözülmesinin geldiği anlaşılmıştır.

Rehberlik hizmetleri denildiğinde yöneticilerin (f=29) ve öğretmenlerin (f=35) Rehberlik Hizmet Türlerine, velilerin (f=28) ise Rehberliğin Temel İşlevlerine daha fazla vurgu yaptığı anlaşılmaktadır. Tablo 1’de yer alan kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Rehberlik Hizmet Türleri

Dolaylı Hizmetler

Çevre ve Veli ile İlişkiler: “Okul, öğrenci ve veli arasındaki iletişimi sağlayan bir birim olarak düşünüyorum.” (KY6)

Doğrudan Hizmetler

Yöneltme ve Yerleştirme Hizmetleri: “Öğrencilerimizi çok yönlü olarak geliştirmek için onları yeteneklerine veya ilgilerine uygun kurumlara yönlendirmek geliyor aklıma.” (KÖ11)

Rehberliğin Temel İşlevleri

Geliştirici Rehberlik

Öğrencilerin Psikososyal Gelişimine Destek Olunması: “Akademik boyutun dışında çocuğa psikolojik anlamda dokunabilmek, öğrenci kişilik hizmetleri dediğimiz sosyal ihtiyaçları da, psikolojik ihtiyaçları da, bilişsel ihtiyaçları da, arkadaşlık ihtiyaçları da bütün hepsine çocuğa aslında duygularına, psikolojik boyutuna dokunabilecek hizmetler aklıma geliyor.” (KV4)

İyileştirici Rehberlik

Sorunların Tespit Edilmesi ve Çözülmesi: “Çocukların genel olarak sorunları ile ilgilenen bir birim aklıma geliyor.” (KÖ19)

2. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yürütülen eğitsel rehberlik faaliyetlerine ilişkin görüşleri nasıldır?

Araştırmada: “Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında ne tür eğitsel rehberlik faaliyetleri yapılmaktadır?” sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: *Okulunuzda/Sınıfınızda öğrencilerin ilgilerinin, yeteneklerinin ve akademik ihtiyaçlarının tespiti ve geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar var mı? Varsa bunlar nelerdir?* (Soru 2) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yapılan eğitsel rehberlik faaliyetleri

Üst Tema	Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
			Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Velî (f)
Uygulama	Bilişsel Gelişim Çalışmaları	Matematik Etkinlikleri	9	7	12
		Okuma Yazmaya Hazırlık	9	10	7
		Fen Etkinlikleri	1	4	3
		Kodlama Çalışmaları	3	1	2
		Kavram Öğretimi		2	2
		Zekâ Oyunu Etkinlikleri	4		
		Renk Çalışmaları	2		2
		Dikkat Geliştirme Çalışmaları	1		
	Motor Gelişimi Çalışmaları	Kalem Kullanma ve El Becerisi Çalışmaları	6	7	6
		Sanat Etkinlikleri	2	8	8
		Spor Etkinlikleri	3	3	1
		Kesme Çalışmaları			3
	Dil Gelişimi Çalışmaları	Türkçe Dil Etkinlikleri	7	7	8
		Müzik Etkinlikleri	4	8	1
	Paydaşlarla İş Birliği	Veliyi Yönlendirme		13	8
		Psikolojik Danışmandan Görüş Alma		3	
		Psikolojik Danışmanla Birlikte Yapılan Çalışmalar		2	1
	Okula Hazırlık Çalışmaları	Oryantasyon Etkinlikleri	2	4	4
		İlkokulu Tanıtma Etkinlikleri		4	
		Sınıf Kurallarını Tanıtma Etkinlikleri		2	
	Durum Tespiti	Öğretmen Gözlemi	17	23	14
Psikolojik Danışman Gözlemi			3		
Velilerin Çocuklarıyla İlgili Doldurduğu Formlar		1	3	2	
Planlama	Eğitim-Öğretimin Planlanması	Bireysel Farklılıkların Gözetilmesi		7	1
		Bireyin Merkeze Alınması	1	5	1
	Proje Çalışmaları	2	2	2	
	Etkinliklerin Bütünleştirilmiş Şekilde Sunulması		4		
	Farklı Öğretim Tekniklerinin Kullanılması	2			

Tablo 2’de yer alan: “Okulunuzda/Sınıfınızda Öğrencilerin İlgilerinin, Yeterneklerinin ve Akademik İhtiyaçlarının Tespiti ve Geliştirilmesine Yönelik Yapılan Çalışmalar Var Mı? Varsa Bunlar Nelerdir?” sorusuna katılımcıların Matematik Etkinlikleri (f=28), Okuma Yazmaya Hazırlık (f=26), Fen Etkinlikleri (f=8), Kodlama Çalışmaları (f=6), Kavram Öğretimi (f=4), Zekâ Oyunu Etkinlikleri (f=4), Renk Çalışmaları (f=4), Dikkat Geliştirme Çalışmaları (f=1) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu kodların ortak noktasının öğrencilerin zihinsel gelişimini destekleyen çalışmalar olduğu görülmüş ve Bilişsel Gelişim Çalışmaları (f=81) teması altında yer alabileceği değerlendirilmiştir. Bununla birlikte katılımcıların Kalem Kullanma ve El Becerisi Çalışmaları (f=19), Sanat Etkinlikleri (f=18), Spor Etkinlikleri (f=7) ve Kesme Çalışmaları (f=3) şeklindeki cevaplarının ise öğrencilerin motor becerilerini destekleyici faaliyetleri ifade etmesi bakımından Motor Gelişimi Çalışmaları (f=47) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Katılımcıların Türkçe Dil Etkinlikleri (f=22) ve Müzik Etkinlikleri (f=13) şeklinde verdikleri cevapların öğrencilerin dil gelişiminin desteklenmesini ifade etmesi bakımından bu kodların Dil Gelişimi Çalışmaları (f=35) teması altında yer alabileceği değerlendirilmiştir. Katılımcıların Veliyi Yönlendirme (f=21), Psikolojik Danışmandan Görüş Alma (f=3) ve Psikolojik Danışmanla Birlikte Yapılan Çalışmalar (f=3) şeklindeki cevaplarında öğrenci gelişiminin sağlanmasında iş birliğinin vurgulandığı görülmüş ve bu kodların Paydaşlarla İş Birliği (f=27) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Katılımcıların Oryantasyon Etkinlikleri (f=10), İlkokulu Tanıtma Etkinlikleri (f=4) ve Sınıf Kurallarını Tanıtma Etkinlikleri (f=2) şeklindeki cevaplarının ise okula uyumu desteklemeye yönelik çalışmaları ifade ettiği görülmüş ve Okula Hazırlık Çalışmaları (f=16) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Bilişsel Gelişim Çalışmaları, Motor Gelişimi Çalışmaları, Dil Gelişimi Çalışmaları, Paydaşlarla İş Birliği ve Okula Hazırlık Çalışmaları temalarının uygulamalı çalışmaları içermesi bakımından Uygulama (f=206) üst teması altına yerleştirilebileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte uygulama dendiğinde katılımcıların aklına daha çok Matematik Etkinliklerinin geldiği anlaşılmıştır.

Soru 2’ye katılımcıların Öğretmen Gözlemi (f=54), Psikolojik Danışman Gözlemi (f=3) ve Velilerin Çocuklarıyla ilgili Doldurduğu Formlar (f=6) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Var olan durumun tespit edilmesine yönelik olması bakımından bu kodların Durum Tespiti (f=63) teması altında yer alabileceği düşünülmüştür. Katılımcıların Bireysel Farklılıkların Gözetilmesi (f=8), Bireyin Merkeze Alınması (f=7), Proje Çalışmaları (f=6), Etkinliklerin Bütünleştirilmiş şekilde Sunulması (f=4) ve Farklı Öğretim Tekniklerinin Kullanılması (f=2) şeklindeki cevaplarının ise planlama süreçleri ile ilgili olduğu değerlendirilmiş ve Eğitim-Öğretimin Planlanması (f=27) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Durum Tespiti ve Eğitim-Öğretimin Planlanması temalarının uygulamadan önce yapılan planlamaları içerdiği düşünülerek Planlama (f=90) üst teması altına yerleştirilebileceği değerlendirilmiştir. Bununla birlikte planlama dendiğinde katılımcıların aklına daha çok Öğretmen Gözleminin geldiği anlaşılmıştır.

Yöneticilerin (f=53), öğretmenlerin (f=85) ve velilerin (f=68) Uygulama üst temasına daha fazla vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Tablo 2’de yer alan kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Uygulama

Bilişsel Gelişim Çalışmaları

Matematik Etkinlikleri: “*Geometrik şekilleri tanıma, sayıları tanıma, ritmik sayma çalışmaları yapıyorlar.*” (KV7)

Motor Gelişimi Çalışmaları

Kalem Kullanma ve El Becerisi Çalışmaları: “*El becerisi geliştirmek için de psiko-motor becerileri geliştirici kalem tutma çalışmaları yapıyoruz.*” (KÖ5)

Dil Gelişimi Çalışmaları

Türkçe Dil Etkinlikleri: “*Türkçe dil etkinlikleri yapıyoruz. Hikâye anlatma, hikâye tamamlama çalışmalarımız oluyor.*” (KÖ9)

Paydaşlarla İş Birliği

Veliyi Yönlendirme: “*Kızımın resim yeteneği olduğunu öğretmeni bana söyledi. Bu alana yönelik kurslara gönderebileceğimi ifade etti.*” (KV18)

Okula Hazırlık Çalışmaları

Oryantasyon Etkinlikleri: “*Oryantasyon haftası ile başlıyoruz zaten eğitsel rehberliğe. Onların güven duygusunu hem okula hem öğretmene hem okulda çalışan her bir bireye güven duygularını geliştirmek amacıyla da okulu tanıtıcı çalışmalar yapıyor.*” (KY13)

Planlama

Durum Tespiti

Öğretmen Gözlemi: “*Öğretmenler de aynı şekilde sene boyunca öğrencilerin ilgilerini ölçüyor, bunu gözlem yoluyla yapıyorlar.*” (KY14)

Eğitim-Öğretimin Planlanması

Bireysel Farklılıkların Gözetilmesi: “Çocukların hazır bulunmuşluğu ve ihtiyaçları, başlangıç seviyeleri öncesinden doğru şekilde tespit edildi ve etkinlikler ona göre yapıldı.” (KV2)

Araştırmada: “Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yapılan eğitsel rehberlik faaliyetlerinin başarısı nedir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: *Bu çalışmaların yeterliliği/verimliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?* (Soru 2.1.) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yapılan eğitsel rehberlik faaliyetlerinin başarısı

Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
		Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Veli (f)
Olumlu	Yeterli/Verimli	14	14	12
	Kısmen Yeterli/Verimli	3	6	5
Olumsuz	Yetersiz/Verimsiz	3	4	6

Tablo 3’de yer alan: “Bu Çalışmaların Yeterliliği/Verimliliği Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?” sorusuna katılımcıların Yeterli/Verimli (f=40), Kısmen Yeterli/Verimli (f=14) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Çalışmalara yönelik olumlu değerlendirmeler içermesi bakımından bu kodların Olumlu (f=54) teması altında yer alabileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte katılımcıların Yetersiz/Verimsiz (f=13) cevabını verdikleri de görülmektedir. Çalışmalara yönelik olumsuz değerlendirmeler içermesi bakımından bu kodun ise Olumsuz (f=13) teması altında yer alabileceği düşünülmüştür. Yöneticilerin (f=17), öğretmenlerin (f=20) ve velilerin (f=17) Olumlu temasına daha fazla vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Tablo 3’te yer alan kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Olumlu

Yeterli/Verimli: “Yapılan çalışmaların çocuklar üzerinde verimli olduğunu görüyorum.” (KÖ1)

Olumsuz

Yetersiz/Verimsiz: “Yeterli görmüyorum, diğer sınıflar gibi okul öncesi öğrencileri için de rehberlik saati olmalıdır.” (KÖ2)

Araştırmada: “Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yapılan eğitsel rehberlik faaliyetlerine ilişkin önerileri nedir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: *Önerileriniz varsa nelerdir?* (Soru 2.2.) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. *Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yapılan eğitsel rehberlik faaliyetlerine ilişkin önerileri*

Üst Tema	Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
			Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Veli (f)
İhtiyaçların Giderilmesi	Eğitim-Öğretim Süreçlerinin İyileştirilmesi	Branş Öğretmenleri Anaokullarında Eğitim Vermeli		2	4
		Eğitim Müfredatı İyileştirilmeli	4		
		Kulüp Çalışmaları Zenginleştirilmeli			2
		Gezi Gözlem Çalışmaları Arttırılmalı			2
		Öğrencilerin Gelişimleri Sistemik Şekilde Takip Edilmeli			2
		Drama Çalışmaları Arttırılmalı		1	1
		Okul Öncesi Eğitim Zorunlu Olmalı	1		
		Anaokullarında Seçmeli Dersler Olmalı	1		
		Proje Çalışmalarına Ağırlık Verilmeli	1		
		Öğrencilerin İlgi ve Yeteneklerini Geliştirici Okul Dışı Kurs İmkânları Arttırılmalı	1		
		Sanat Etkinliklerinde Müzik Kullanımı Arttırılmalı		1	
		Spor Etkinlikleri Çeşitlendirilmeli		1	
		Robotik Kodlama Etkinlikleri Arttırılmalı			1
		Öğretimin Planlanmasında Öğrencilerin İlgi ve Yetenekleri Dikkate Alınmalı			1
		Çoklu Zekâ Anlayışı Temelli Etkinlikler Yapılmalı		1	
Yaparak Yaşayarak Öğrenme Sağlanmalı		1			

İhtiyaçların Giderilmesi	Personel ve Fiziki Mekân ile İlgili İyileştirme Yapılması	Sınıflardaki Öğrenci Sayıları Azaltılmalı	3	2	
		Her Okulda Bir Psikolojik Danışman Bulunmalı	2	3	
		Öğretmenlerin Gelişimi Desteklenmeli	2	2	
		Anaokullarında Atölyeler Oluşturulmalı	1	2	1
		Faaliyetlerin Yapılabileceği Açık Mekânlar Olmalı	1	1	
		Yardımcı Personel Yetersizliği Giderilmeli		1	
	Ailelerle İş Birliğinin Arttırılması	Ailelerin Çocuklarına Daha Fazla Zaman Ayırmaları Desteklenmeli	4		
		Ailelere Okul Öncesi Eğitimin Önemi Vurgulanmalı	1		
	İhtiyaçların Tespiti	Bireyi Tanıma Çalışmalarının Arttırılması	Ailelerle İş Birliği Arttırılmalı	3	
			Öğretmenlerin Çocuklara Test Uygulanmasını İsteme Hakkı Olmalı	1	
Çocuklar Daha Detaylı Gözlemlenmeli			1		
İlgi ve Yeteneklerin Keşfine Yönelik Geziler Yapılmalı			1		
Öğretmenler Bireyi Tanıma Teknikleri Konusunda Yetkin Olmalı			1		

Tablo 4’de yer alan: “Önerileriniz Varsa Nelerdir?” sorusuna katılımcıların Branş Öğretmenleri Anaokullarında Eğitim Vermeli (f=6), Eğitim Müfredatı İyileştirilmeli (f=4), Kulüp Çalışmaları Zenginleştirilmeli (f=2), Gezi Gözlem Çalışmaları Arttırılmalı (f=2), Öğrencilerin Gelişimleri Sistemik şekilde Takip Edilmeli (f=2), Drama Çalışmaları Arttırılmalı (f=2), Okul Öncesi Eğitim Zorunlu Olmalı (f=1), Anaokullarında Seçmeli Dersler Olmalı (f=1), Proje Çalışmalarına Ağırlık Verilmeli (f=1), Öğrencilerin İlgi ve Yeteneklerini Geliştirici Okul Dışı Kurs İmkânları Arttırılmalı (f=1), Sanat Etkinliklerinde Müzik Kullanımı Arttırılmalı (f=1), Spor Etkinlikleri Çeşitlendirilmeli (f=1), Robotik Kodlama Etkinlikleri Arttırılmalı (f=1), Öğretimin Planlanmasında Öğrencilerin İlgi ve Yetenekleri Dikkate Alınmalı (f=1), Çoklu Zekâ Anlayışı Temelli Etkinlikler Yapılmalı (f=1) ve Yapararak Yaşayarak Öğrenme Sağlanmalı (f=1) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Eğitim ve öğretim süreçleri ile ilgili düzenlemeler yapılmasını ifade etmesi bakımından bu kodların Eğitim Öğretim Süreçlerinin İyileştirilmesi (f=28) tema-

sı altında yer alabileceği değerlendirilmiştir. Katılımcıların Sınıflardaki Öğrenci Sayıları Azaltılmalı (f=5), Her Okulda Bir Psikolojik Danışman Bulunmalı (f=5), Öğretmenlerin Gelişimi Desteklenmeli (f=4), Anaokullarında Atölyeler Oluşturulmalı (f=4), Faaliyetlerin Yapılabileceği Açık Mekânlar Olmalı (f=2) ve Yardımcı Personel Yetersizliği Giderilmeli (f=1) şeklindeki cevaplarının fiziksel imkânlar ve personel ile ilgili düzenlemeleri içermesi bakımından Personel ve Fiziki Mekân ile İlgili İyileştirme Yapılması (f=21) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Katılımcıların Ailelerin Çocuklarına Daha Fazla Zaman Ayırmaları Desteklenmeli (f=4) ve Ailelere Okul Öncesi Eğitimin Önemi Vurgulanmalı (f=1) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin gelişimini sağlamada ailelerle ortaklaşa çalışmanın önemini vurgulandığı görülmüş ve bu kodların Ailelerle İş Birliğinin Arttırılması (f=5) teması altında yer alabileceği düşünülmüştür. Eğitim-Öğretim Süreçlerinin İyileştirilmesi, Personel ve Fiziki Mekân ile İlgili İyileştirme Yapılması ve Ailelerle İş Birliğinin Arttırılması temalarının, süreçteki birtakım iyileştirmelerin yapılmasına yönelik ihtiyaca vurgu yaptığı değerlendirilerek İhtiyaçların Giderilmesi (f=54) üst teması altına yerleştirilebileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte ihtiyaçların giderilmesi dendiğinde katılımcıların aklına daha çok Branş Öğretmenleri Anaokullarında Eğitim Vermeli görüşünün geldiği anlaşılmıştır.

Katılımcılar 2.2. sorusunu Ailelerle İş Birliği Arttırılmalı (f=3), Öğretmenlerin Çocuklara Test Uygulanmasını İsteme Hakkı Olmalı (f=1), Çocuklar Daha Detaylı Gözlemlenmeli (f=1), İlgil ve Yeteneklerin Keşfine Yönelik Geziler Yapılmalı (f=1) ve Öğretmenler Bireyi Tanıma Teknikleri Konusunda Yetkin Olmalı (f=1) şeklinde cevaplamışlardır. Çocukların tanınmasına ağırlık verilmesi gerektiğini vurguladığı belirlenerek bu kodların Bireyi Tanıma Çalışmalarının Arttırılması (f=7) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Bireyi Tanıma Çalışmalarının Arttırılması temasının ihtiyaçların belirlenmesi ile ilgili olduğu değerlendirilmiş ve İhtiyaçların Tespiti (f=7) üst temasının altına yerleştirilmesi uygun görülmüştür. Bununla birlikte ihtiyaçların giderilmesi dendiğinde katılımcıların aklına daha çok Ailelerle İş Birliği Arttırılmalı görüşünün geldiği anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin (f=14), Yöneticilerin (f=19) ve Velilerin (f=21) İhtiyaçların Giderilmesi üst temasına daha fazla vurgu yaptıkları görülmektedir. Değinen kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

İhtiyaçların Giderilmesi

Eğitim-Öğretim Süreçlerinin İyileştirilmesi

Branş Öğretmenleri Anaokullarında Eğitim Vermeli: *“Aslında ben okul öncesinde mesela müzik öğretmeni, İngilizce öğretmeni branşları olsa küçük yaşta çocukların ilgi ve yetenekleri daha erken keşfedilebilir diye düşünüyorum. Hatta resim*

öğretmeni de olsa bu üç branşta öğretmenler derse girse daha faydalı olur diye düşünüyorum.” (KV8)

Personel ve Fiziki Mekân ile İlgili İyileştirme Yapılması

Sınıflardaki Öğrenci Sayıları Azaltılmalı: “Sınıfın metrekaresine göre öğrenci sayısının ayarlanması yerine, belli bir sayı verilsin ve okul öncesi sınıflarında o sayının üzerinde sınıflara öğrenci kaydı yapılmasın. Sınıf mevcutlarının azaltılması gerekiyor.” (KÖ6)

Ailelerle İş Birliğinin Arttırılması

Ailelerin Çocuklarına Daha Fazla Zaman Ayırmaları Desteklenmeli: “Biraz daha çocukların meraklarını tatmin edecek, velilerin biraz daha çok çocukları ile ilgilenebileceği ortam oluşturmak lazım.” (EY6)

İhtiyaçların Tespiti

Bireyi Tanıma Çalışmalarının Arttırılması

Ailelerle İş Birliği Arttırılmalı: “Ailelerle birlikte iş birliği arttırılmalı, ailelerle sürekli görüşmelerin yapılması gerektiğini düşünüyorum.” (KÖ11)

3. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yürütülen kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerine ilişkin görüşleri nasıldır?

Araştırmada: “Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında ne tür kişisel-sosyal rehberlik faaliyetleri yapılmaktadır?” sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: *Okulunuzda/Sınıfınızda öğrencilerin kişisel ve sosyal ihtiyaçlarının tespiti ve geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar var mı? Varsa bunlar nelerdir?* (Soru 3.) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yapılan kişisel-sosyal rehberlik faaliyetleri

Üst Tema	Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
			Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Veli (f)
Uygulama	Sosyal Gelişim Çalışmaları	Drama/Tiyatro Ekinlikleri	14	12	7
		Gezi Etkinlikleri	12	11	9
		Grup Çalışmaları	5	14	4
		Oyun Etkinlikleri		6	5
		Bayram/Özel Gün Kutlamaları		1	9
		Değerler Eğitimi Çalışmaları	2		
		Kişilik Özelliklerine Göre Sınıfların Homojen Olması	1		
		Yarışmalar Düzenlenmesi	1		
		Özgüvenin Desteklenmesi	9	18	15
	Kişisel Gelişim Çalışmaları	Sorumluluk Alma Becerisinin Desteklenmesi	1	3	3
		Öğrenci Ürünlerinin Sergilenmesi			4
		Öz Bakım Becerilerinin Desteklenmesi			2
		Dezavantajlı Öğrencilerin Desteklenmesi	1		
		Velilerle İş Birliği Yapılması	2	10	11
	Paydaş İş Birliği ile Yapılan Gelişim Çalışmaları	Psikolojik Danışmanlarla İş Birliği Yapılması	2	3	1
		Okul Dışı Paydaşlarla İş Birliği Yapılması		2	
		Rehberlik Araştırma Merkezine Yönlendirme Yapılması	1		
	Planlama	Durum Tespiti	Öğretmen Gözlemi	4	10
Velilerle Yapılan Görüşmeler			6	4	
Velilerin Çocuklarıyla İlgili Doldurduğu Formlar			2	3	
Aile Ziyaretinde Gözlem				2	1
Resimlerin Analizi			2		
Yönetici ve Psikolojik Danışmanla Yapılan Görüşmeler				1	

Tablo 5’de yer alan: “Okulunuzda/Sınıfınızda Öğrencilerin Kişisel ve Sosyal İhtiyaçlarının Tespiti ve Geliştirilmesine Yönelik Yapılan Çalışmalar Var Mı? Varsa Bunlar Nelerdir?” sorusuna katılımcıların Drama/Tiyatro Ekinlikleri (f=33), Gezi Etkinlikleri (f=32), Grup Çalışmaları (f=23), Oyun Etkinlikleri (f=11), Bayram/Özel Gün Kutlamaları (f=10), Değerler Eğitimi Çalışmaları (f=2), Öğrencilerin Kişilik Özellikleri Açısından Sınıfların Homojen Şekilde Oluşturulması (f=1) ve Yarışmalar Düzenlenmesi (f=1) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin sosyal gelişimlerini destekleyici faaliyetleri içermesi bakımından bu kodların Sosyal Gelişim Çalışmaları (f=113) teması altında yer alabileceği değerlendirilmiştir. Katılımcıların Özgüvenin Desteklenmesi (f=42), Sorumluluk Alma Becerisinin Desteklenmesi (f=7), Öğrenci Ürünlerinin Sergilenmesi (f=4), Öz Bakım Becerilerinin Desteklenmesi (f=2) ve Dezavantajlı Öğrencilerin Desteklenmesi (f=1) şeklindeki cevaplarının, öğrencilerin kişisel gelişimlerini destekleyici faaliyetleri içerdiği belirlenmiş ve Kişisel Gelişim Çalışmaları (f=56) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Soru 3’e katılımcıların Velilerle İş Birliği Yapılması (f=23), Psikolojik Danışmanlarla İş Birliği Yapılması (f=6), Okul Dışı Paydaşlarla İş Birliği Yapılması (f=2) ve Rehberlik Araştırma Merkezine Yönlendirme Yapılması (f=1) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Öğrencilere yönelik iş birliği ile yapılan gelişim faaliyetlerini vurgulaması bakımından bu kodların, Paydaş İş Birliği ile Yapılan Gelişim Çalışmaları (f=32) teması altında yer alabileceği düşünülmüştür. Uygulamalı çalışmalara vurgu yapılması bakımından Sosyal Gelişim Çalışmaları, Kişisel Gelişim Çalışmaları ve Paydaş İş Birliği ile Yapılan Gelişim Çalışmaları temalarının Uygulama (f=201) üst teması altına yerleştirilebileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte uygulama dendiğinde katılımcıların aklına daha çok Özgüvenin Desteklenmesi görüşünün geldiği anlaşılmıştır.

Katılımcıların Öğretmen Gözlemi (f=19), Velilerle Yapılan Görüşmeler (f=10), Velilerin Çocuklarıyla İlgili Doldurduğu Formlar (f=5), Aile Ziyaretinde Gözlem (f=3), Resimlerin Analizi (f=2) ve Yönetici ve Psikolojik Danışmanla Yapılan Görüşmeler (f=1) şeklindeki cevaplarının var olan durumun tespit edilmesine yönelik olması bakımından bu kodların Durum Tespiti (f=40) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Söz konusu Durum Tespiti temasının planlama süreçleri ile ilgili olduğu değerlendirilmiş ve Planlama (f=40) üst teması altına yerleştirilebileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte planlama dendiğinde katılımcıların aklına daha çok öğretmen gözleminin geldiği anlaşılmıştır.

Yöneticilerin (f=51), öğretmenlerin (f=80) ve velilerin (f=70) Uygulama üst temasına daha fazla vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Tablo 5’te yer alan kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Uygulama

Sosyal Gelişim Çalışmaları

Drama/Tiyatro Etkinlikleri: “Tiyatro günü düzenleniyor, her ay okula tiyatro gurubu geliyor. Çocuklar bu etkinliklerde kendilerini ifade edebiliyorlar, sosyalleşebiliyorlar.” (KÖ23)

Kişisel Gelişim Çalışmaları

Özgüvenin Desteklenmesi: “Şöyle bir uygulama yapıldı. Öğrenciler istedikleri bir hayvanı seçtiler, araştırdılar, onunla ilgili görüşmeler yapıldı ve sonra sınıfa gidip o hayvanı arkadaşlarına tanıttılar. Yani kendini ifade etme becerisini geliştirmeye yönelik ve hani bunu kendi başına yapabildiği için özgüveni geliştirmeye yönelik bu çalışmalar yapıldı.” (KV19)

Paydaş İş Birliği ile Yapılan Gelişim Çalışmaları

Velilerle İş Birliği Yapılması: “O haftanın çocuğu kimse onun annesi babası da aile katılım etkinliği olarak sınıfa gelip etkinlik yaptırıyorlar.” (KY10)

Planlama

Durum Tespiti

Öğretmen Gözlemi: “Kişisel sosyal ihtiyaçların tespitine yönelik de çalışmalar var. Özellikle gözlem. Paylaşım açısından çok sorun yaşadık. Sınıf içi gözlemle öğretmenimiz bu durumu tespit etti.” (KV1)

Araştırmada: “Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yapılan kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerinin başarısı nedir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: *Bu çalışmaların yeterliliği/verimliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?* (Soru 3.1.) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yapılan kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerinin başarısı

Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
		Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Veli (f)
Olumlu	Yeterli/Verimli	12	17	15
	Kısmen Yeterli/Verimli	5	5	3
Olumsuz	Yetersiz/Verimsiz	3	2	5

Tablo 6'da yer alan: "Bu Çalışmaların Yeterliliği/Verimliliği Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?" sorusuna katılımcıların Yeterli/Verimli (f=44), Kısmen Yeterli/Verimli (f=13) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Çalışmalara yönelik olumlu değerlendirmeler içermesi bakımından bu kodların Olumlu (f=57) teması altında yer alabileceği değerlendirilmiştir. Katılımcıların Yetersiz/Verimsiz (f=10) cevabını verdikleri görülmektedir. Çalışmalara yönelik olumsuz değerlendirmeler içermesi bakımından bu kodun Olumsuz (f=10) teması altında yer alabileceği düşünülmüştür. Yöneticilerin (f=17), öğretmenlerin (f=22) ve velilerin (f=18) Olumlu temasına daha fazla vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Tablo 6'da yer alan kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Olumlu

Yeterli/Verimli: *"Yeterli oldu bence etkinlikler, çocuğumun aklında kaldı yapılanlar. Çocuğum kendisini toplum içinde ifade edebiliyor, etkinliklerin faydasını gördük."* (KV10)

Olumsuz

Yetersiz/Verimsiz: *"Verimli ve yeterli olduğunu sanmıyorum. Bir sınıfta yirmi çocuk olduğunu düşünün, tek bir öğretmen ve bu çocuklar yaşı itibari ile altı yaş öncesi çocuklar bu yapıyı düşünerekten bu çalışmaların verimli ve yeterli olması zor."* (EY4)

Araştırmada: "Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yapılan kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerine ilişkin önerileri nedir?" sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: *Önerileriniz varsa nelerdir?* (Soru 3.2.) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yapılan kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerine ilişkin önerileri

Üst Tema	Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
			Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Veli (f)
İhtiyaçların Giderilmesi	Eğitim-Öğretim Süreçlerinin İyileştirilmesi	Etkinlik Türleri Zenginleştirilmeli			5
		Özgüveni Destekleyen Çalışmalar Arttırılmalı		4	
		Gezi Etkinlikleri Arttırılmalı		4	
		Drama/Tiyatro Etkinlikleri Arttırılmalı	1	2	1
		Öğrencilerin Gelişimleri Sistematik Şekilde Takip Edilmeli			3
		Grup Çalışmaları Arttırılmalı		2	
		Okul Dışı Kurslara Yönlendirme Yapılmalı		2	
		Diğer Kurumlarla İş Birliği Arttırılmalı	2		
		Öğrencilerin Kişilik Özellikleri Açısından Sınıfların Homojen Olması		2	
		Değerler Eğitimi Çalışmaları Arttırılmalı			1
	Oryantasyon Çalışmaları Arttırılmalı			1	
	İnteraktif Etkinlikler Yapılmalı		1		
	Bireysel Farklılıklar Gözetilmeli	1			
	Disiplinli Yaklaşımın Önemi Verilmeli	1			
	Personel ve Fiziki Mekân ile İlgili İyileştirme Yapılması	Öğretmenlerin Gelişimi Desteklenmeli	3		2
		Sınıfların Fiziki İmkânları İyileştirilmeli	4	1	
		Her Okulda Bir Psikolojik Danışman Bulunmalı		1	2
		Sınıflardaki Öğrenci Sayıları Azaltılmalı		1	1
		Anaokullarında Atölyeler Oluşturulmalı	2		
		Faaliyetlerin Yapılabileceği Açık Mekânlar Olmalı	1		1
Yardımcı Personel Yetersizliği Giderilmeli			2		
Öğretmenin Görev Tanımı Düzenlenmeli			1		
Ailelerle İş Birliğinin Arttırılması	Veliler Okulda Öğretilenleri Desteklemeli			3	
	Velilerle İş Birliği Arttırılmalı			2	

Tablo 7’de yer alan: “Önerileriniz Varsa Nelerdir?” sorusuna katılımcıların Etkinlik Türleri Zenginleştirilmeli (f=5), Özgülünü Destekleyen Çalışmalar Arttırılmalı (f=4), Gezi Etkinlikleri Arttırılmalı (f=4), Drama/Tiyatro Etkinlikleri Arttırılmalı (f=4), Öğrencilerin Gelişimleri Sistematiik şekilde Takip Edilmeli (f=3), Grup Çalışmaları Arttırılmalı (f=2), Okul Dışı Kurslara Yönlendirme Yapılmalı (f=2), Diğer Kurumlarla İş Birliğı Arttırılmalı (f=2), Öğrencilerin Kişilik Özellikleri Açısından Sınıflar Homojen şekilde Oluşturulmalı (f=2), Değerler Eğitimi Çalışmaları Arttırılmalı (f=1), Oryantasyon Çalışmaları Arttırılmalı (f=1), İnteraktif Etkinlikler Yapılmalı (f=1), Bireysel Farklılıklar Gözetilmeli (f=1) ve Disiplinli Yaklaşımına Önem Verilmeli (f=1) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Eğitim ve öğretim süreçleri ile ilgili düzenlemeler yapılmasını içermesi bakımından bu kodların Eğitim-Öğretim Süreçlerinin İyileştirilmesi (f=33) teması altında yer alabileceğı değerlendirilmiştir. Katılımcıların Öğretmenlerin Gelişimi Desteklenmeli (f=5), Sınıfların Fiziki İmkânları İyileştirilmeli (f=5), Her Okulda Bir Psikolojik Danışman Bulunmalı (f=3), Sınıflardaki Öğrenci Sayıları Azaltılmalı (f=2), Anaokullarında Atölyeler Oluşturulmalı (f=2), Faaliyetlerin Yapılabileceğı Açık Mekânlar Olmalı (f=2), Yardımcı Personel Yetersizliğı Giderilmeli (f=2) ve Öğretmenin Görev Tanımı Düzenlenmeli (f=1) şeklindeki cevapları, fiziksel imkânlar ve personel ile ilgili düzenlemeleri içermesi bakımından Personel ve Fiziki Mekân ile İlgili İyileştirme Yapılması (f=22) teması altında yer alabileceğı kararlaştırılmıştır. Katılımcıların 3.2. sorusuna: Veliler Okulda Öğretilenleri Desteklemeli (f=3) ve Velilerle İş Birliğı Arttırılmalı (f=2) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin gelişimini sağlamada aileler ile ortaklaşa çalışılmasının vurgulandığı değerlendirilmiş ve bu kodların Ailelerle İş Birliğinin Arttırılması (f=5) teması altında yer alabileceğı düşünülmüştür. Eğitim-Öğretim Süreçlerinin İyileştirilmesi, Personel ve Fiziki Mekân ile ilgili İyileştirme Yapılması ve Ailelerle İş Birliğinin Arttırılması temalarının ihtiyaçların karşılanmasını içerdığı tespit edilerek İhtiyaçların Giderilmesi (f=60) üst teması altına yerleştirilebileceğı düşünülmüştür. Bununla birlikte ihtiyaçların giderilmesi dendiğinde katılımcıların aklına daha çok etkinlik türlerinin zenginleştirilmesi, drama/tiyatro etkinliklerinin arttırılması, öğretmenlerin gelişiminin desteklenmesi ve sınıfların fiziki imkânlarının iyileştirilmesi görüşlerinin geldiğı anlaşılmıştır.

Yöneticilerin (f=10) Personel ve Fiziki Mekân ile İlgili İyileştirme Yapılması temasına, öğretmenlerin (f=17) ve velilerin (f=11) ise Eğitim-Öğretim Süreçlerinin İyileştirilmesi temasına daha çok vurgu yaptıkları görülmektedir. Tablo 7’de yer alan kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

İhtiyaçların Giderilmesi

Eğitim-Öğretim Süreçlerinin İyileştirilmesi

Etkinlik Türleri Zenginleştirilmeli: “Bireysel etkinlikler yapılabilir. Topluluk önüne çıkma, şarkı söyleme, bir şeyler üretme yapılabilir. Geziler yapılabilir. Farklı ortamlara çocuklar götürülebilir. Çocuklar farklı ortamlarda konuşurabilir.” (KV2)

Personel ve Fiziki Mekân ile İlgili İyileştirme Yapılması

Öğretmenlerin Gelişimi Desteklenmeli: “Okul öncesi öğretmenleri belki bu konuda tecrübeliler ama işte o psikolojik danışmanın eksikliği hissediliyor bana göre. Hizmet içi eğitimlerle okul öncesi öğretmenlerinin bu anlamdaki bilgileri güncellebilir.” (EV2)

Ailelerle İş Birliğinin Arttırılması

Veliler Okulda Öğretilenleri Desteklemeli: “Veliden de ekstra işte biz bunları okulda yapıyoruz ama siz de evde bunlarla bunu desteklemelisiniz ki ilerleyelim gibi talep de bulunulmalı ki nesilleri kurtarabilelim.” (KV16)

4. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yürütülen mesleki rehberlik faaliyetlerine ilişkin görüşleri nasıldır?

Araştırmada: “Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında ne tür mesleki rehberlik faaliyetleri yapılmaktadır?” sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: *Okulunuzda/Sınıfınızda öğrencilerin meslekleri tanımalarına ve meslekler ile ilgili fikir sahibi olmalarına yönelik yapılan çalışmalar var mı? Varsa bunlar nelerdir?* (Soru 4.) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yapılan mesleki rehberlik faaliyetleri

Üst Tema	Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
			Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Veli (f)
Mesleklerin Tanıtılması	Meslekleri Tanıtıcı Meslek Sahibi Kişilerle/Kurumlarla Yapılan Çalışmalar	Mesleklerin Meslek Sahibi Kişilerce Okulda Tanıtılması	19	20	17
		Mesleklerin Alan Gezileriyle Tanıtılması	16	16	15
	Meslekleri Tanıtıcı Sınıf İçi Çalışmalar	Mesleklerin Drama Çalışmalarıyla Tanıtılması	8	9	9
		Mesleklerin Görseller Kullanılarak Tanıtılması		11	5
		Mesleklerin Öğrenciler Tarafından Materyal/Kostüm Kullanılarak Tanıtılması	2	7	3
		Mesleklerin Sanat Etkinlikleriyle Tanıtılması	1	6	4
		Mesleklerin Türkçe Dil Etkinlikleriyle Tanıtılması	1	7	2
		Mesleklerin Şarkılarla/Bilmecelerle Tanıtılması	3	4	2
		Mesleklerin Sınıf Köşeleriyle Tanıtılması		2	
		Mesleklerin Belirli Günler ve Haftalar Kapsamında Tanıtılması	2		

Tablo 8'de yer alan: "Okulunuzda/Sınıfınızda Öğrencilerin Meslekleri Tanımlarına ve Meslekler ile İlgili Fikir Sahibi Olmalarına Yönelik Yapılan Çalışmalar Var Mı? Varsa Bunlar Nelerdir?" sorusuna katılımcıların Mesleklerin Meslek Sahibi Kişilerce Okulda Tanıtılması (f=56) ve Mesleklerin Alan Gezileriyle Tanıtılması (f=47) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Öğrencilere mesleklerin tanıtılmasında meslek sahibi kişilerle ve kurumlarla ortaklaşa yapılan faaliyetlerin vurgulanması bakımından bu kodların Meslekleri Tanıtıcı Meslek Sahibi Kişilerle/Kurumlarla Yapılan Çalışmalar (f=103) teması altında yer alabileceği değerlendirilmiştir. Soru 4'ü katılımcılar Mesleklerin Drama Çalışmalarıyla Tanıtılması (f=26), Mesleklerin Görseller Kullanılarak Tanıtılması (f=16), Mesleklerin Öğrenciler Tarafından Materyal/Kostüm Kullanılarak Tanıtılması (f=12), Mesleklerin Sanat Etkinlikleriyle Tanıtılması (f=11), Mesleklerin Türkçe Dil Etkinlikleriyle Tanıtılması (f=10), Mesleklerin

Şarkılarla/Bilmecelerle Tanıtılması (f=9), Mesleklerin Sınıf Köşeleriyle Tanıtılması (f=2) ve Mesleklerin Belirli Günler ve Haftalar Kapsamında Tanıtılması (f=2) şeklinde cevaplandırmıştır. Bu kodların sınıf içinde yapılan ve öğrencilere meslekleri tanıtan faaliyetleri vurguladığı değerlendirilmiş ve Meslekleri Tanıtıcı Sınıf İçi Çalışmalar (f=88) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Meslekleri Tanıtıcı Meslek Sahibi Kişilerle/Kurumlarla Yapılan Çalışmalar ve Meslekleri Tanıtıcı Sınıf İçi Çalışmalar temalarının meslekleri tanıtmayı amaçlayan çalışmaları ifade ettiği belirlenerek Mesleklerin Tanıtılması (f=191) üst teması altına yerleştirilebileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte mesleklerin tanıtılması dendiğinde katılımcıların aklına daha çok mesleklerin meslek sahibi kişilerce okulda tanıtılmasının geldiği anlaşılmıştır.

Yöneticilerin (f=35) ve velilerin (f=32) Meslekleri Tanıtıcı Meslek Sahibi Kişilerle/Kurumlarla Yapılan Çalışmalar temasına, öğretmenlerin (f=46) Meslekleri Tanıtıcı Sınıf İçi Çalışmalar temasına daha çok vurgu yaptığı görülmektedir. Tablo 8'de yer alan kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Mesleklerin Tanıtılması

Meslekleri Tanıtıcı Meslek Sahibi Kişilerle/Kurumlarla Yapılan Çalışmalar

Mesleklerin Meslek Sahibi Kişilerce Okulda Tanıtılması: “Farklı meslekteki bireyler okula davet edilerek çocukların bu mesleklerle ilgili fikir sahibi olması sağlanıyor.” (KÖ18)

Meslekleri Tanıtıcı Sınıf İçi Çalışmalar

Mesleklerin Drama Çalışmalarıyla Tanıtılması: “Drama etkinliklerinde mesleklerin hangi işleri yaptığını dramatize ederek öğreniyoruz.” (KÖ12)

Araştırmada: “Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yapılan mesleki rehberlik faaliyetlerinin başarısı nedir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: *Bu çalışmaların yeterliliği/verimliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?* (Soru 4.1.) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yapılan mesleki rehberlik faaliyetlerinin başarısı

Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
		Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Veli (f)
Olumlu	Yeterli/Verimli	17	15	17
	Kısmen Yeterli/Verimli	2	8	4
Olumsuz	Yetersiz/Verimsiz	1	1	2

Tablo 9’da yer alan: “Bu Çalışmaların Yeterliliği/Verimliliği Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?” sorusuna katılımcıların Yeterli/Verimli (f=49), Kısmen Yeterli/Verimli (f=14) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Çalışmalara yönelik olumlu değerlendirmeler içermesi bakımından bu kodların Olumlu (f=63) teması altında yer alabileceği değerlendirilmiştir. Katılımcıların 4.1. sorusuna Yetersiz/Verimsiz (f=4) cevabını verdikleri görülmektedir. Çalışmalara yönelik olumsuz değerlendirmeler içermesi bakımından bu kodun ise Olumsuz (f=4) teması altında yer alabileceği düşünülmüştür.

Yöneticilerin (f=19), öğretmenlerin (f=23) ve velilerin (f=21) Olumlu temasına daha fazla vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Tablo 9’da yer alan kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Olumlu

Yeterli/Verimli: “Yeterli geliyor. Verimli oluyor. Özellikle velilerin kendi mesleklerini tanıtmak için geldikleri etkinlikler çok verimli oluyor.” (KY9)

Olumsuz

Yetersiz/Verimsiz: “Biz de çocukları çikolata fabrikasına götürmek isteriz mesela ama böyle bir imkân olmadığı için, prosedür anlamında sıkıntılar olduğu için bence kesinlikle verimli değil.” (KY4)

Araştırmada: “Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yapılan mesleki rehberlik faaliyetlerine ilişkin önerileri nedir?” sorusuna cevap bulmak amacıyla katılımcılara: Önerileriniz varsa nelerdir? (Soru 4.2.) sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonrasında ulaşılan bulgular Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yapılan mesleki rehberlik faaliyetlerine ilişkin önerileri

Üst Tema	Tema	Kodlar	Katılımcı (f)		
			Yönetici (f)	Öğretmen (f)	Veli (f)
Meslek Tanıtımlarında İş Birliği	Meslek Sahibi Kişilerle/Kurumlarla İş Birliğinin Arttırılması	Mesleklerin Alan Gezileriyle Tanıtımı Arttırılmalı	5	8	7
		Mesleklerin Meslek Sahibi Kişilerce Okullarda Tanıtımı Arttırılmalı		4	5
	Velilerle İş Birliğinin Arttırılması	Mesleklerin Veliler Tarafından Tanıtımı Arttırılmalı		4	5
		Veliler Meslek Seçimi Konusunda Bilinçlendirilmeli	1	1	
Mesleki Farkındalık Çalışmaları	Mesleklerin Tanıtımının Arttırılması	Tanıtılan Meslek Çeşitleri Arttırılmalı	4	1	1
		Mesleklerin Drama Çalışmalarıyla Tanıtımı Arttırılmalı	1	1	1
		Mesleklerin Öğrenciler Tarafından Materyal/Kostüm Kullanılarak Tanıtımı Arttırılmalı		1	2
		Bakanlıkça Meslek Tanıtım Programları Hazırlanmalı		1	1
		Mesleklerin Oyunlarla Tanıtımı Arttırılmalı			2
		Mesleklerin Görseller Kullanılarak Tanıtımı Arttırılmalı			2
		Mesleklerin Tanıtımıyla İlgili Proje Çalışmaları Arttırılmalı			1
	Mesleklerin Yaparak Yaşayarak Öğretilmesi	Okullarda Mesleklerle İlgili Atölyeler Kurulmalı	3	1	
		İl ve İlçelerde Mesleklerle İlgili Uygulama Merkezleri Kurulmalı	1	2	
	Mesleki Bilinçlendirmenin Arttırılması	Öğrencilerde Meslek Bilinci Oluşturulmalı	1		
Mesleki Yönlendirmeler Doğru Şekilde Yapılmalı		1			

Tablo 10'da yer alan: "Önerileriniz Varsa Nelerdir?" sorusuna katılımcıların Mesleklerin Alan Gezileriyle Tanıtımı Arttırılmalı (f=20) ve Mesleklerin Meslek Sahibi Kişilerce Okullarda Tanıtımı Arttırılmalı (f=9) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Öğrencilere mesleklerin tanıtılmasında, meslek sahibi kişilerle ve kurumlarla ortaklaşa çalışmaların daha çok yapılmasının önerildiği belirlenmiş ve bu kodların Meslek Sahibi Kişilerle/Kurumlarla İş Birliğinin Arttırılması (f=29) teması altında yer alabileceği değerlendirilmiştir. Katılımcıların Mesleklerin Veliler Tarafından Tanıtımı Arttırılmalı (f=9) ve Veliler Meslek Seçimi Konusunda Bilinçlendirilmeli (f=2) şeklindeki cevaplarının, öğrencilere yönelik meslek tanıtım çalışmalarında velilerle daha çok ortaklaşa hareket edilmesi gerektiğini vurguladığı değerlendirilmiş ve bu kodların Velilerle İş Birliğinin Arttırılması (f=11) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Meslek Sahibi Kişilerle/Kurumlarla İş Birliğinin Arttırılması ve Velilerle İş Birliğinin Arttırılması temalarının, meslek tanıtım çalışmalarında iş birliğini vurguladığı değerlendirilerek Meslek Tanıtımlarında İş Birliği (f=40) üst teması altına yerleştirilebileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte meslek tanıtımlarında iş birliği dendiğinde katılımcıların aklına daha çok mesleklerin alan gezileriyle tanıtımının arttırılmasının geldiği anlaşılmıştır.

Katılımcıların 4.2. sorusuna Tanıtılan Meslek Çeşitleri Arttırılmalı (f=6), Mesleklerin Drama Çalışmalarıyla Tanıtımı Arttırılmalı (f=3), Mesleklerin Öğrenciler Tarafından Materyal/Kostüm Kullanılarak Tanıtımı Arttırılmalı (f=3), Bakanlıkça Meslek Tanıtım Programları Hazırlanmalı (f=2), Mesleklerin Oyunlarla Tanıtımı Arttırılmalı (f=2), Mesleklerin Görseller Kullanılarak Tanıtımı Arttırılmalı (f=2) ve Mesleklerin Tanıtımıyla İlgili Proje Çalışmaları Arttırılmalı (f=1) şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Öğrencilere yönelik meslekleri tanıtıcı faaliyetlerin arttırılması görüşlerini içerdiği değerlendirilerek bu kodların Mesleklerin Tanıtımının Arttırılması (f=19) teması altında yer alabileceği düşünülmüştür. Katılımcıların Okullarda Mesleklerle İlgili Atölyeler Kurulmalı (f=4) ve il ve ilçelerde Mesleklerle İlgili Uygulama Merkezleri Kurulmalı (f=3) şeklindeki cevaplarının ise, mesleklerin gerçekçi ortamlarda ve uygulama yoluyla öğrencilere öğretilmesini ifade ettiği düşünülerek Mesleklerin Yapararak Yaşayarak Öğretilmesi (f=7) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Katılımcıların Öğrencilerde Meslek Bilinci Oluşturulmalı (f=1) ve Mesleki Yönlendirmeler Doğru şekilde Yapılmalı (f=1) şeklindeki cevaplarında, meslekler ile ilgili konularda öğrencilerde bilinçlenmenin sağlanmasının vurgulandığı değerlendirilmiş ve bu kodların Mesleki Bilinçlendirmenin Arttırılması (f=2) teması altında yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Mesleklerin Tanıtımının Arttırılması, Mesleklerin Yapararak Yaşayarak Öğretilmesi ve Mesleki Bilinçlendirmenin Arttırılması temalarının, öğrencilerde mesleklerle ilgili farkındalığı sağlamaya yönelik çalışmaları ifade ettiği değerlendirilerek Mesleki Farkındalık Çalışmaları (f=28) üst teması altına yerleştirilebileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte mesleki farkındalık çalışmaları dendiğinde katılımcıların aklına daha çok tanıtılan meslek çeşitlerinin arttırılmasının geldiği anlaşılmıştır.

Öğretmenlerin (f=17) ve velilerin (f=17) Meslek Tanıtımlarında İş Birliğine, yöneticilerin (f=11) ise Mesleki Farkındalık Çalışmalarına daha fazla vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Tablo 10'da yer alan kodlar, temalar ve üst temaları oluşturan katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Meslek Tanıtımlarında İş Birliği

Meslek Sahibi Kişilerle/Kurumlarla İş Birliğinin Arttırılması

Mesleklerin Alan Gezileriyle Tanıtımı Arttırılmalı: *“Okul öncesi ile ilgili birebir tanıtma ve ziyaretler arttırılmalı. Yani somut yaşantı sunulmalı çocuklara, bunun haricinde çok fazla bir şey yapılacağını düşünmüyorum.”* (KY8)

Velilerle İş Birliğinin Arttırılması

Mesleklerin Veliler Tarafından Tanıtımı Arttırılmalı: *“Velilerin mesleklerini sınıfa gelip anlatmaları daha sık yapılabilir. Ev hanımlığı da bence bir meslektir o da anlatılabilir. Çocuklarda gurur duyar annem ya da babam geldi diye.”* (KV11)

Mesleki Farkındalık Çalışmaları

Mesleklerin Tanıtımının Arttırılması

Tanılan Meslek Çeşitleri Arttırılmalı: *“Astronot, biyolog, robotik mühendisi gibi geleceğin meslekleriyle ilgili de tanıtımlar yapılmalı.”* (EV3)

Mesleklerin Yaparak Yaşayarak Öğretilmesi

Okullarda Mesleklerle İlgili Atölyeler Kurulmalı: *“Meslek atölyeleri olursa okullarda, çocukların yaş düzeyine uygun onun da bazı faydaları olabilir.”* (KY7)

Mesleki Bilinçlendirmenin Arttırılması

Öğrencilerde Meslek Bilinci Oluşturulmalı: *“Mesleklerin insanlara yardım etmek için olduğu, işleri kolaylaştırmak için olduğu, insanların yeteneklerinin farklı olduğu ve herkesin farklı meslekler yapabileceği, her mesleğin değerli olduğu bilinci çocuklara verilmeli. İnsanların mutlu olması için, daha mutlu yaşamaları için meslekler önemlidir bilinci çocuklarda oluşturulmalı.”* (EY3)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlar tartışılmış ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin rehberlik hizmetleri kapsamında yapılan çalışmaları daha çok çevre ve veli ile ilişkiler ile yöneltme ve yerleştirme hizmetleri bağlamında algıladıkları belirlenmiştir. Bu konuda yapılan araştırmalar, veli eğitimi ve aile danışmanlığı konularında, çocukların okula uyumu için velilere destek olunması amacıyla rehberlik hizmetlerine ihtiyaç duyulduğunu ve psikolojik danışmanların kendilerini ebeveyn, yönetici ve öğrenciler için bir bilgi kaynağı olarak gördüklerini ortaya koymaktadır (Aliyev vd., 2012; Dilek ve Talu, 2021; Eren, 2014; Gençoğlu vd., 2019; Yerlikaya, 2014; Yerlikaya vd., 2014). Okul-aile iş birliğini arttırmak için toplantılar düzenlenmesi ve iletişim uygulamalarının kullanılması gibi birçok faaliyet yapıldığını belirten çalışmaların (Atik vd., 2024) bulunması da çevre ve veli ile ilişkilerin rehberlik hizmetleri algısında önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Araştırma bulgularını destekleyen bu sonuçlardan da anlaşılmaktadır ki, katılımcıların rehberlik hizmetlerine yönelik algısı daha çok çevre ve veli ile ilişkiler boyutunda şekillenmektedir. Uzun'un (2018) araştırmasının sonucunun farklılaştığı ve ilkökul, ortaokul ve lisede görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin rehberlik hizmetlerini daha çok sağlık hizmetleri kapsamında gördükleri ortaya koyulmuştur. Bu sonucun, farklı öğretim kademelerinde rehberlik hizmetlerine yönelik algıların değişebileceğiyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Rehberlik hizmet türleri başlığı altında verilen cevaplardan en çok ifade edilenin çevre ve veli ile ilişkiler olmasının, okul öncesi dönemde öncelikle velilerin eğitiminin ve bilgilendirilmesinin önemli görülmesi ve çocukların yaşlarının küçük olması sebebiyle gerçekleştirilecek rehberlik hizmetlerinde ailelerin desteğinin alınmasının gerekli görülmesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların bir kısmına göre rehberlik hizmetlerinin daha çok öğrencilerin psikososyal gelişimine destek olunması ve sorunların tespit edilmesi ve çözülmesi ile ilgili olarak algılandığı tespit edilmiştir. Ortaöğretimdeki rehberlik servislerinin daha çok sorunları çözme noktasında hizmet verdiğine ve sorunu olan öğrencilerin bu servise yönlendirildiğine dair sonuçların paylaşıldığı araştırmaların (Erdemir vd., 2019; Karataş ve Şahin-Baltacı, 2013) yanında, katılımcıların problemlerin çözülmesi için okullarda rehberlik hizmetlerinin gerekli olduğunu düşündüklerini belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Aytaç ve Bozkurt, 2020). Benzer olarak bazı araştırmalarda okul öncesinde rehberliğin yeri ve önemi ile ilgili olarak en çok ifade edilen görüşün çocuğa ulaşabilme olduğu ve ilkökullarda rehberlik hizmetlerinin daha çok önleyici rehberlik işlevi kapsamında yerine getirildiği yönünde sonuçlar paylaşılmıştır (Kanak vd., 2018; Tuzgöl-Dost, 2020). Bu sonuçlardan, okul öncesinde olduğu gibi farklı öğretim kademelerinde de sorunların tespit edilmesinin ve çözülmesinin katılımcılar tarafından rehberliğin önemli

bir işlevi olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Rehberlik hizmetleri ile ilgili olarak sorunların tespit edilmesi ve çözülmesine daha fazla vurgu yapılmasının sebebinin, insanlar tarafından rehberlik hizmetlerinin daha çok içinden çıkılamayan ve çözüm bulunamayan durumlarda başvurulacak hizmetler olarak görülmesinin, psikolojik danışmanların ise bu problemlerin çözümünde yardımcı olan kişi olarak algılanmasının olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın sonucuna göre rehberlik hizmetlerine yönelik algıları açısından yöneticilerin ve öğretmenlerin rehberlik hizmet türlerine, velilerin ise rehberliğin temel işlevlerine daha fazla vurgu yaptığı anlaşılmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde bu sonuçları destekleyen çalışmaların olduğu görülmektedir. Özçelik ve diğerleri (2000) araştırmalarında, ilkokullarda en çok gerçekleştirilen rehberlik hizmetleri ile ilgili yöneticilerin çevre ve veli ile ilişkiler, öğretmenlerin ise oryantasyon çalışmaları cevaplarını verdiklerini ortaya koymuşlardır. Poyraz'ın (2007) araştırmasında, orta dereceli okullarda görevli yöneticilerin ve öğretmenlerin daha çok müşavirlik hizmetlerine vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Anaokullarında sunulan rehberlik hizmetlerinde en çok ihtiyaç duyulan hizmetlerin neler olduğu sorusuna yöneticilerin veli eğitimi, öğretmenlerin davranış bozuklukları ve velilerin aile danışmanlığı cevabını verdikleri ifade edilmiştir (Eren, 2014). Başka bir çalışmada yöneticilerin rehberlik hizmetlerini öğrencilere ruhsal yönden yardımcı olan, öğretmenlerin ise öğrencileri yönlendiren ve yardımcı olan olarak tanımladığı belirtilmiştir (Akgün, 2010; Can ve Nikolayidis, 2021; Karataş ve Şahin Baltacı, 2013; Meşeci vd., 2007). Yöneticilerin ve öğretmenlerin rehberlik hizmet türlerine daha çok vurgu yapmasının sebebinin, rehberlik hizmetlerini daha kapsamlı bir servis olarak görmeleri, sadece öğrencilere değil onların gelişimini etkileyebilecek tüm paydaşlara rehberlik hizmetlerinin sunulmasını ve bu hizmetlerin sürekliliğinin sağlanmasını önemli bulmaları olabileceği düşünülmektedir. Velilerin rehberliğin temel işlevlerine daha çok vurgu yapmasının sebebinin ise, çocuklarının duygusal ve akademik gelişimlerini önemsemeleri ve çocuklarının problemlerinin çözümü noktasında kendilerini yetersiz hissetmeleri ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yürütülen eğitsel rehberlik faaliyetleri kapsamında daha çok matematik etkinlikleri, kalem kullanma ve el becerisi çalışmaları ve Türkçe dil etkinlikleri, veliyi yönlendirme ve oryantasyon etkinliklerinin yapıldığını ifade ettikleri saptanmıştır. İlgili literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu sonuçlara benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarının olduğu anlaşılmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarının matematiğe olumlu yaklaşabilmelerini sağlamak amacıyla okullarda çocuklara zengin uyarıcıların olduğu ortamların sunulması gerektiğini (Uyanık ve Kandır, 2010), okul öncesi öğretmenlerinin matematik etkinlikleri kapsamında en çok nesneleri sayma kazanımına yönelik çalışmalar yaptığını, rakamların ve geometrik şekillerin öğretilmesine çokça yer verildiğini, daha çok oyun yoluyla ve gösterip yaptırma tekniği ile matematik etkinliklerinin gerçekleştirildiğini (Pekince ve Avcı

2016; Yazlık ve Öngören, 2018) ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. Türkiye ve Amerika'daki okul öncesi matematik eğitimi programlarının karşılaştırıldığı başka bir çalışmada, sayılar, işlemler ve matematiksel düşünme gibi konularda her iki ülkenin de programlarının büyük oranda örtüştüğü, ritmik sayma ve çıkarma yapma gibi kazanımların ele alındığı belirtilmiştir (İncikabı ve Tuna, 2012). Literatürde, öğrencilerin motor becerilerini geliştirmek amacıyla okul öncesi eğitim kurumlarında sanat çalışmalarına yer verildiğini ve bu kapsamda boyama çalışmalarının sıkça gerçekleştirildiğini gösteren araştırmaların olduğu belirlenmiştir (Avcı ve Sağsöz, 2018; Özkan ve Girgin, 2014; Özyürek ve Aydoğan, 2011). Ayrıca öğrencilerin dil gelişimini sağlamak amacıyla Türkçe dil etkinlikleri kapsamında, çocuk kitaplarının ve kuklaların kullanıldığını, sohbet edildiğini, öğrencilere sorular yöneltildiğini, tekerlemelerin kullanıldığını ifade eden çalışmaların olduğu görülmüştür (Çocuk vd., 2013; Eray Alışkan ve Güneyli, 2016; Gönen vd., 2010; Işıkoğlu Erdoğan ve Akay, 2015; Şimşek ve Şimşek, 2020; Turan ve Ulutaş, 2016). Tanışma etkinlikleriyle, yaka kartı ve hediyelik hazırlama gibi ilgi çekici farklı çalışmalarla öğrencilerin oryantasyonunu sağlamaya yönelik faaliyetlerin gerçekleştirildiğini ifade eden araştırmalara da rastlanmaktadır (Bağçeli Kahraman vd., 2018; Çalış, 2019). Katılımcıların eğitsel rehberlik faaliyetleri kapsamında matematik etkinliklerine vurgu yapmasının, okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenler tarafından bilişsel gelişimin daha çok önemsenmesi ve soyut kavramlar içermesi sebebiyle öğrencilerin zihninde, öğrenilenlerin yerleşmesini sağlamak için matematik etkinliklerinin tekrarlarının daha çok yapılması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların bir kısmı okullarında yürütülen eğitsel rehberlik faaliyetleri kapsamında daha çok öğretmen gözlemi ve bireysel farklılıkların gözetilmesine vurgu yapmışlardır. İlgili literatürde bu sonuçlarla benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarına rastlanmıştır. Örneğin Aktepe (2005), öğretmenlerin öğrencilerini tanımaya yönelik faaliyetlerini arttırmalarının ve öğrencilerin bireysel farklılıklarının gözetilerek eğitim-öğretim çalışmalarının gerçekleştirilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğrencileri doğal ortamlarında gözlemediklerini, gözlem kaydı kullandıklarını ve gözlem tekniğinin kullanımının kolay olması sebebiyle tercih edildiğini, gözlemde elde edilen veriler sayesinde faaliyetlerin planlandığını ve gelişim raporlarının doldurulduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Büyükgöncü, 2013; Sezer, 2010; Yılmaz-Topuz, 2015). Katılımcıların eğitsel rehberlik faaliyetleri kapsamında öğretmen gözlemi yapıldığına vurgu yapmasının, öğretmenlerin okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik bireyi tanıyıcı farklı test ve ölçeklerin kullanılmasıyla ilgili yeterli bilgisinin ve zamanının olmaması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda yöneticilerin, öğretmenlerin ve velilerin eğitsel rehberlik faaliyetleri ile ilgili olarak planlamadan çok uygulamaya yönelik çalışmaların yapıldığını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Bu sonucun uygulamaya dönük faaliyetlerin daha çok gerçekleştirilmesi ve bu faaliyetlerin daha görünür olması, planlama çalışmalarının

ise gerektiği gibi yapılamaması ya da paydaşların planlama çalışmaları hakkında yeterince bilgiye sahip olmaması ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda yöneticiler, öğretmenler ve velilerin okullarında gerçekleştirilen eğitsel rehberlik faaliyetlerini çoğunlukla başarılı olarak algıladıkları ortaya koyulmuştur. İlgili literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu sonuçlara benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarının olduğu anlaşılmıştır. Okullarda uygulanan eğitsel rehberlik faaliyetlerinin etkili olduğunu ve rehberlik hizmetlerinin yürütülme şeklinin beğenildiğini (Kılıç, 2010; Özkaya, 2012), ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin rehberlik hizmetlerine yönelik algısının olumlu olduğunu (Aslan, 2021), ilköğretim okullarında çalışan yöneticilerin eğitsel rehberlik hizmetlerini yeterli bulduğunu (Hatunoğlu, 2021) ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır. İlköğretim okulunda çalışan öğretmenlerle yapılan başka bir araştırma sonucunda ise, toplumun ve öğrencilerin gereksinimlerini gidermede öğretmenlerin rehberlik hizmetlerini kısmen yeterli buldukları belirtilmiştir (Nazlı, 2008). Yukarıdaki sonuçlardan farklılaşarak öğrenci görüşlerine göre rehberlik hizmetlerinin okullarda yeterli düzeyde sunulmadığını (Bingöl, 2019) ve öğretmenlerin düşüncelerine göre rehberlik hizmetlerinin yeterli olmadığını belirten çalışmalar da mevcuttur (Çöp vd., 2023). Bu durumun rehberlik hizmeti sunan psikolojik danışmanlar arasındaki uygulama farklılıklarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Benzer çalışmaların sonuçlarıyla birlikte araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde paydaşların genel olarak eğitsel rehberlik alanındaki çalışmaları başarılı bulmasının, anaokullarında farklı gelişim alanlarını destekleyici çalışmalara yer verilmesi, ailelerin çocuklarının gelişim durumları ile ilgili bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi aynı zamanda da okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerin akademik ihtiyaçlarını tespit etmeye ve geliştirmeye özen göstermesi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yapılan eğitsel rehberlik faaliyetlerine ilişkin olarak daha çok branş öğretmenlerinin anaokullarında eğitim vermesini önerdikleri tespit edilmiştir. İlgili literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu sonuçlara benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarının olduğu anlaşılmıştır. Eğitimcilerin ve velilerin, yabancı dil ve müzik gibi branşlardaki eğitimlerin okul öncesi eğitim kurumlarında branş öğretmenleri tarafından verilmesi gerektiğini belirten araştırmalar bulunmaktadır (Apaydın-Demirci ve Arslan, 2018; Bozoklu, 2007; Güngör-Aytar ve Öğretir, 2008; Özal-Göncü, 2010). Araştırma bulgularıyla birlikte bu çalışmaların sonuçları değerlendirildiğinde paydaşların okul öncesi eğitim kurumlarında alanında uzman kişiler tarafından branş derslerinin işlenmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Katılımcıların branş öğretmenlerinin anaokullarında eğitim vermesini önermelerinin sebebinin, okul öncesi öğretmenlerinin farklı branşlarda öğrencilerin yeteneklerini ve ilgilerini tespit edip geliştirecek düzeyde bilgi sahibi olmamaları ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların bir kısmının okullarında eğitsel rehberlik ile ilgili olarak ailelerle iş birliğinin arttırılması yönünde öneri getirdikleri belirlenmiştir. İlgili literatürde bu sonuçlarla benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarına rastlanmıştır. Velilerin bilgilendirilmesi gerektiğini, rehberlik servisinden beklentinin okul, öğrenci ve aile arasında köprü kurması olduğunu, rehberlik çalışmaları kapsamında ev ziyaretlerinin yapılmasının önerildiğini, velilerle sürekli iletişim halinde olunarak iş birliği kurulmasıyla öğrencileri tanıyıcı çalışmalar yürütülmesinin gerekli olduğunu ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır (Aktepe 2005; Bayar ve Ekim, 2021; Camadan ve Sezgin, 2012; Can ve Nikolayidis, 2021; Dilek ve Talu, 2021; Kılıç, 2010; Meşeci vd., 2007). Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan psikolojik danışmanların okul öncesi öğretmenlerinden iş birliğinde aktif olmalarını beklemleri (Bolattaş-Gürbüz ve Özer, 2023), öğretmenlerin velilerle yaptıkları iş birliği sayesinde öğrencileri daha iyi tanıyabildiklerini ifade etmeleri (Kalender ve Kul, 2022), anne-baba eğitim programlarının düzenlenmesinin ve veli bültenleri hazırlanmasının velilerin rehberlik hizmetlerine dahil olmasını artırdığı (Karaman, 2021) yönündeki araştırma sonuçları da bu önerileri destekler niteliktedir. Katılımcıların ailelerle iş birliğinin arttırılmasına yönelik önerisinin okul öncesi dönem çocuklarını daha iyi tanıyabilmek ve yetenekleri, ilgileri doğrultusunda onları doğru şekilde yönlendirebilmek için ailelerle ortaklaşa hareket edilmesinin ve ailelerden çocuklarıyla ilgili gerekli bilgilerin alınmasının önemli görülmesi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yürütülen kişisel-sosyal rehberlik faaliyetleri kapsamında daha çok drama/tiyatro etkinlikleri, özgüvenin desteklenmesi ve velilerle iş birliği yapılması ile ilgili çalışmaların yapıldığı ortaya koyulmuştur. İlgili literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu sonuçlara benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarının olduğu anlaşılmıştır. Örneğin, Uzun (2007) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerinin sorumluluk almalarına destek olduklarını ve liderlik özelliklerini geliştirmeye çalıştıklarını ifade etmiştir. Başka bir çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin sosyal duygusal gelişim alanında gerçekleştirdikleri etkinliklerde daha çok kendini ifade etme ve kendini tanıtma ile ilgili kazanımlara yer verdikleri belirtilmiştir (Kızıldaş vd., 2018). Bazı araştırmalarda okul yöneticilerinin ve psikolojik danışmanların yaşam becerileri konusunda en çok öğrencilerin kendini tanıma, sorun çözme ve özgüven sahibi olma yeterliliklerini önemsediklerini (Yorğun vd., 2019) ve okul rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin kişisel, sosyal ve psikolojik gelişimlerine önemli katkılarının olduğunu (Can ve Nikolayidis, 2021) ortaya koyan araştırma sonuçları mevcuttur. Sosyal becerilerin geliştirilmesinin okul öncesi öğretmenleri tarafından okul başarısından daha çok önemsendiğini ifade eden bir çalışma da yukarıdaki araştırma bulgularını destekler niteliktedir (Sağlam vd., 2021). Kişisel-sosyal rehberlik faaliyetleri ile ilgili olarak en çok ifade edilenlerden birisinin özgüvenin desteklenmesi olmasının, okul öncesi öğrenci-

lerinin potansiyellerini açığa çıkarabilmeleri ve kendilerini gerçekleştirebilmeleri için özgüvenlerinin gelişmiş olmasının katılımcılar tarafından önemli görülmesi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların bir kısmının okullarında yürütülen kişisel-sosyal rehberlik faaliyetleri kapsamında çoğunlukla öğretmen gözleminin gerçekleştiğini ifade ettikleri saptanmıştır. İlgili literatürde bu sonuçlarla benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarına rastlanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun ölçme ve değerlendirmede gözlem yöntemini kullandıklarını ve bu doğrultuda gelişim gözlem formu doldurduklarını, öğrencileri tanımak ve değerlendirmek için görüşme tekniğinden faydalandıklarını ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır (Büyükgöncü, 2013; Dilek ve Talu, 2021; Sezer, 2010; Turan, 2016; Yılmaz-Topuz, 2015). Araştırmanın bulgularıyla örtüşen bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde öğrencilerin kişisel-sosyal gelişimlerine yönelik durum tespitinde gözlem tekniğinin çoğunlukla tercih edilmesinde kolay uygulanabilir ve istenen sonuçların alınabileceği bir teknik olmasının etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Araştırma sonucunda yöneticiler, öğretmenler ve velilerin okullarında gerçekleştirilen kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerini çoğunlukla başarılı olarak algıladıkları saptanmıştır. İlgili literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu sonuçlara benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarının olduğu anlaşılmıştır. İlköğretim okullarında yöneticilerin, sınıf rehber öğretmenlerinin ve psikolojik danışmanların okullarındaki rehberlik hizmetlerinin sağlıklı şekilde yürütüldüğünü, bunun rehberlik servisinin iyi çalışmasından kaynaklı olduğunu belirten (Kılıç, 2010); yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin rehberlik hizmetlerini genel olarak yeterli gördükleri ancak bazı faaliyet alanlarında kısmen yeterli bulduklarını ifade eden (Özçelik vd., 2000), ilköğretim müdürlerinin yarısının kişisel-sosyal rehberlik alanında yapılan hizmetleri başarılı, diğer yarısının ise yetersiz bulunduğunu belirten (Camadan ve Sezgin, 2012) araştırma sonuçları bulunmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan bir çalışmada da öğretmenlerin kişisel-sosyal rehberlik alanında kendilerini yeterli gördükleri belirtilmiştir (Arslan-Kılıçoğlu, 2013). Rehberlik hizmetlerinin yeterliliği ve verimliliği ile ilgili yukarıdaki çalışmalardan farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Yüksel Şahin (2008) ortaöğretim öğrencileri ile yaptığı araştırmasında rehberlik hizmetlerinin yeterli düzeyde verilmediğini belirtmiştir. Benzer sonuca sahip başka bir çalışmada ilköğretim ve ortaöğretim müdürlerinin rehberlik servisinin faaliyetlerini yetersiz buldukları yönünde görüş paylaştıkları ifade edilmiştir (Meşeci vd., 2007). Bu çalışmaların ortaya çıkardığı sonuçlardan, sunulan hizmetlerin her öğretim kademesinde ya da her okulda aynı yeterlilikte olmadığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar tarafından kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerinin genel olarak başarılı algılanmasının, anaokullarında öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimlerini destekleyici farklı türde çalışmalara sıkça yer verilmesi ve öğretmenlerin, öğrencilerinin bu alandaki gelişimlerini önemsemesi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin okullarında yapılan kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerine ilişkin olarak etkinlik türleri zenginleştirilmeli, öğretmenlerin gelişimi desteklenmeli, sınıfların fiziki imkânları iyileştirilmeli ve veliler okulda öğretilenleri desteklemeli şeklinde öneriler getirdikleri tespit edilmiştir. İlgili literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu sonuçlara benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarının olduğu anlaşılmıştır. Yapılan araştırmalarda öğretmenlere lisans eğitimi düzeyindeyken rehberlik ile ilgili nitelikli bir eğitim verilmesi, materyallerin zenginleştirilmesi, öğretmenlere rehberlikle ilgili hizmet içi eğitimler verilmesi, psikolojik danışman sayısının artırılması gerektiğini (Avcı ve Gültekin-Hatunoğlu, 2019; Bayar ve Ekim, 2021; Kılıç, 2010; Özyürek ve Yiğit, 2022), fiziksel koşulların rehberlik hizmetleri için uygun olmasının, yöneticilerin ve öğretmenlerin rehberlik hizmetleri ile ilgili hizmet içi eğitim almasının önerildiğini ifade eden çalışmalar bulunmaktadır (Yüksel-Şahin, 2016). Bununla birlikte her okulda bir psikolojik danışman bulunması gerekliliğini ifade eden araştırmalar da literatürde yer almaktadır (Erdemir ve Kış, 2017; Mıhçıoğlu, 2023; Özabacı vd., 2008). Farklı çalışmalarda da okullardaki psikolojik danışman sayısının artırılması gerektiği belirtilmiştir (Camadan ve Sezgin, 2012; Nazlı, 2008). Rehberlik hizmetlerinin uygulanmasında psikolojik danışman sayısının yetersiz olmasının sorun olarak görülmesi de bu önerileri destekler niteliktedir (Dönmez ve Aykaç, 2023). Yerlikaya (2014) araştırmasında rehberlik hizmetlerinin daha etkili yürütülmesini sağlamak için katılımcıların ailelerle iş birliğinin artırılması gerektiğini ifade ettiklerini belirtmiştir. Bu çalışmaların sonuçlarıyla araştırmanın bulguları birlikte değerlendirildiğinde psikolojik danışmanlara çokça ihtiyaç duyulduğu, öğretmenlerin gelişiminin önemli bulunduğu ve daha kaliteli rehberlik hizmetlerinin sunulması için eksikliklerinin giderilmesi gerektiği yönündeki önerilerin ortak olduğu görülmektedir. Katılımcılar tarafından en çok vurgulanan önerilerin etkinlik türlerinin zenginleştirilmesi, öğretmenlerin gelişiminin desteklenmesi, sınıfların fiziki imkânlarının iyileştirilmesi ve velilerin okulda öğretilenleri desteklemesi ile ilgili olmasının her öğretmenin veya psikolojik danışmanın farklı türde etkinlikler gerçekleştirmeye özen göstermemesi, öğretmenlerin rehberlik hizmetleri ile ilgili lisans düzeyinde yeterli eğitimi almamış olmaları ve anaokullarının fiziksel imkânlarının öğrencilerin çok yönlü gelişimine destek olacak nitelikte olmaması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre kişisel-sosyal rehberlik faaliyetlerine yönelik getirilen öneriler kapsamında yöneticilerin personel ve fiziki mekân ile ilgili iyileştirme yapılmasına, öğretmenlerin ve velilerin ise eğitim-öğretim süreçlerinin iyileştirilmesine daha çok vurgu yaptığı anlaşılmaktadır. Yöneticilerin personel ve fiziki mekân ile ilgili iyileştirme yapılmasına daha çok değinmesinin rehberlik hizmetlerinin sağlıklı şekilde yürütülmesinde personel eğitiminin önemli görülmesi, fiziki imkânların öğrencilerin gelişimleri üzerinde çokça etkisinin bulunması ve etkinlik içerikleri ile ilgili yöneticilerin öneride bulunacak düzeyde bilgilerinin olmaması

ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin ve velilerin eğitim-öğretim süreçlerinin iyileştirilmesine daha çok vurgu yapmalarının sebebinin ise sürekli değişen ve gelişen eğitim-öğretim faaliyetlerinin farkında olunması ve öğrencilerin çok yönlü gelişimlerinin sağlanması için bu yeniliklerin eğitim-öğretim ortamlarında uygulanmasının önemli görülmesi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerine göre okullarında yürütülen mesleki rehberlik faaliyetleri kapsamında daha çok mesleklerin meslek sahibi kişilerce okulda tanıtılması ve mesleklerin drama çalışmalarıyla tanıtılması ile ilgili faaliyetlerin gerçekleştirildiği ortaya koyulmuştur. İlgili literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu sonuçlara benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarının olduğu anlaşılmıştır. Mesleki rehberliğin okul öncesi dönemde başlaması gerektiğini (İşmen vd., 2007), okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğu olan velilerin çocuklarının mesleklerle ilgili bilgi sahibi olduklarını düşündükleri, öğretmenlerin ise meslekleri yerinde görmek için yapılan gezilerde ulaşım ya da gezi izinleri ile ilgili konularda sorunlar yaşadıklarını (Büyükhahin-Çevik, 2017) ve veli katılım çalışmaları kapsamında meslek tanıtımları gerçekleştirildiğini (Kutlu-Abu ve Kayar, 2020) ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. İlköğretim okulu müdürleri ile yapılan başka bir çalışmada mesleki rehberlik kapsamında en çok yapılan faaliyetin liselerin gezilerek tanıtılması olduğu belirtilirken, iş yerlerinin gezilip tanıtıldığına dair görüşlerin de katılımcılar tarafından paylaşıldığı ifade edilmiştir (Camadan ve Sezgin, 2012). Farklı bir çalışmada psikolojik danışmanların mesleklerle ilgili bilgi toplayıp bu bilgileri öğrencilere sunmasının, mesleki rehberlikle ilgili çalışmaların ve envanterlerin uygulanmasının, bir üst eğitim kurumu ile ilgili bilgilendirmelerin, ilköğretim okullarına göre ortaöğretim kurumlarında daha çok gerçekleştirildiği ifade edilmiştir (Kutlu ve Atli, 2011). Liselerde yapılan başka bir çalışmada mesleki rehberlikle ilgili en çok test-anket uygulamalarının yapıldığı, mesleklerin sınıflarda tanıtıldığı, psikolojik danışmanla bireysel görüşmeler yapıldığı, üniversite gezilerinin ve meslek tanıtım günlerinin düzenlendiği belirtilmiştir (Çivilidağ vd., 2015). Gök (2016), çalışmasında öğrencilerin üniversite ve lise gezilerine götürüldüğünü, üst öğrenim kurumlarından kişilerin meslek tanıtımı yapmaları için okullara davet edildiğini ifade etmiştir. Farklı bir çalışmada öğrencilere yönelik rehberlik hizmetleri kapsamında mesleki rehberlik faaliyetlerine sıkça yer verildiği belirtilmiştir (Tagay ve Çakar, 2017). Fransa'daki ve Türkiye'deki ortaokulların rehberlik hizmetlerinin karşılaştırıldığı çalışmada Türkiye'de Fransa'dan farklı olarak meslek sahibi kişilerle okullarda söyleşi yapıldığı, bir üst kademedeki okullara geziler düzenlendiği ve öğrencilere meslek belirleme envanterlerinin uygulandığı ifade edilmiştir (Okçal ve Güner, 2018). Kutlu Abu ve Kayar (2020), çalışmalarında okul öncesi öğretmenlerinin veli katılım çalışmaları içinde meslek tanıtımları gerçekleştirdiklerini ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar tarafından mesleklerin meslek sahibi kişilerce okulda tanıtılmasına vurgu yapılmasının, öğrenciler açısından daha ilgi

çekici ve etkili olabileceği ve küçük yaş grubu olmaları dolayısıyla öğrencileri okul dışındaki ortamlara götürmenin zorluğundan dolayı okul içi çalışmaların tercih edilmesi ile ilgili olabileceğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma sonucuna göre yöneticilerin ve velilerin meslekleri tanıtıcı meslek sahibi kişilerle/kurumlarla yapılan çalışmalara, öğretmenlerin ise meslekleri tanıtıcı sınıf içi çalışmalara daha çok vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Bu sonuçların, meslek sahibi kişilerle ya da farklı kurumlarla yapılan çalışmaların daha kapsamlı ve önceden planlanarak, gerekli izinler alınarak yapılan çalışmalar olması sebebiyle yöneticilerin ve velilerin bu etkinliklerden daha fazla haberdar olmaları ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin meslekleri tanıtıcı sınıf içi çalışmalara daha çok vurgu yapmalarının ise, meslek tanıtımlarında kurum dışı çalışmaların çok fazla gerçekleştirilemiyor olması ve sınıf içinde farklı türdeki birçok etkinlik sayesinde mesleklerin çocuklara tanıtımının mümkün olması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda yöneticiler, öğretmenler ve velilerin okullarında gerçekleştirilen mesleki rehberlik faaliyetlerini çoğunlukla başarılı olarak algıladıkları saptanmıştır. İlgili literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu sonuçlara benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarının olduğu anlaşılmıştır. Ortaöğretim öğrencileriyle yapılan bir çalışmada öğrencilerin meslek tanıtımı ile ilgili yapılan rehberlik çalışmalarını yeterli bulduklarını (Cengiz-Demir, 2018), ortaöğretimde görev yapan yöneticilerin görüşlerine göre okullarda uygulanan mesleki rehberlik faaliyetlerinin sorunsuz bir şekilde yürütüldüğünü (Özkaya, 2012), ortaöğretim kurumlarında okul yöneticilerinin, sınıf rehber öğretmenlerinin ve öğrencilerin rehberlik hizmetlerini yeterli bulduğunu (Karataş ve Şahin-Baltacı, 2013) ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. Okul psikolojik danışmanlarının uyguladıkları mesleki rehberlik faaliyetlerinin yeterli olduğunu tespit eden araştırmalar da mevcuttur (Evrım vd., 2019; Yüksel-Şahin, 2016). Arslan Kılıçoğlu (2013) tarafından yapılan araştırma ise rehberlik hizmetleri ile ilgili düşüncelerin yukarıdaki sonuçlardan farklılaştığını göstermektedir. Nitekim değinilen çalışmanın sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin kendilerini ve psikolojik danışmanların da okul öncesi öğretmenlerini mesleki rehberlik uygulamaları konusunda yetersiz buldukları ifade edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların okullarda yürütülen mesleki rehberlik faaliyetlerini başarılı bulması sonucunun, mesleklerin öğrencilere tanıtılması ve öğrencilerin bu konuda fikir sahibi olmaları için farklı türde birçok etkinlik gerçekleştirilmesi ve faaliyetler sonucunda öğrencilerin mesleklerle ilgili bilgi edinmiş olmaları ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda yöneticiler, öğretmenler ve velilerin okullarında gerçekleştirilen mesleki rehberlik faaliyetlerine yönelik önerileri ile ilgili olarak daha çok mesleklerin alan gezileriyle tanıtımının artırılması ve mesleklerin veliler tarafından tanıtımı artırılmasına vurgu yaptıkları tespit edilmiştir. İlgili literatürde

yer alan çalışmalar incelendiğinde bu sonuçlara benzer olduğu düşünülen çeşitli araştırma sonuçlarının olduğu anlaşılmıştır. Örneğin, Camadan ve Sezgin (2012) araştırmalarında mesleki rehberlik hizmetlerine ilişkin olarak katılımcıların, mesleklerde çalışan kişilerce öğrencilere bilgilendirmeler yapılmalı, velilere seminerler düzenlenmeli ve meslek kuruluşları ziyaret edilmeli şeklinde önerilerde bulduklarını ifade etmişlerdir. Liselerde yapılan farklı bir araştırmada mesleki rehberlik hizmetlerinden öğrencilerin daha fazla faydalanmalarını sağlamak için meslekleri tanıtıcı toplantıların ve iş yeri ziyaretlerinin yapılabileceğinin önerildiği belirtilmiştir (Çivilidağ vd., 2015). Başka bir çalışmada öğrencilerin meslekleri daha iyi tanıyabilmelerini sağlamak için iş yerlerine geziler düzenlenmesinin ve bu ortamlarda öğrenciler tarafından gözlem yapılmasının gerekli olduğu ifade edilmiştir (Eryetiş, 2016). Ortaöğretim yöneticilerinin rehberlik hizmetlerine yönelik görüşlerinin incelendiği başka bir araştırmada öğrencilere meslekleri tanıtıcı seminerler vermenin ve iş yeri ziyaretleri yaptırmanın yararlı olacağı belirtilmiştir (Özkaya, 2012). Katılımcıların mesleki rehberlik faaliyetleri ile ilgili önerilerinden en çok ifade edilenin mesleklerin alan gezileriyle tanıtımının artırılması olmasının, meslekleri uyguladıkları yerlerde görmenin somut düşünce döneminde olan okul öncesi öğrencileri için daha kalıcı öğrenme sağlaması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. İlgili literatürde bu sonuçlarla benzer olduğu düşünülen herhangi bir araştırma sonucuna rastlanmamıştır. Araştırmanın diğer bir sonucu olan katılımcıların tanıtılan meslek çeşitlerinin artırılması ile ilgili önerisinin, anaokullarının yer aldığı çevrede farklı meslek kuruluşlarının ya da iş yerlerinin bulunmaması, alan gezilerinde yaşanan sorunlar ve öğretmenlerin tercihleri gereği belirli mesleklerin tanıtılıyor olması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin ve velilerin meslek tanıtımlarında iş birliğine, yöneticilerin ise mesleki farkındalık çalışmalarına daha fazla vurgu yaptıkları anlaşılmıştır. Bu sonuçların, meslek kuruluşlarıyla ve meslek sahibi kişilerle yapılan çalışmaların öğrencilerin meslekleri tanımlarında daha etkili olması ve ailelerin de bu sürece daha aktif katılabilmesi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Yöneticilerin mesleki farkındalık çalışmalarına daha fazla vurgu yapmalarının sebebinin ise, öğrencilerin farklı mesleklerin çalışma alanları ve uygulamaları ile ilgili bilgi sahibi olmalarından önce, mesleklerin neden var olduğu hakkında bilinçlenmelerinin daha önemli görülmesi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak anaokullarında yürütülecek rehberlik hizmetlerine ve ileride gerçekleştirilebilecek araştırmalara yönelik çeşitli öneriler getirilmiştir. Anaokullarında görev yapan yöneticilere ve öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlerde rehberlik hizmetleri ile ilgili konulara daha çok yer verilebilir. Okul-aile iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla velilere sunulan rehberlik hizmetlerinin nicelik ve nitelik açısından zenginleştirilmesinin de yararlı olacağı düşünülmektedir. Rehberlik hizmetlerinin daha verimli şekilde yürütülebilmesini sağlamak amacıyla tüm anaokullarında psikolojik danışman

bulunmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte anaokullarında görev yapan psikolojik danışmanların 0-6 yaş aralığındaki çocukların gelişim özellikleriyle ve onlarla gerçekleştirilebilecek çalışmalarla ilgili kapsamlı bilgi ve becerilere sahip olmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin resim, müzik, spor gibi farklı alanlardaki gelişimlerini uzman bakış açısıyla analiz etmek ve öğrencilerin yetenekli oldukları alanlarda daha fazla desteklenmelerini sağlamak amacıyla branş öğretmenlerinin belirli aralıklarla anaokullarında eğitim vermesi ve bu alanlarla ilgili anaokullarında atölyelerin oluşturulması sağlanabilir. Ayrıca il ve ilçe merkezlerinde çocukların mesleklerle ilgili uygulamalar yaparak meslekleri tanıyabilecekleri atölyeler kurulabilir.

Bu araştırma, Rize il merkezi ve ilçelerinde yer alan resmi ve bağımsız anaokullarında görev yapan okul yöneticilerinin, okul öncesi öğretmenlerinin ve çocuğu anaokulunda eğitim gören velilerin görüşlerinin alınmasıyla gerçekleştirilmiştir. Farklı şehirlerdeki anaokullarının araştırmaya dahil edilmesiyle daha kapsamlı bir çalışmanın yapılması önerilir. Bu araştırma devlet anaokullarında gerçekleştirilmiştir. Özel okulların ve devlet okullarının anasınıflarının dahil edildiği araştırmalar da yapılabilir. Ayrıca söz konusu bu kurumlarda sunulan rehberlik hizmetleri arasında farklılıklar olup olmadığı incelenebilir. Anaokullarında görev yapan psikolojik danışmanların okullarında yürütülen rehberlik hizmetlerine yönelik görüşlerinin incelendiği araştırmalar da gerçekleştirilebilir.

TEŞEKKÜR VE AÇIKLAMALAR

Çalışmamıza katkı sağlayan tüm yöneticilere, okul öncesi öğretmenlerine ve velilere teşekkür ederiz.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Makalenin yazarları arasında, çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

YAZAR KATKI ORANLARI

Çalışma Dizaynı: CK(%60), FC(%40)

Veri Toplama: CK(%80), FC(%20)

İstatistiksel Analiz: CK(%60), FC(%40)

Makalenin Hazırlanması: CK(%60), FC(%40)

KAYNAKLAR

- Akgün, E. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısıyla anasınıflarındaki rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 9(2), 474-483.
- Akmatalieva, A. (2023). *Kırgızistan'daki okul öncesi eğitim programlarının rehberlik problem alanlarına göre incelenmesi ve konuyla ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Bişkek
- Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 6(2), 15-24.
- Aliyev, R., Ergüner Tekinalp, B., Ülker, R. & Shine Edizer, F. (2012). The perceptions of school counselors and principals towards new psychological counseling and guidance services in early childhood education in Turkey. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 3083-3098.
- Alizamar, A., İfdil, I. & Afdal, A. (2017). Guidance and counseling services for kindergarten. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 169.
- Anesty, E., Rosyidah, F. & Putra, J. (2022). Knowledge and ability of early childhood teachers in delivering career guidance to preschoolers. *Professional Guidance and Counseling Journal*, 3(1), 10-22.
- Apaydın Demirci, Z. & Arslan, E. (2018). Okul öncesi eğitim kurumlarında verilen yabancı dil eğitimi ve branş derslerine yönelik ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *International Academic Research Congress*, 1819-1826.
- Arslan Kılıçoğlu, E. (2013). *Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin etkili rehberlik uygulamalarının gerçekleştirilmesinde eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Aslan, M. (2021). Ortaöğretim öğretmenlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin algıları. N. Tüfekçi, A. Korkut ve H. Karacan (Ed.), *Eurasian Conference on Language & Social Sciences* içinde (955-973 ss.). Gjakova: February.
- Atik, M., Şıvgın, K., Mumcu, E. & Bektaş, M. (2024). Okul-aile iş birliğinin önemine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 4(1), 198-214.
- Avcı, C. & Sağsöz, G. (2018). Okul öncesi eğitimde görsel sanat etkinliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 403-412.
- Avcı, M. A. & Gültekin-Hatunoğlu, A. (2019). Türk eğitim sistemi içinde psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde yaşanan problemler ve rehberlik hizmetlerinin eğitim sistemi içindeki yeri ve önemi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4), 392-402.
- Aygün, E. (2022). *Okul öncesi eğitim rehberlik programlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Aytaç, C. & Bozkurt, E. (2020). Okul öncesi eğitimde okul yönetimi ve öğretmenlerinin beklentileri. *Academic Social Resources Journal*, 5(13), 222-237.
- Bağçeli Kahraman, P., Şen, T., Alataş, S. & Tütüncü, B. (2018). Okul öncesi dönemde okula uyum sürecine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 681-701.
- Balaban Gönen, S. (2021). *Okul öncesi eğitimde veli ve eğitimcilerin branş eğitimine bakış açılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir.
- Bayar, A. & Ekim, R. (2021). Sınıf rehber öğretmenlerinin bakış açısından rehberlik hizmetleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 331-344.
- Bingöl, B. (2019). *11. Sınıf rehberlik programının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi, Siirt.
- Bolattaş-Gürbüz, F. & Özer, N. (2023). Psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin anasınıflarında uygulanan rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 125-142.
- Bozoklu, E. (2007). *Okul öncesi eğitimde veli ve eğitimcilerin branş eğitimine bakış açılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Büyükgöncü, N. (2013). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan bireyi tanıma tekniklerinin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi Kayseri ili örneği*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Büyükhahin Çevik, G. (2017). Examining pre-school teachers and parents' views on counseling and guidance services in pre-school education. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 6(3), 207-215.
- Camadan, F. & Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 199-211.
- Can, E. & Nikolayidis, U. (2021). Okul rehberlik hizmetleri: bir durum çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 647-665.
- Cengiz Demir, Y. (2018). *Ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik dersine ve rehberlik dersi çalışmalarına ilişkin algılarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.

- Chinekes, A., Kamalian, M., Eltemasi, M., Chinekes, S. & Alavi, M. (2014). The effect of group play therapy on social-emotional skills in pre-school children. *Global Journal of Health Science*, 6(2), 163.
- Çalış, N. (2019). *Okul öncesi eğitimde uyum haftasına ilişkin öğretmen ve veli görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Çelik, N. & Daşcan, Ö. (2014). *Son değişikliklerle okul öncesi eğitim programı ve etkinlik kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çıtak, Ş. & Biro, Z. N. (2019). Okul öncesi kurumlarından psikolojik danışma ve rehberlik servislerinin kaldırılmasına ilişkin yönetici ve öğretmen algılarının incelenmesi. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 11(44), 255-264.
- Çivilidağ, A., Günbayı, İ. & Yörük, T. (2015). Eğitim örgütlerinde mesleki rehberlik çalışmalarına ilişkin nitel bir analiz: Antalya örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 682-701.
- Çocuk, H. E., Yanpar Yelken, T., Emsal Aslantürk, İ. & Güçlü, M. (2013). Okul öncesi eğitim programı dil alanı ile ilgili etkinliklerin uygulanmasına ilişkin okul öncesi öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(7), 305-320.
- Çöp, E., Gül, Ş., Çakır, O. & Eker, C. (2023). Okul rehberlik hizmetlerine yönelik öğretmen görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(5), 774-793.
- Çullu, F. & Güleç, H. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitime yönelik görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 764-774.
- Dilek, H. & Talu, E. (2021). Okul öncesi rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 384-409.
- Dilekmen, M. (2016). Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri. İçinde C. Şahin (Ed.) *Psikolojik danışma ve rehberlik* (2. Baskı, s. 71-94). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dirim, A. (2004). *Kız meslek liseleri için okul öncesi eğitimi*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Dönmez, Ş. & Aykaç, N. (2023). Evaluation of the problems in guidance and psychological counseling services in basic education: A meta-synthesis study. *Journal of Mugla Sıtkı Kocman University Faculty of Education*, 10(1), 142-159.
- Dursun, B. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin rehberlik yeterlilikleri ile çocukların duygularına verdikleri tepkiler ve öğretmenlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Eray Alışkan, E. & Güneylı, A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin Türkçe dil etkinliklerine ilişkin görüşleri: Lefkoşa örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(3), 348-371.
- Erdemir, N. & Kış, A. (2017). Okul yöneticilerinin okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili görüşleri. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 4(8), 34-47.
- Erdemir, N., Sumbas, E., Umur, Z., Genç, H. & Tunca, A. (2019). Ortaokul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri servisinden beklentileri (Malatya ili). *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2432-2443.
- Eren, R. (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve bağımsız anaokullarındaki rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Eryetiş, M. V. (2016). Meslek seçimi ve mesleki rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (44).
- Evrım, G., Akıntuğ, Y. & Baysen, E. (2019). Ortaöğretim kurumlarındaki rehber öğretmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin yeterlik algıları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 116-133.
- Gençoğlu, C., Demirtaş Zorbaz, S., Demircioğlu, H. & Ekin, S. (2019). Psychological counseling and guidance services in early childhood education. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 14(1), 6-23.
- Gök, M. (2016). *Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin/servislerinin okul müdürleri tarafından algılanma düzeylerinin ölçülmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Gönen, M., Ünüvar, P., Bıçakçı, M., Koçyiğit, S., Yazıcı, Z., Orçan, M., Aslan, D., Güven, G. & Özyürek, A. (2010). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin dil etkinliklerini uygulama biçimlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 23-40.
- Güler, M. & Çaprı, B. (2019). Teacher's opinions on the pre-school counselling program. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(2), 523-546.
- Güngör Aytar, A. & Öğretir, A. D. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki yabancı dil eğitimine ilişkin anne-baba ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 13-30.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürkan, T. (1982). Neden okul öncesi eğitim? *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 215-219.
- Güven, S. (2006). *Toplum bilimde araştırma yöntemleri*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Haktanır, G. (2010). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100'üncü yılına doğru ülkemizde okul öncesi eğitim. İçinde G. Haktanır (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (4. Baskı, s. 317-336). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Hatunoğlu, B. Y. (2021). Okul idarecilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine dair izlenimleri: Betimsel bir araştırma. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 10(2), 119-129.
- Işıklı, M. (2021). *Okul öncesi öğrencilerinin psikolojik danışma ve rehberlik ihtiyaçlarının ebeveyn görüşüne göre belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ufuk Üniversitesi. Ankara.
- Işıkoğlu Erdoğan, N. & Akay, B. (2015). Okul öncesi eğitimde hikâye okuma ve öğretmen sorularının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 34-46.
- İncikabı, L. & Tuna, A. (2012). Türkiye ve Amerika eğitim sistemlerinin 60-72 aylıklar için geliştirilen okul öncesi matematik eğitimi programı açısından karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 94-101.
- İşmen, A. E. G., Bekçi, B., Güler, Ç. Y. & Çayırdag, N. (2007). İstanbul ili özel ve devlet okullarında mesleki rehberlik çalışmalarına ilişkin durum saptaması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 27, 97-109.
- Kalender, B. & Kul, A. (2022). Okul psikolojik danışmanı bulunmayan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin rehberlik hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 1-21.
- Kanak, M., Ersoy, M. & Yerliyurt, N. S. (2018). Okul öncesinde rehberlik hizmetlerinin gerekliliğinin rehber öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 22(76), 187-208.
- Karaman, Ö. (2021). Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri uygulamalarının odak grup görüşmesi yöntemi ile değerlendirilmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(24), 294-307.
- Karataş, Z. & Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 427-460.
- Katranç, M. (2014). Okul öncesi eğitim ve önemi. İçinde S. Seven (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (s. 2-14). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kılıç, F. (2010). İlköğretim birinci kademe yönetici, sınıf rehber öğretmeni ve rehber öğretmen rehberlik görevleri ile ilgili bilgi düzeyi ve okul rehberlik hizmetleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kırdök, O. (2018). Okul öncesi ve ilkökulda mesleki rehberlik. İçinde Z. Hamamcı & F. Türk (Ed.) *Okul öncesi ve ilkökulda psikolojik danışma ve rehberlik* (s. 129-141). Ankara: Nobel.
- Kızıltaş, E., Ertör, E. & Karademir, A. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin hazırladıkları etkinlik planlarında sosyal ve duygusal gelişim alanlarına yer verme düzeyi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 8(1), 247-257.
- Korkmaz, R. B. (2021). *Okul öncesi eğitimde rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşleri: Yozgat ili örneği*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat.
- Kuru Turaşlı, N. (2010). Okul öncesi eğitimin tanımı kapsamı ve önemi. İçinde G. Haktanır (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (4. Baskı, s.1-23). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kutlu Abu, N. & Kayar, Z. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşlerinin derinlemesine incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 156-183.
- Kutlu, M. & Atlı, A. (2011). İlköğretim ve ortaöğretim okullarında verilen mesleki rehberlik hizmetlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6(2), 1477-1489.
- Küçük Şahin, İ. & Tortop, H. S. (2019). Gelişimsel oyun terapisinin okul öncesi dönemde kullanımı. *Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 6(2), 65-73.
- Meşeci, F., Özcan, N. & Bozdemir, P. (2007). Öğretmen ve müdürlerin okul psikolojik danışma ve rehberlik servisine yönelik algıları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(7), 157-171.
- Mıhcıoğlu, A. (2023). İlkokul müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin tutumları; Samsun örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(143), 220-246.
- Myers, J.E., Shoffner, M. & Briggs, M. (2002). Developmental counseling and therapy: An effective approach to understanding and counseling children. *Professional School Counseling*, 5, 194-202.
- Nazlı, S. (2008). Öğretmenlerin değişen rehberlik hizmetlerini ve kendi rollerini algılamaları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(20), 11-25.
- Oksal, A. & Güner, F. (2018). Fransa ve Türkiye'deki okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinin incelenmesi: karşılaştırmalı durum çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 231-249.
- Otrar, M. (2009). Rehberlik türleri. İçinde S. Akbaba ve A. Bilgin (Ed.) *Rehberlik* (s. 43-82). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Özabacı, N., Sakarya, N. & Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Özal Göncü, İ. (2010). Okul öncesi eğitimde müzik eğitiminin temel sorunları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 355-362.

- Özbay, Y. (2010). Kişisel rehberlik. İçinde G. Can (Ed.). *Psikolojik danışma ve rehberlik* (11. Baskı, s. 117-147). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özçelik, İ., İskender, M. & Palancı, M. (2000). İlköğretim okullarında rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 48-50.
- Özkan, B. & Girgin, F. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği uygulamalarını değerlendirmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 79-85.
- Özkaya, G. M. (2012). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri (Diyarbakır ili örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Özyürek, A. & Aydoğan, Y. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerine ilişkin uygulamalarının incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41-58.
- Özyürek, R. & Yiğit, S. (2022). Okul psikolojik danışmanlarının yürüttükleri çalışmaların veli görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 5(2), 56-86.
- Pekdoğan, S. & Kanak, M. (2019). Okul öncesi eğitimin ilkököl sürecindeki sosyal davranışlara yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(3), 906-917.
- Pekince, P. & Avcı, N. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk matematiği ile ilgili uygulamaları: etkinlik planlarına nitel bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2391-2408.
- Poyraz, C. (2007). *Orta dereceli okullarda yürütülen rehberlik hizmetleri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Sağlam, M., Özbay-Karlıdağ, İ. & Korkmaz, R. B. (2021). Preschool teachers' views on guidance and psychological counseling services in early childhood education. *Education Quarterly Reviews*, 4(4), 124-132.
- Schmidt, H. M., Burts, D. C., Durham, R. S., Charlesworth, R. & Hart, C. H. (2007). Impact of the developmental appropriateness of teacher guidance strategies on kindergarten children's inter personal relations. *Journal of Research in Childhood Education*, 21(3).
- Sezer, C. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin ölçme değerlendirme kullanma düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Şimşek, E. E. & Şimşek, B. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin Türkçe etkinlikleri uygulamalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Educational*, 15(3), 2085-2100.
- Tagay, Ö. & Çakar, F. S. (2017). Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1168-1186.
- Tekin, G. (2012). Counseling and guidance services in early childhood education: The case of public preschools in Malatya, Turkey. *US-China Education Review*, 10, 875-880.
- Tekin, G. & Sezer, Ö. (2010). Applicability of play therapy in Turkish early childhood education system: today and future. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 50-54.
- Turan, F. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim öğretimi faaliyetlerinin denetimi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(23), 94-119.
- Turan, F. & Ulutaş, İ. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki resimli öykü kitaplarının özellikleri ile öğretmenlerin bu kitapları kullanma durumlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 21-45.
- Tuzgöl Dost, M. (2020). Okul psikolojik danışmanlarına göre ilkökullardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin durumu ve sorunları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 1673-1690.
- Türkyılmaz, M. İ. & Pekdoğan, S. (2019). 6-7 yaş çocuklarda okul öncesi eğitimin ilkököl birinci sınıftaki sosyal yeterlik ve hazır bulunuşlukla ilgisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(42), 159-174.
- Uyanık, Ö. & Kandir, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(2), 118-134.
- Uygun, N. & Kozikoğlu, İ. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların sosyal yetkinlik davranışlarının incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 20(1), 305-321.
- Uz Baş, A. (2009). Rehberlikte hizmet türleri. İçinde B. Aydın (Ed.) *Rehberlik* (2. Baskı, 83-116). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Uz, F. (2019). Mesleki rehberlik çalışmalarına ilişkin nitel bir çözümleme: Nilüfer İMKB ve Tofaş Fen Liseleri örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(35), 600-624.
- Uzun, H. (2007). *Malatya ilinde okul öncesi eğitim programının uygulanmasında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (anasınıfları üzerine bir çalışma)*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Uzun, İ. (2018). Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin okul rehberlik hizmetleri ve psikolojik danışman ile ilgili metaforik algılarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Biruni Üniversitesi, İstanbul.
- Üstündağ Budak, M. (2016). Okul öncesinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık: gelişim süreçleri ve başlanma kuramı üzerinden bakış. İçinde H. Uşaklı (Ed.) *Hayat boyu kapsamlı rehberlik ve psikolojik danışma* (s.124-140). Ankara: Pegem Akademi yayıncılık.

- Waliski, A. D. & Carlson, L. A. (2008). Group work with preschool children: effect on emotional awareness and behavior. *The Journal for Specialists in Group Work*, 33(1), 3-21.
- Yalman-Polatlar, D. & Öztürk, M. Ü. (2022). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarının değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 55:217-240.
- Yazlık, D. Ö. & Öngören, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin matematik etkinliklerine ilişkin görüşlerinin ve sınıf içi uygulamalarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1264-1283.
- Yerlikaya, I. (2014). Evaluation of guidance services in pre-school education an institutions regarding the views of the school counselor, teacher and parent. *International Journal of Academic Research*, 6(1), 460-468.
- Yerlikaya, I., Sak, R. & Şahin Sak, İ.T. (2014). Okul öncesi eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri: okul öncesi öğretmen adaylarının ve psikolojik danışman adaylarının görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 286-299.
- Yeşilyaprak, B. (2013). *21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri* (21. Baskı). Ankara: Nobel.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz Topuz, G. (2015). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yorgun, A., Mert, S. & Köksal, G. (2019). Okul yöneticileri ve okul psikolojik danışmanları perspektifinden okul psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin incelenmesi. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2(2), 166-198.
- Yüksel Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik (pdr) hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-26.
- Yüksel Şahin, F. (2016). Okul psikolojik danışmanlarının okullarında verdikleri psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini değerlendirmeleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 281-298.
- Yüksel, M., Kurtuluş Küçüköçlü, E. & Ünsal, F. Ö. (2013). Analyzing the school readiness of preschoolers from the aspect of the social skills when they start primary school. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 4(2), 98-112.

EXAMINING THE VIEWS OF ADMINISTRATORS, TEACHERS AND PARENTS ON GUIDANCE SERVICES CONDUCTED IN KINDERGARTENS

ABSTRACT

This study aimed to examine the opinions of administrators, teachers, and parents regarding the guidance services carried out in kindergartens. The research was carried out with a total of 67 participants, including administrators (n=20), preschool teachers (n=24) and parents (n=23) whose children were educated in kindergartens in Rize city center and districts in the 2019-2020 academic year. Within the scope of the research, interviews were conducted with participants from 14 different schools. Maximum diversity sampling was used to determine the participants. The research is a case study conducted within the framework of a qualitative research approach. A semi-structured interview form developed by the researchers was used as a data collection tool. During the data collection process, face-to-face interviews were conducted with administrators, preschool teachers and parents. The data obtained in the study were subjected to descriptive analysis. As a result of the research, kindergarten administrators, teachers and parents perceived the activities carried out within the scope of guidance services mostly in the context of relations with the environment and parents, orientation and placement services. Within the scope of educational guidance studies, cognitive development studies were mostly carried out to identify and develop students' interests, abilities and academic needs. Within the scope of personal-social guidance studies, more social development studies were carried out to identify and develop students' personal and social needs. Within the scope of vocational guidance studies, studies were mostly carried out with professional people/institutions for students in order to recognize professions and have an idea about professions. The participants mostly expressed positive opinions about the adequacy/efficiency of the guidance activities. In light of these results, topics related to guidance services can be included more in the in-service training organized for the administrators and teachers working in kindergartens.

Keywords: Kindergarten, Preschool Education, Guidance Services.

ANAOKULLARINDA YÜRÜTÜLEN REHBERLİK HİZMETLERİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZ

Bu araştırmada, anaokullarında yürütülen rehberlik hizmetlerine ilişkin yönetici, öğretmen ve velilerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Rize il merkezi ve ilçelerindeki anaokullarında görev yapan yöneticiler (n=20), okul öncesi öğretmenleri (n=24) ve çocuğu anaokulunda eğitim gören veliler (n=23) olmak üzere toplam 67 katılımcı ile yürütülmüştür. Araştırma kapsamında; 14 farklı okuldan katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde gerçekleştirilen bir durum çalışmasıdır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin toplanması sürecinde yönetici, okul öncesi öğretmeni ve veliler ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler betimsel analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda anaokulu yöneticileri, öğretmenleri ve velilerinin rehberlik hizmetleri kapsamında yapılan çalışmaları daha çok çevre ve veli ile ilişkiler ile yöneltme ve yerleştirme hizmetleri bağlamında algıladıkları belirlenmiştir. Eğitsel rehberlik çalışmaları kapsamında öğrencilerin; ilgilerinin, yeteneklerinin ve akademik ihtiyaçlarının tespiti ve geliştirilmesine yönelik olarak daha çok bilişsel gelişim çalışmalarının yapıldığı tespit edilmiştir. Kişisel-sosyal rehberlik çalışmaları kapsamında öğrencilerin, kişisel ve sosyal ihtiyaçlarının tespiti ve geliştirilmesine yönelik olarak daha çok sosyal gelişim çalışmalarının yapıldığı ortaya konulmuştur. Mesleki rehberlik çalışmaları kapsamında ise öğrencilerin meslekleri tanımalarına ve meslekler ile ilgili fikir sahibi olmalarına yönelik olarak daha çok meslek sahibi kişilerle/kurumlarla çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir. Rehberlik çalışmalarının yeterliliği/verimliliği ile ilgili olarak katılımcıların çoğunlukla olumlu yönde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında anaokullarında görev yapan yöneticilere ve öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen hizmet içi eğitimlerde rehberlik hizmetleri ile ilgili konulara daha çok yer verilebilir.

Anahtar Sözcükler: Anaokulu, Okul Öncesi Eğitim, Rehberlik Hizmetleri.

INTRODUCTION

The environment has a significant impact on the child's development and learning motivation (Çelik & Daşcan, 2014). Firstly, the family, then the social environment and then the school can help the child to grow, develop and socialize with the opportunities they offer to the child and the education they provide, or they can cause the child to become an individual who cannot fulfill his/her responsibilities in society in a mentally and physically unhealthy way (Haktanır, 2010). Especially in the period between the ages of zero and six, which covers the preschool period, the education given to the child only by his/her family may not be sufficient (Katrancı, 2014). For this reason, preschool education institutions are needed to ensure the development of children at the desired level in every field. As a matter of fact, Gürkan (1982) states that a healthy society consisting of well-educated, successful, and harmonious people can be achieved through the education provided in preschool.

Pre-school education contributes to the socialization of children, enabling them to get to know life outside the home and learn the rules of society based on school rules (Katrancı, 2014). At the same time, this education process can increase children's perception power, teach about different cultures, values and sharing, prepare them for primary school, identify their deficiencies and emotional problems at an early stage, take necessary measures and ensure healthy personality development in every sense (Dirim, 2004). Therefore, preschool education is not only a place where teaching activities are carried out but also an institution that supports the development of children as a whole (Gençoğlu et al., 2019). In fact, research on this subject has shown that children who receive preschool education can express their emotions better and establish effective communication (Uygun & Kozikoğlu, 2019), adapt to society and develop healthy relationships (Pekdoğan & Kanak, 2019), have high readiness and social competence skills (Türkyılmaz & Pekdoğan, 2019) and have good social skills (Yüksel et al., 2013).

In order to achieve the desired goals in preschool education, guidance services are also important in addition to a qualified educational environment (Güler & Çapri, 2019). In the preschool education period, educational activities should be offered together with guidance services for children in order to promote healthy development both mentally and physically, adapt to school life, and exhibit their performance. In the preschool period, children can develop in cognitive and affective areas, act independently from their parents, learn social roles and adapt to the school environment by providing the necessary support. Guidance services contribute to the fulfillment of these requirements (Dilekmen, 2016). In addition, with guidance services, deficiencies arising from the environment in which the child grows up can be compensated and cognitive and social gains can be increased by supporting psychological development (Üstündağ Budak, 2016).

When the studies on guidance services provided in the preschool period are examined, Akmatlieva (2023) found that educational guidance was given more weight than personal-social and vocational guidance among the guidance areas, according to preschool teachers. The study conducted by Işıklı (2021) with parents whose children study in preschool education institutions found that the guidance needs of the participants were intense in the field of personal-social guidance, followed by vocational and educational guidance needs, respectively. The study conducted by Kutlu Abu and Kayar (2020) revealed that preschool teachers made professional introductions within the scope of parent participation activities. In Balaban Gönen's (2020) study examining the guidance needs according to the opinions of psychological counselors, teachers and parents of kindergartens, academic support and consultation in the field of educational guidance; individual guidance, developmental support and family guidance in the field of personal-social guidance; and child-oriented activities, family-oriented activities and career promotion in the field of vocational guidance were determined. Another study stated that administrators answered parent education, teachers answered behavioral disorders, and parents answered family counseling when asked about the most needed studies within the scope of guidance services provided in kindergartens (Eren, 2014). These results show that various studies have been carried out on each problem area of guidance services in the preschool period: educational, personal-social and vocational. Some studies conducted on this subject found that teachers did not see the guidance activities offered in preschools as sufficient (Korkmaz, 2021); in some studies, they perceived these activities positively (Aygün, 2022); in some studies, they considered themselves sufficient in relation to guidance services (Dursun, 2020), and in some studies, they found themselves insufficient (Arslan-Kılıçoğlu, 2013). In light of these results, teachers' views on the guidance services offered in the preschool period and their views on themselves within these services may differ.

Studies examining the impact of guidance services provided in preschool education found that guidance activities contribute to children's development (Myers et al., 2002), increase their positive social behaviors (Schmidt et al., 2007), and reduce behavior problems and aggression tendencies (Waliski & Carlson, 2008). Some studies found that play therapy significantly increases the social-emotional skills of preschool children, helps them learn problem-solving skills and communicate with others (Chinekesh et al., 2014), has positive effects on linguistic and social development levels (Küçük Şahin & Tortop, 2019) and contributes to their development (Tekin & Sezer, 2010). A number of studies have revealed that pre-school guidance services are necessary and important for students, according to the opinions of school administrators, teachers and psychological counselors (Alizamar et al., 2017; Büyükşahin Çevik, 2017; Çıtak & Birol, 2019; Gençoğlu et al., 2019; Kanak et al., 2018; Yerlikaya et al., 2014; Tekin, 2012).

In light of the above explanations, when the importance and necessity of preschool education and guidance services to be carried out in this period are considered, the opinions of school administrators, preschool teachers and parents, who are responsible for the implementation of services in kindergartens and who should collaborate depending on this responsibility, are important. When the related literature was examined, no study was found in which the perspectives of three stakeholders, namely administrators, preschool teachers and parents, were examined holistically in relation to guidance services carried out in kindergartens. Due to the results of the study, it is aimed to develop suggestions regarding the arrangements and improvements that can be made regarding the guidance services carried out in kindergartens.

In preschool education institutions, guidance services are carried out within the framework of educational, personal, social, and vocational guidance problem areas, just as in other education levels. The field of personal social guidance aimed at enabling children to know and accept themselves, have self-confidence, create a positive self-concept and socialize, solve the problems they face, and be more harmonious individually and socially (Özbay, 2010). Educational guidance aimed to ensure that children adapt to school, love school, desire to learn and get ready for primary school, and choose the appropriate one among the programs offered to them by taking into account their interests, abilities and needs throughout their educational life, be successful in the program they choose and solve the problems they encounter in the education and training processes (Otrar, 2009). Activities are carried out within the scope of vocational guidance in order to develop positive attitudes toward professions and create awareness (Uz Baş, 2009). In this context, individuals are supported in order to recognize different professions, choose the profession they deem appropriate for themselves, prepare for the profession they choose and develop professionally (Yeşilyaprak, 2013). In this study, guidance services were analyzed within the framework of educational, personal, social and vocational guidance.

In light of the above explanations, this study aimed to examine the views of administrators, preschool teachers, and parents on guidance services carried out in kindergartens in detail and contribute to the relevant literature in this way. In line with this purpose, answers to the following questions were sought:

1. What is the perception of kindergarten administrators, teachers and parents toward guidance services?
2. What are the opinions of kindergarten administrators, teachers, and parents about the educational guidance activities carried out in their schools?

3. What are the views of kindergarten administrators, teachers, and parents on the personal-social guidance activities carried out in their schools?
4. What are the opinions of kindergarten administrators, teachers, and parents about the vocational guidance activities carried out in their schools?

METHOD

Research Model

This research, which examines the views of administrators, teachers and parents on guidance services carried out in kindergartens, is a case study conducted within the framework of a qualitative research approach. In a case study, a situation is handled within its framework, and this situation is examined systematically and in-depth (Yıldırım & Şimşek, 2013). Within the scope of this research, the guidance services carried out in kindergartens were handled as a case, and the views, evaluations and suggestions regarding these services were analyzed systematically and in-depth by asking various questions to the administrators, teachers and parents who are the stakeholders related to this situation.

Working Group

The study group of the research consisted of a total of 67 participants, including school administrators, preschool teachers, and parents whose children attended kindergartens in the 2019-2020 academic year, working in official and independent kindergartens located in the provincial center and districts of Rize. Of these participants, 20 were school administrators, 24 were preschool teachers, and 23 were parents. Within the scope of the research, participants from 14 different schools were interviewed.

Maximum diversity sampling was used to determine the participants. Maximum diversity sampling aims to reveal whether there are common or shared phenomena among situations involving diversity without the aim of generalization (Yıldırım & Şimşek, 2013). In this context, the participants were formed from different stakeholders, including administrators, preschool teachers and parents. In order to determine whether there are differences and common points at the point of implementation of the services, kindergartens in the center (4 schools) and different districts (10 schools) of Rize province, which have a psychological counselor (7 schools) and do not have a permanent psychological counselor (7 schools) except for the psychological counselors invited to the school to give seminars to parents and students in various periods, were included in the study. Twenty-three (34.32%), 24 (35.82%), 33-39, and 20 (29.85%) of the 67 participants are between

en the ages of 25-32, 33-39, and 40-60, respectively. In addition, 57 (85.07%) of the participants were female and 10 (14.92%) were male. Of the participants, 24 (35.82%) were preschool teachers, 23 (34.32%) were parents, and 20 (29.85%) were administrators.

Data Collection Tool

The interview technique, one of the qualitative data collection techniques, was used in the study. An interview is a way of asking questions to individuals freely or based on predetermined questions (Güven, 2006). In the study, a semi-structured interview form prepared by the researchers was used as a data collection tool. In semi-structured interviews, the researcher is guided by the questions and topics determined before the interview. With this technique, which enables systematic data collection, it is possible both to progress the interview as planned and obtain in-depth information (Gürbüz & Şahin, 2018). Before the application, the opinions of three faculty members working in the field of psychological counseling and guidance were taken, and arrangements were made on the form. Before the actual application, a pilot application was carried out with five kindergarten administrators, five preschool teachers and five parents in order to test the applicability of the form and the comprehensibility of the questions. The form was finalized by considering the results of these studies. In the interview form, firstly, there was a section to fill in the information about the participants' age, gender, the status of being a manager, teacher or parent and the name of the school, and then ten questions about the services expected to be implemented within the scope of the preschool education guidance program were included. The first question in the interview form was prepared to get the general opinion of the participants about the guidance services. The 2nd, 3rd and 4th questions and their sub-questions were designed for educational, personal-social and vocational guidance services, which are the three problem areas of guidance. The questions in the interview form are as follows:

1. *What comes to your mind when you think of counseling services?*
2. *Are there any studies carried out in your school/class to identify and develop students' interests, talents and academic needs? If yes, what are these?*
  - 2.1. *What do you think about the adequacy/efficiency of these studies?*
  - 2.2. *What are your suggestions, if any?*
3. *Are there any activities carried out in your school/class for the identification and development of students' personal and social needs? If yes, what are these?*
  - 3.1. *What do you think about the adequacy/efficiency of these studies?*
  - 3.2. *What are your suggestions, if any?*

4. *Are there any activities carried out in your school/class for students to recognize professions and have an idea about professions? If yes, what are these?*

4.1. *What do you think about the adequacy/efficiency of these studies?*

4.2. *What are your suggestions, if any?*

Interview Process

Before the data collection in the research, the necessary permissions were obtained from Recep Tayyip Erdoğan University Social and Human Sciences Ethics Committee for the applications. After this stage, the necessary permissions were obtained from the Rize Governorship Provincial Directorate of National Education in order to carry out the applications. In order to collect the data, face-to-face interviews were conducted by the researchers with the administrators, preschool teachers and parents who voluntarily participated in the study. In order to ensure that the data could be obtained more accurately, the voices of the participants who had permission were recorded, and the words of the participants who did not have permission to be recorded were recorded in writing during the interview. Each interview lasted approximately half an hour. The interviews were completed in two months.

Analyzing the Data

The research data were analyzed within the framework of descriptive analysis. In this analysis, the data are organized and interpreted by taking into account the questions or dimensions used in the observation or interview conducted in the research (Yıldırım & Şimşek, 2013). In this direction, the data of the study were analyzed, arranged and presented with various explanations within the framework of the research questions. As a result of the data analysis, the findings based on the statements of the participants were presented clearly and understandably in the form of codes, sub-themes and super-themes and accompanied by figures. In addition, in order to present the data as it is, direct quotations from the participants' statements were shared. No package program was used to analyze the data. Two researchers analyzed the data. The researchers first analyzed the data independently and then finalized the findings by comparing what they obtained.

In the data analysis process, firstly, the interview forms made with the participants were analyzed as follows: Administrator: Y, Teacher: Ö, Parent: V, Female: K and Male: E and each form was identified with a number. In this context, the definition of "EY1" represented the male administrator with the number 1. In this way, it was tried to convey which statement in which form belonged to which participant. In order to show how the analyses were made, an example of how a part

of the question "What comes to your mind when you think of Guidance Services?" (Question 1.) was analyzed is presented below.

Coding of Data

Three of the administrators answered Question 1 as follows: "I think counseling means solving the problem by having an individual interview with the child" (KY4). "Individual counseling comes to my mind first. One-to-one counseling for children or adults" (KY13). "It is to meet with the child one-on-one and give him/her therapy" (EY3). The answers of two parents to this question were as follows: "I think counseling means dealing with the child one-on-one, listening to his/her problems and helping him/her" (KV2). "The most important thing in counseling is to improve the psychological problems of the child" (KV13). These data obtained from the administrators and parents were thought to evoke a therapeutic-based interview to support both the development and the solution of the child's problem, and these statements were placed under the Psychological Counselling Services code.

Creating Themes

When the codes created based on the answers given to Question 1 were analyzed, Environmental and Parent Relations and Counselling Services reflect the services provided directly to the students, while Orientation and Placement Services, Individual Recognition Services, Orientation Services, Psychological Counselling Services, Referral Services, and Information Collection and Dissemination Services reflect the services provided indirectly to the students, so these codes were placed under the Direct Services and Indirect Services themes. Since Direct Services and Indirect Services were thought to reflect the types of guidance services, they were grouped under the sub-theme of Types of Guidance Services, and since Developmental Guidance and Remedial Guidance are supposed to reflect the purpose for which guidance services are provided, they were grouped under the sub-theme of Basic Functions of Guidance.

Organizing and Defining the Data According to the Codes and Themes

The codes, themes and meta-themes created as a result of data analysis are presented in tables for easy understanding and evaluation. The frequencies of each code, theme, and meta-theme in the tables are presented by giving frequencies based on the number of participants' statements. In addition, examples of some of the participant statements reflecting the codes, themes and meta-themes with the highest frequencies are presented.

Interpretation of Findings

It was discussed and interpreted how the codes, themes, and meta-themes created as a result of the data analysis reflected the answers given to the research questions. In this way, the aim was to group the statements of the participants within a specific logical framework and evaluate them in unity based on this grouping.

Validity, Reliability and Ethics

Validity (Credibility and Transferability)

In the research, various studies were conducted to ensure internal validity, i.e., credibility. The opinions of school administrators, preschool teachers, psychological counselors and faculty members in the field of psychological counseling were taken in each of the stages of developing the data collection tool, piloting, conducting and analyzing the interviews and necessary arrangements were made in line with these opinions. In addition, information such as the purpose of the study, that personal information would not be shared with anyone, who the researchers were and why such a study was conducted was shared with the participants, thus creating an environment for the participants to act naturally and participant honesty was tried to be ensured by conducting interviews with people who volunteered to participate in the study. In addition, the interview times were kept long enough to ensure that the participants thought, gave detailed answers to the questions at the desired level and felt comfortable. In order to ensure external validity, i.e., transferability in the research, care was taken to express the data collected from the participants in an unbiased manner and ensure that the participants responded to the questions with detailed descriptions. Efforts were made to use themes and categories appropriate to the data in the analysis process, direct quotations from the statements of the participants with the highest frequency were included in the interviews, and the findings were tried to be presented clearly.

Reliability (Consistency and Verifiability)

In order to ensure internal reliability in the research, the interviews with the participants who gave permission were audio-recorded, and these recordings were transcribed without comment. The words of the participants who did not permit recording were noted without change, and both the recordings and the written texts were protected and backed up. With these studies, the data obtained in both the data collection and analysis stages could be conveyed impartially as it is. In order to ensure external reliability, i.e., verifiability in the research, each stage, such as the development of the data collection tool, its implementation, data analysis and sharing of the results, were described in detail, and the studies were clearly presented.

Ethics Committee Permission Information

In this study, all the rules specified in the "Directive on Scientific Research and Publication Ethics of Higher Education Institutions" were followed.

Name of the Ethics Committee: Recep Tayyip Erdoğan University Social and Human Sciences Ethics Committee

Date of Ethical Evaluation Decision: 31.12.2019

Ethical Assessment Certificate Number Number: 2019/27

FINDINGS

In this part of the study, the findings obtained from the data analyzed based on the questions determined in line with the purpose of the study are presented in tables.

1. What is the perception of kindergarten administrators, teachers and parents toward guidance services?

In the research, "What is the perception of kindergarten administrators, teachers, and parents toward guidance services?", the participants were asked the following question: "What comes to your mind when you think of guidance services?" (Question 1). The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 1.

Table 1. Kindergarten administrators, teachers and parents' perception of guidance services

Top Theme	Theme	Codes	Participant (f)		
			Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Types of Guidance Services	Indirect Services	Relations with Environment and Parents	7	9	12
		Consultancy Services	6	11	
	Direct Services	Orientation and Placement Services	3	5	6
		Individual Recognition Services	5	5	
		Orientation Services	2	5	2
		Psychological Counselling Services	3		2
		Dispatch Services	2		
Information Collection and Dissemination Services	1		1		

Basic Functions of Guidance	Developmental Guidance	Supporting the Psychosocial Development of Students	3	6	10
		Identification and Development of Students' Talents	6	8	2
		Supporting the Academic Lives of Students	4	2	5
		Supporting Students' Decision-making Skills		2	
	Remedial Guidance	Identifying and Solving Problems	6	11	11
		Supporting Students with Special Needs	2	1	

Table 1: "What comes to your mind when you think of counseling services?", the participants responded as Relations with Environment and Parents ($f=28$) and Counselling Services ($f=17$). These codes could be included under the theme of Indirect Services ($f=45$). On the other hand, the participants' answers as Orientation and Placement Services ($f=14$), Individual Recognition Services ($f=10$), Orientation Services ($f=9$), Psychological Counselling Services ($f=5$), Referral Services ($f=2$), Information Collection and Dissemination Services ($f=2$) could be included under the Direct Services ($f=42$) theme. Considering that Indirect Services and Direct Services themes reflect the service types of guidance, they could be placed under the top theme of Types of Guidance Services ($f=87$). Direct and Indirect guidance service types were emphasized by the participants in close numbers. However, the participants mostly thought of Environment and Relations with Parents when guidance services were mentioned.

When the other answers given by the participants to Question 1 are analyzed, they answered as Supporting Students' Psychosocial Development ($f=19$), Identifying and Developing Students' Talents ($f=16$), Supporting Students' Academic Lives ($f=11$) and Supporting Students' Decision-Making Skills ($f=2$). Since these codes were aimed at developing students' potential, they could be included under the theme of Developer Guidance ($f=48$). On the other hand, the answers of the participants in the form of Identifying and Solving Problems ($f=28$) and Supporting Students with Special Needs ($f=3$) could be included under the theme of Remedial Guidance ($f=31$), considering that they are related to contributing to the solution of the problems experienced by the students. The themes of Developer Guidance and Remedial Guidance were associated with the function of guidance services and could be placed under the overarching theme of Basic Functions of Guidance ($f=79$). However, when the basic functions of guidance were mentioned, the participants mostly thought of Identifying and Solving Problems.

When it comes to guidance services, administrators ($f=29$) and teachers ($f=35$) emphasize more on the types of guidance services, while parents ($f=28$) emphasize

more on the basic functions of guidance. Direct quotations from the participant statements that make up the codes, themes and super-themes in Table 1 are given below.

Types of Guidance Services

Indirect Services

Relations with the Environment and Parents: *"I think of it as a unit that provides communication between school, students and parents."* (KY6)

Direct Services

Orientation and Placement Services: *"In order to develop our students in a well-rounded way, I think of directing them to institutions that are suitable for their abilities or interests."* (PP11)

Basic Functions of Guidance

Developmental Guidance

Supporting the Psychosocial Development of Students: *"Apart from the academic dimension, I can think of services that can touch the child psychologically, that can touch the child's feelings and psychological dimension, which we call student personality services, social needs, psychological needs, cognitive needs, friendship needs, all of them."* (KV4)

Remedial Guidance

Identifying and Solving Problems: *"I can think of a unit that deals with the problems of children in general."* (PP19)

2. What are the views of kindergarten administrators, teachers, and parents on the educational guidance activities carried out in their schools?

In the research, "According to kindergarten administrators, teachers and parents, what kind of educational guidance activities are carried out in their schools?", the participants were asked: *Are there any activities carried out in your school/class to identify and develop students' interests, abilities and academic needs? If yes, what are these?* (Question 2). The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 2.

Table 2. According to kindergarten administrators, teachers and parents, educational guidance activities carried out in their schools

Top Theme	Theme	Codes	Participant (f)		
			Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Application	Cognitive Development Studies	Math Activities	9	7	12
		Preparation for Reading and Writing	9	10	7
		Science Activities	1	4	3
		Coding Practices	3	1	2
		Concept Teaching		2	2
		Intelligence Game Activities	4		
		Color Studies	2		2
		Attention Development Studies	1		
	Motor Development Studies	Pencil Handling and Manual Dexterity Exercises	6	7	6
		Art Events	2	8	8
		Sport Events	3	3	1
		Cutting Practices			3
	Language Development Studies	Turkish Language Activities	7	7	8
		Music Events	4	8	1
	Collaboration with Stakeholders	Parent Guidance		13	8
		Getting Opinions from Psychological Counsellor		3	
		Studies with Psychological Counsellor		2	1
		Orientation Events	2	4	4
	School Preparation Activities	Primary School Promotion Activities		4	
		Activities to Introduce Classroom Rules		2	
Planning	Due Diligence	Teacher Observation	17	23	14
		Psychological Counsellor Observation		3	
		Forms Filled Out by Parents about Their Children	1	3	2
	Planning of Education and Training	Consideration of Individual Differences		7	1
		Putting the Individual at the Center	1	5	1
		Project Studies	2	2	2
	Integrated Presentation of Activities		4		
	Using Different Teaching Techniques	2			

Table 2: "Are there any activities in your school/class to identify and develop students' interests, talents and academic needs? If yes, what are these?", the participants responded as Mathematics Activities (f=28), Literacy Preparation (f=26), Science Activities (f=8), Coding Activities (f=6), Concept Teaching (f=4), Brain Game Activities (f=4), Color Studies (f=4), and Attention Development Activities (f=1). The common point of these codes was the studies that supported the mental development of the students, and they could be included under the theme of Cognitive Development Studies (f=81). In addition, the participants' answers in the form of Pencil Handling and Hand Skill Activities (f=19), Art Activities (f=18), Sports Activities (f=7) and Cutting Activities (f=3) could be included under the theme of Motor Development Activities (f=47) in terms of expressing activities that support students' motor skills. The participants' answers as Turkish Language Activities (f=22) and Music Activities (f=13) were considered to be under the theme of Language Development Activities (f=35) in terms of supporting students' language development. The participants' answers, such as Guiding the Parents (f=21), Getting Opinion from the Psychological Counsellor (f=3) and Studies with the Psychological Counsellor (f=3), emphasized cooperation in ensuring student development and these codes could be included under the theme of Cooperation with Stakeholders (f=27). The answers of the participants as Orientation Activities (f=10), Activities for Introducing Primary School (f=4) and Activities for Introducing Classroom Rules (f=2) expressed activities to support adaptation to school and these codes could be included under the theme of Preparation for School (f=16). The themes of Cognitive Development Activities, Motor Development Activities, Language Development Activities, Collaboration with Stakeholders and School Preparation Activities could be placed under the meta-theme of Implementation (f=206) in terms of including practical activities. However, the participants mostly thought of Math Activities when it came to implementation.

The participants responded to Question 2 as Teacher Observation (f=54), Psychological Counsellor Observation (f=3) and Forms Filled out by Parents about their Children (f=6). These codes could be included under the theme of Due Diligence (f=63) in terms of determining the existing situation. The participants' answers, such as Considering Individual Differences (f=8), Putting the Individual at the Center (f=7), Project Studies (f=6), Presenting Activities in an Integrated Way (f=4) and Using Different Teaching Techniques (f=2), were considered to be related to planning processes and they could be included under the theme of Planning of Education and Training (f=27). The themes of Situation Determination and Planning of Education-Training could be placed under the meta-theme of Planning (f=90), considering that they included the planning made before the implementation. However, the participants mostly thought of Teacher Observation when planning was mentioned.

Administrators (f=53), teachers (f=85) and parents (f=68) emphasized the Application meta-theme more. Direct quotations from the participant statements that make up the codes, themes and meta-themes in Table 2 are given below.

Application

Cognitive Development Studies

Math Activities: *"They work on recognizing geometric shapes, recognizing numbers and rhythmic counting."* (KV7)

Motor Development Studies

Pencil Handling and Hand Skill Practices: *"In order to develop manual dexterity, we do pencil-holding exercises to develop psychomotor skills."* (P5)

Language Development Studies

Turkish Language Activities: *"We do Turkish language activities. We do storytelling and story completion activities."* (PT9)

Collaboration with Stakeholders

Guiding the Parent: *"My daughter's teacher told me that she has a talent for painting. She stated that I could send her to courses in this field."* (KV18)

School Preparation Activities

Orientation Activities: *"We have already started educational guidance with the orientation week. In order to develop their sense of trust in the school, the teacher and each individual working in the school, activities to introduce the school are carried out."* (KY13)

Planning

Due Diligence

Teacher Observation: *"Teachers measure students' interest throughout the year in the same way; they do this through observation."* (KY14)

Planning of Education and Training

Consideration of Individual Differences: *"The readiness and needs of the children were accurately determined before their starting levels, and the activities were carried out accordingly."* (KV2)

In the research, to find an answer to the question, "According to kindergarten administrators, teachers and parents, what is the success of the educational guidance activities carried out in their schools?", the participants were asked the question, "What do you think about the adequacy/efficiency of these activities?" (Question 2.1.). The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 3.

Table 3. According to kindergarten administrators, teachers and parents, the success of educational guidance activities in their schools

Theme	Codes	Participant (f)		
		Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Positive	Adequate/Efficient	14	14	12
	Partially Satisfactory/Efficient	3	6	5
Negative	Inadequate/Inefficient	3	4	6

In Table 3: "What do you think about the adequacy/efficiency of these studies?" in Table 3, the participants responded as Adequate/Efficient (f=40) and Partially Adequate/Efficient (f=14). These codes could be included under the theme of Positive (f=54) in terms of positive evaluations of the studies. On the other hand, the participants responded as Inadequate/Inefficient (f=13). This code could be included under the theme of Negative (f=13) in terms of negative evaluations about the studies. Administrators (f=17), teachers (f=20) and parents (f=17) emphasized the Positive theme more. Direct quotations from the participant statements that make up the codes, themes and super-themes in Table 3 are given below.

Positive

Sufficient/Efficient: "I see that the work done is efficient on children." (PP1)

Negative

Insufficient/Inefficient: "I do not think it is enough; there should be counseling hours for preschool students like other classes." (PP2)

In the research: "What are the suggestions of kindergarten administrators, teachers and parents regarding educational guidance activities in their schools?" (Question 2.2) was asked to the participants. The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 4.

Table 4. *Suggestions of kindergarten administrators, teachers and parents regarding educational guidance activities in their schools*

Top Theme	Theme	Codes	Participant (f)		
			Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Elimination of Needs	Improvement of Education and Training Processes	Branch Teachers Should Teach in Kindergartens		2	4
		Education Curriculum Should Be Improved	4		
		Club Activities Should Be Enriched			2
		Increasing the Number of Excursion Observation Studies			2
		Students' Progress Should Be Monitored Systematically			2
		Drama Studies Should Be Increased		1	1
		Preschool Education Should Be Compulsory	1		
		Kindergartens Should Have Elective Courses	1		
		Project Studies Should Be Emphasized	1		
		Out-of-school Course Opportunities to Develop Students' Interests and Talents Should Be Increased	1		
		The Use of Music in Art Activities Should Be Increased		1	
		Sports Activities Should Be Diversified		1	
		Robotic Coding Activities Should Be Increased			1
		Students' Interests and Abilities Should Be Taken into Consideration in the Planning of Instruction			1
		Activities Based on Multiple Intelligences		1	
Learning by Doing and Experiencing Should Be Ensured		1			

Elimination of Needs	Making Improvements in Personnel and Physical Space	The Number of Students in Classes Should Be Reduced	3	2	
		Every School Should Have a Psychological Counsellor	2	3	
		Teachers' Development Should Be Supported	2	2	
		Workshops Should Be Established in Kindergartens	1	2	1
		There Should Be Open Spaces Where Activities Can Be Carried Out	1	1	
		Insufficiency of Auxiliary Personnel Should Be Eliminated	1		
	Increasing Cooperation with Families	Families Should Be Encouraged to Spend More Time with Their Children	4		
		Emphasizing the Importance of Preschool Education to Families	1		
	Identification of Needs	Increasing Individual Recognition Studies	Cooperation with Families Should Be Increased	3	
			Teachers Should Have the Right to Ask Children to be Tested	1	
Children Should Be Observed in More Detail			1		
Trips Should Be Organized to Explore Interests and Talents			1		
Teachers Should Be Competent in Individual Recognition Techniques			1		

Table 4: "What are your suggestions, if any?", the participants answered that branch teachers should provide education in kindergartens ($f=6$), the curriculum should be improved ($f=4$), club activities should be enriched ($f=2$), field trips observation activities should be increased ($f=2$), students' development should be followed systematically ($f=2$), drama activities should be increased ($f=2$), pre-school education should be compulsory ($f=1$), there should be elective courses in kindergartens ($f=1$), and project activities should be emphasized ($f=1$). They responded that Out-of-School Course Opportunities to Develop Students' Interests and Abilities Should Be Increased ($f=1$), Use of Music in Art Activities Should Be Increased ($f=1$), Sports Activities Should Be Diversified ($f=1$), Robotic Coding Activities Should Be Increased ($f=1$), Students' Interests and Abilities Should Be Considered in Planning the Instruction ($f=1$), Activities Based on Multiple Intelligences Should Be Conducted ($f=1$) and Learning by Doing and Experiencing Should Be Provided ($f=1$). These codes could be included under the theme of Improvement of

Education and Training Processes (f=28) in terms of making arrangements related to education and training processes. The number of students in classes should be reduced (f=5), there should be a psychological counselor in every school (f=5), teachers' development should be supported (f=4), workshops should be established in kindergartens (f=4), there should be open spaces where activities can be carried out (f=2), and the insufficiency of auxiliary personnel should be eliminated (f=1) could be included under the theme of Making Improvements Related to Personnel and Physical Space (f=21) in terms of including arrangements related to physical facilities and personnel. The participants answered that families should be supported in allocating more time for their children (f=4), and the importance of preschool education should be emphasized to families (f=1). The importance of working in cooperation with families to ensure the development of students was emphasized and these codes could be included under the theme of Increasing Cooperation with Families (f=5). The themes of Improving Education-Training Processes, Making Improvements Related to Personnel and Physical Space, and Increasing Cooperation with Families emphasized the need for some improvements in the process, and these codes could be placed under the top theme of Meeting Needs (f=54). The participants mostly thought of the idea that branch teachers should provide education in kindergartens when it came to meeting the needs.

Participants answered question 2.2 as follows: Cooperation with Families Should Be Increased (f=3), Teachers Should Have the Right to Request Children to Be Tested (f=1), Children Should Be Observed in More Detail (f=1), Trips Should Be Made to Discover Interests and Talents (f=1) and Teachers Should Be Competent in Individual Recognition Techniques (f=1). These codes could be included under the theme of Increasing Individual Recognition Activities (f=7). The theme of Increasing Individual Recognition Studies was related to the determination of needs, and it was deemed appropriate to place it under the top theme of Determination of Needs (f=7). However, the participants mostly thought of increasing cooperation with families when it came to meeting the needs.

Teachers (f=14), administrators (f=19) and parents (f=21) emphasized the superordinate theme of Meeting Needs more. Direct quotations from the participant statements that constitute the codes, themes and super-themes are given below.

Elimination of Needs

Improvement of Education and Training Processes

Branch Teachers Should Provide Education in Kindergartens: *"Actually, I think that the interests and talents of children can be discovered earlier at a young age if there are music teachers and English teachers in preschool. I think it would be more useful if teachers in these three branches, even if there is an art teacher, teach the lesson."* (KV8)

Making Improvements in Personnel and Physical Space

The number of students in classes should be reduced: *"Instead of adjusting the number of students according to the square meter of the classroom, a certain number should be given, and students should not be enrolled in classes above that number in preschool classes. Class sizes need to be reduced."* (PP6)

Increasing Cooperation with Families

Families should be supported to spend more time with their children: *"It is necessary to create an environment that will satisfy the curiosity of children a little more, where parents can be more interested in their children."* (EY6)

Identification of Needs

Increasing Individual Recognition Studies

Co-operation with families should be increased: *"Co-operation with families should be increased; I think that continuous meetings should be held with families."* (PP11)

3. What are the views of kindergarten administrators, teachers, and parents on the personal-social guidance activities carried out in their schools?

In the research: "According to kindergarten administrators, teachers and parents, what kind of personal-social guidance activities are carried out in their schools?", the participants were asked: *Are there any activities carried out in your school/classroom to identify and develop students' personal and social needs? If yes, what are these?* (Question 3.). The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 5.

Table 5. *According to kindergarten administrators, teachers and parents, personal-social guidance activities in their schools*

Top Theme	Theme	Codes	Participant (f)		
			Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Application	Social Development Activities	Drama/Theatre Events	14	12	7
		Travel Activities	12	11	9
		Group Workshops	5	14	4
		Game Activities		6	5
		Holiday/Special Day Celebrations		1	9
		Values Education Studies	2		
		Homogeneity of Classes According to Personality Characteristics	1		
	Personal Development Studies	Organizing Competitions	1		
		Supporting Self-confidence	9	18	15
		Supporting the Ability to Take Responsibility	1	3	3
		Exhibition of Student Products			4
		Supporting Self-Care Skills			2
		Supporting Disadvantaged Students	1		
	Development Activities Carried Out in Collaboration with Stakeholders	Cooperation with Parents	2	10	11
		Cooperation with Psychological Counsellors	2	3	1
		Collaboration with stakeholders outside the school		2	
		Referral to Guidance Research Center	1		
Planning	Due Diligence	Teacher Observation	4	10	5
		Interviews with Parents	6	4	
		Forms filled out by parents about their children	2	3	
		Observation in Family Visit		2	1
		Analyzing Pictures	2		
		Interviews with the Administrator and Psychological Counsellor		1	

Table 5: "Are there any activities in your school/class to identify and develop students' personal and social needs? If yes, what are these?", the participants responded as Drama/Theatre Activities (f=33), Excursion Activities (f=32), Group Work (f=23), Game Activities (f=11), Celebration of Holidays/Special Days (f=10), Values Education Activities (f=2), Homogeneous Formation of Classes in terms of Students' Personality Characteristics (f=1) and Organizing Competitions (f=1). These codes could be included under the theme of Social Development Activities (f=113) in terms of including activities that support students' social development. The participants' answers as Supporting Self-Confidence (f=42), Supporting Responsibility Skills (f=7), Exhibiting Student Products (f=4), Supporting Self-Care Skills (f=2) and Supporting Disadvantaged Students (f=1) were determined to include activities that support students' personal development and these codes could be included under the theme of Personal Development Activities (f=56). The participants responded to Question 3 as Cooperation with Parents (f=23), Cooperation with Psychological Counsellors (f=6), Cooperation with Non-School Stakeholders (f=2) and Referral to Guidance Research Center (f=1). These codes could be included under the theme of Development Activities with Stakeholder Cooperation (f=32) in terms of emphasizing the development activities carried out in cooperation with students. In terms of emphasizing applied studies, the themes of Social Development Studies, Personal Development Studies and Development Studies with Stakeholder Collaboration could be placed under the Application (f=201) meta-theme. The participants mostly thought of Supporting Self-Confidence when it came to implementation.

Since the participants' answers in the form of Teacher Observation (f=19), Interviews with Parents (f=10), Forms Filled in by Parents about their Children (f=5), Observation during Family Visits (f=3), Analysis of Pictures (f=2) and Interviews with Administrator and Psychological Counsellor (f=1) were aimed at determining the existing situation, these codes could be placed under the theme of Due Diligence (f=40). The theme of Due Diligence was related to planning processes, and it could be placed under the overarching theme of Planning (f=40). The participants mostly thought of teacher observation when planning was mentioned.

Administrators (f=51), teachers (f=80) and parents (f=70) emphasized the Application meta-theme more. Direct quotations from the participant statements that make up the codes, themes and meta-themes in Table 5 are given below.

Application

Social Development Activities

Drama/Theatre Activities: *"Theatre day is organized; a theatre group comes to school every month. Children can express themselves and socialize in these activities."* (POS23)

Personal Development Studies

Supporting Self-Confidence: "An application was made as follows. The students chose an animal they wanted, researched it, interviewed about it, and then went to the classroom and introduced that animal to their friends. In other words, these activities were carried out to develop self-expression skills and to develop self-confidence because they could do it on their own." (KV19)

Development Activities Carried Out in Collaboration with Stakeholders

Cooperation with Parents: "Whoever the child of the week is, his/her parents come to the classroom for family participation activities." (KY10)

Planning

Due Diligence

Teacher Observation: "There are also studies to identify personal social needs. Especially observation. We had many problems in terms of sharing. Our teacher identified this situation through in-class observation." (KV1)

In the research: "According to kindergarten administrators, teachers and parents, what is the success of the personal-social guidance activities carried out in their schools?", the participants were asked the question: "What do you think about the adequacy/efficiency of these activities?" (Question 3.1.). The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 6.

Table 6. According to kindergarten administrators, teachers and parents, the success of personal-social guidance activities in their schools

Theme	Codes	Participant (f)		
		Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Positive	Adequate/Efficient	12	17	15
	Partially Satisfactory/Efficient	5	5	3
Negative	Inadequate/Inefficient	3	2	5

In Table 6: "What do you think about the adequacy/efficiency of these studies?" in Table 6, the participants responded as Adequate/Efficient (f=44) and Partially Adequate/Efficient (f=13). These codes could be included under the theme of Positive (f=57) in terms of positive evaluations of the studies. The participants responded as Inadequate/Inefficient (f=10). This code could be included under the Negative (f=10) theme in terms of including negative evaluations about the studies. Administrators (f=17), teachers (f=22) and parents (f=18) emphasized the Positive theme more. Direct quotations from the participant statements that make up the codes, themes and super-themes in Table 6 are given below.

Positive

Sufficient/Efficient: "I think the activities were sufficient; my child remembered what was done. My child can express himself/herself in society; we have seen the benefits of the activities." (KV10)

Negative

Inadequate/Inefficient: "I do not think it is efficient and sufficient. Imagine that there are twenty children in a class, a single teacher and these children are children before the age of six; considering this structure, it is difficult for these studies to be efficient and sufficient." (EY4)

In the research: "What are the suggestions of kindergarten administrators, teachers and parents regarding personal-social guidance activities in their schools?" (Question 3.2.) was asked to the participants. The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 7.

Table 7. Suggestions of kindergarten administrators, teachers and parents about personal-social guidance activities in their schools

Top Theme	Theme	Codes	Participant (f)		
			Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Elimination of Needs	Improvement of Education and Training Processes	Activity Types Should Be Enriched			5
		Studies Supporting Self-Confidence Should Be Increased		4	
		Excursion Activities Should Be Increased		4	
		Drama/Theatre Activities Should Be Increased	1	2	1
		Students' Progress Should Be Monitored Systematically			3
		Group Work Should Be Increased		2	
		Orientation to Out-of-School Courses		2	
		Cooperation with Other Institutions Should Be Increased	2		
		Homogeneity of The Classes in terms of Students' Personality Traits		2	
		Values Education Studies Should Be Increased			1
		Orientation Activities Should Be Increased			1
		Interactive Activities Should Be Organized		1	
		Individual Differences Should Be Considered	1		
Emphasis Should Be Placed on a Disciplined Approach	1				

Elimination of Needs	Making Improvements in Personnel and Physical Space	Teachers' Development Should Be Supported	3	2	
		Physical Facilities of Classrooms Should Be Improved	4	1	
		Every School Should Have a Psychological Counsellor		1 2	
		The Number of Students in Classes Should Be Reduced		1 1	
		Workshops Should Be Established in Kindergartens	2		
		There Should Be Open Spaces Where Activities Can Be Carried Out	1	1	
		Insufficiency of Auxiliary Personnel Should Be Eliminated		2	
		Teacher's Job Description Should Be Organized		1	
		Increasing Cooperation with Families	Parents Should Support What is Taught at School		3
			Cooperation with Parents Should Be Increased		2

Table 7: "What are your suggestions, if any?", the participants answered that the types of activities should be enriched (f=5), studies that support self-confidence should be increased (f=4), excursion activities should be increased (f=4), drama/theatre activities should be increased (f=4), students' development should be followed systematically (f=3), group studies should be increased (f=2), and students should be directed to out-of-school courses (f=2), Cooperation with other institutions should be increased (f=2), classes should be formed homogeneously in terms of students' personality traits (f=2), values education activities should be increased (f=1), orientation activities should be increased (f=1), interactive activities should be carried out (f=1), individual differences should be taken into consideration (f=1) and disciplined approach should be given importance (f=1). These codes could be included under the theme of Improvement of Education and Training Processes (f=33) in terms of making arrangements related to education and training processes. The participants answered that the development of teachers should be supported (f=5), the physical facilities of the classrooms should be improved (f=5), there should be a psychological counselor in every school (f=3), the number of students in the classrooms should be reduced (f=2), workshops should be created in kindergartens (f=2), and there should be open spaces for activities (f=2), the answers such as "Insufficiency of Assistant Personnel should be eliminated" (f=2) and "Teacher's Job Description should be regulated" (f=1) could be included under the theme of "Making Improvements Related to Personnel and Physical Space" (f=22) since they include the arrangements related to physical facilities and personnel. Participants' question 3.2: Parents should support what is taught at school (f=3), and Cooperation with parents should be increased (f=2). Working in coo-

peration with families to ensure the development of students was emphasized, and these codes could be included under the theme of Increasing Cooperation with Families ($f=5$). The themes of Improving Education-Training Processes, Making Improvements in Personnel and Physical Space and Increasing Cooperation with Families included meeting the needs, and these codes could be placed under the top theme of Meeting Needs ($f=60$). The participants mostly thought of enriching the types of activities, increasing drama/theatre activities, supporting the development of teachers and improving the physical facilities of the classrooms.

Administrators ($f=10$) put more emphasis on the theme of Making Improvements in Personnel and Physical Space, while teachers ($f=17$) and parents ($f=11$) put more emphasis on the theme of Improving Education and Training Processes. Direct quotations from the participant statements that make up the codes, themes and super-themes in Table 7 are given below.

Elimination of Needs

Improvement of Education and Training Processes

Activity types should be enriched: *"Individual activities can be done. Public appearances, singing, and producing something can be done. Trips can be made. Children can be taken to different environments. Children can be made to speak in different environments."* (KV2)

Making Improvements in Personnel and Physical Space

The Development of Teachers Should be Supported: *"Preschool teachers may be experienced in this field, but I think there is a lack of psychological counselors. In-service training can update preschool teachers' knowledge on this subject."* (EV2)

Increasing Cooperation with Families

Parents should support what is taught at school: *"Parents should be asked to make extra demands such as "We do these things at school, but you should support this at home so that we can progress so that we can save generations."* (KV16)

4. What are the opinions of kindergarten administrators, teachers, and parents about the vocational guidance activities carried out in their schools?

In the research: "According to kindergarten administrators, teachers and parents, what kind of vocational guidance activities are carried out in their schools?", the participants were asked: *Are there any activities carried out in your school/class for students to recognize professions and have an idea about professions? If yes, what are these?* (Question 4.). The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 8.

Table 8. *According to kindergarten administrators, teachers and parents, vocational guidance activities carried out in their schools*

Top Theme	Theme	Codes	Participant (f)		
			Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Introducing Professions	Studies with Profession Owners / Institutions to Promote Professions	Introducing Professions at School by Professionals	19	20	17
		Introducing Professions with Field Trips	16	16	15
	Classroom Activities Introducing Professions	Introducing Professions with Drama Studies	8	9	9
		Introducing Professions by Using Visuals		11	5
		Introducing Professions by Using Materials/Costumes by Students	2	7	3
		Promotion of Professions through Art Activities	1	6	4
		Introducing Professions with Turkish Language Activities	1	7	2
		Introducing Professions with Songs/Riddles	3	4	2
		Introducing Professions with Classroom Corners		2	
		Promotion of Professions within the Scope of Specific Days and Weeks	2		

Table 8: "Are there any activities in your school/class for students to recognize professions and have an idea about professions? If yes, what are these?", the participants answered Introducing Professions at School by Professionals (f=56) and Introducing Professions through Field Trips (f=47). In terms of emphasizing the activities carried out jointly with professional people and institutions in introducing professions to students, these codes could be included under the theme of Studies with Professional People/Institutions Introducing Professions (f = 103). In Question 4, the participants answered as follows: Introducing Professions with Drama Activities (f=26), Introducing Professions with Visuals (f=16), Introducing Professions with Materials/Costumes by Students (f=12), Introducing Professions with Art Activities (f=11), Introducing Professions with Turkish Language Activities (f=10), Introducing Professions with Songs/Puzzles (f=9), Introducing Professions with Classroom Corners (f=2) and Introducing Professions within the Scope of Specific Days and Weeks (f=2). These codes emphasized the activities carried

out in the classroom and introducing professions to students, and they could be included under the theme of Classroom Activities Introducing Professions (f=88). The themes of Activities with Professionals/Institutions Introducing Professions and Classroom Activities Introducing Professions expressed activities aiming to introduce professions, and they could be placed under the top theme of Promoting Professions (f=191). When it comes to introducing professions, the participants mostly think of the introduction of professions at school by people with professions.

Administrators (f=35) and parents (f=32) emphasized the theme of Activities with Professionals/Institutions Introducing Professions, and teachers (f=46) emphasized the theme of Classroom Activities Introducing Professions more. Direct quotations from the participant statements that make up the codes, themes and super-themes in Table 8 are given below.

Introducing Professions

Studies with Profession Owners / Institutions to Promote Professions

Introducing Professions at School by Professionals: *"Individuals from different professions are invited to the school so that children can have an idea about these professions."* (PP18)

Classroom Activities Introducing Professions

Introducing Professions through Drama Activities: *"In drama activities, we learn what jobs professions do by dramatizing them."* (PT12)

In the research, to find an answer to the question, "According to kindergarten administrators, teachers and parents, what is the success of vocational guidance activities carried out in their schools?", the participants were asked the question, "What do you think about the adequacy/efficiency of these activities?" (Question 4.1). The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 9.

Table 9. According to kindergarten administrators, teachers and parents, the success of vocational guidance activities in their schools

Theme	Codes	Participant (f)		
		Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Positive	Adequate/Efficient	17	15	17
	Partially Satisfactory/Efficient	2	8	4
Negative	Inadequate/Inefficient	1	1	2

In Table 9: "What do you think about the adequacy/efficiency of these studies?", the participants responded as Adequate/Efficient (f=49) and Partially Adequate/Efficient (f=14). These codes could be included under the theme of Positive (f=63) in terms of positive evaluations of the studies. The participants answered question 4.1. as Inadequate/Inefficient (f=4). This code could be included under the Negative (f=4) theme in terms of containing negative evaluations about the studies.

Administrators (f=19), teachers (f=23) and parents (f=21) emphasized the positive theme more. Direct quotations from the participant statements that make up the codes, themes and super-themes in Table 9 are given below.

Positive

Adequate/efficient: *"It feels adequate. It is productive. Especially the activities where parents come to introduce their professions are very productive."* (KY9)

Negative

Inadequate/Inefficient: *"We would like to take the children to a chocolate factory, for example, but since there is no such opportunity and there are problems in terms of procedure, I think it is definitely not efficient."* (P4)

In the research: "What are the suggestions of kindergarten administrators, teachers and parents regarding the vocational guidance activities carried out in their schools?" (Question 4.2.) was asked to the participants. The findings obtained after analyzing the answers given by the participants are presented in Table 10.

Table 10. *Suggestions of kindergarten administrators, teachers and parents about vocational guidance activities in their schools*

Top Theme	Theme	Codes	Participant (f)		
			Manager (f)	Teacher (f)	Parent (f)
Cooperation in Vocational Promotion	Increasing Cooperation with Professionals / Institutions	Promotion of Professions with Field Trips Should Be Increased	5	8	7
		Promotion of Professions by Professionals in Schools Should Be Increased		4	5
	Increasing Cooperation with Parents	Promotion of Professions by Parents Should Be Increased		4	5
		Parents Should Be Made Aware of the Choice of Profession	1	1	

Vocational Awareness Studies	Promoted Occupational Types Should Be Increased	4	1	1
	Promotion of Professions Should Be Increased with Drama Studies	1	1	1
	Promotion of Professions by Students Using Materials/Costumes Should Be Increased		1	2
	The Ministry Should prepare Vocational Promotion Programs		1	1
	Promotion of Professions with Games Should Be Increased			2
	Promotion of Professions Should Be Increased by Using Visuals			2
	Project Studies on the Promotion of Professions Should Be Increased			1
	Workshops Related To Professions Should Be Established in Schools	3	1	
	Application Centers Related To Professions Should Be Established in Provinces and Districts	1	2	
	Awareness of Vocational Awareness Should Be Created in Students	1		
Teaching professions by doing and experiencing				
Increasing Professional Awareness				
Vocational Orientations Should Be Done in the Right Way	1			

In Table 10: "What are your suggestions, if any?" in Table 10, the participants responded, "Promotion of professions through field trips should be increased" (f=20) and "Promotion of professions in schools by professionals should be increased" (f=9). In introducing professions to students, it was recommended that more joint studies be carried out with professional people and institutions, and these codes could be included under the theme of Increasing Cooperation with Professional People/Institutions (f = 29). The answers of the participants that the promotion of professions by parents should be increased (f=9) and parents should be made aware of the choice of profession (f=2) emphasized the need to act more jointly with parents in the promotion of professions for students and these codes could

be included under the theme of Increasing Cooperation with Parents (f=11). The themes of Increasing Collaboration with Professionals/Institutions and Increasing Collaboration with Parents emphasized collaboration in vocational promotion activities, and these codes could be placed under the meta-theme of Collaboration in Vocational Promotions (f=40). The participants mostly thought of increasing the promotion of professions through field trips when cooperation in vocational promotion was mentioned.

The participants responded to question 4.2 as follows: The types of professions introduced should be increased (f=6), the introduction of professions through drama studies should be increased (f=3), the introduction of professions by students using materials/costumes should be increased (f=3), the Ministry should prepare profession introduction programs (f=2), the introduction of professions through games should be increased (f=2), the introduction of professions using visuals should be increased (f=2) and project studies on the introduction of professions should be increased (f=1). These codes could be included under the theme of Increasing the Promotion of Professions (f=19) by evaluating that they include the views of increasing the activities promoting professions for students. The answers of the participants as Workshops Related to Professions Should Be Established in Schools (f=4) and Application Centers Related to Professions Should Be Established in Provinces and Districts (f=3) were considered to express the teaching of professions to students in realistic environments and through practice. These codes could be included under the theme of Teaching Professions by Doing and Experiencing (f=7). The participants' answers as "Vocational Awareness Should Be Created in Students (f=1) and Vocational Orientations Should Be Made Correctly (f=1) emphasized raising awareness in students on issues related to professions, and these codes could be included under the theme of Increasing Vocational Awareness (f=2). The themes of Increasing the Promotion of Professions, Teaching Professions by Doing and Experiencing and Increasing Vocational Awareness expressed the studies aimed at raising awareness about professions in students, and these codes could be placed under the top theme of Vocational Awareness Studies (f=28). When it comes to vocational awareness studies, the participants mostly think of increasing the types of professions introduced.

Teachers (f=17) and parents (f=17) emphasize Cooperation in Vocational Promotions more, and administrators (f=11) emphasize Vocational Awareness Studies more. Direct quotations from the participant statements that make up the codes, themes and super-themes in Table 10 are given below.

Cooperation in Vocational Promotion

Increasing Cooperation with Professionals / Institutions

Promotion of professions through field trips should be increased: *"One-to-one introductions and visits related to preschool should be increased. In other words, concrete experiences should be offered to children; I do not think much can be done other than that."* (KY8)

Increasing Cooperation with Parents

Promotion of Professions by Parents Should Be Increased: *"Parents can come to the classroom more often to talk about their professions. I think being a housewife is also a profession, and it can be explained. Children would be proud that their mum or dad came."* (KV11)

Vocational Awareness Studies

Increasing the Promotion of Professions

The types of professions recognized should be increased: *"Promotions should also be made about future professions such as astronaut, biologist, robotic engineer."* (EV3)

Teaching Professions by Doing and Experiencing

Workshops related to professions should be established in schools: *"If there are workshops related to professions in schools, there may be some benefits for the age level of children."* (KY7)

Increasing Professional Awareness

Awareness of Profession should be created in students: *"Children should be given the awareness that professions are to help people, to make things easier, that people's abilities are different, that everyone can do different professions, and that every profession is valuable. The awareness that professions are important for people to be happy and live happier lives should be created in children."* (EY3)

DISCUSSION, CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

In this section, the results of the research are discussed and interpreted. As a result of the research, kindergarten administrators, teachers and parents perceived the activities carried out within the scope of guidance services mostly in the context of relations with the environment and parents, orientation and placement services. Research on this subject reveal that there is a need for guidance services in parent education and family counseling in order to support parents in their children's adaptation to school and that psychological counselors see themselves as a source of information for parents, administrators and students (Aliyev et al., 2012; Dilek & Talu, 2021; Eren, 2014; Gençoğlu et al., 2019; Yerlikaya, 2014; Yerlikaya et al., 2014). Some studies (Atik et al., 2024) indicate that many activities, such as organizing meetings and using communication applications to increase school-family cooperation, show that relations with the environment and parents have an important place in the perception of guidance services. It is also understood from these results supporting the research findings that the participants' perception of guidance services is shaped more in the dimension of relations with the environment and parents. The results of Uzun's (2018) study differed, and it was revealed that administrators and teachers working in primary, secondary and high schools perceive guidance services more within the scope of health services. This result is thought to be related to the fact that perceptions toward guidance services may change at different levels of education. The fact that most common answer given under the heading of types of guidance services is relations with the environment and parents are related to the fact that it is considered important to educate and inform parents in the preschool period and that it is necessary to get the support of families in the guidance services to be carried out due to the young age of children.

According to some of the participants, guidance services were perceived more as supporting the psychosocial development of students and identifying and solving problems. In addition to the studies (Erdemir et al., 2019; Karataş & Şahin-Baltacı, 2013) in which the results were shared that the guidance services in secondary education provide services mostly at the point of solving problems and that students with problems are directed to this service, there are also studies indicating that the participants think that guidance services are necessary in schools to solve problems (Aytaç & Bozkurt, 2020). Similarly, in some studies, results were shared that the most frequently expressed opinion about the place and importance of guidance in preschool was to reach the child and that guidance services in primary schools are mostly carried out within the scope of the preventive guidance function (Kanak et al., 2018; Tuzgöl-Dost, 2020). From these results, identifying and solving problems at different levels of education, such as preschool, is seen as an important function of guidance by the participants. The reason for the greater emphasis on identifying and solving problems related to guidance services may be

that people see guidance services as services to be applied in situations that cannot be managed and cannot be solved, and psychological counselors are perceived as the person who helps in solving these problems.

According to the results of the study, administrators and teachers emphasize the types of guidance services more, and parents emphasize the basic functions of guidance more in terms of their perceptions of guidance services. When the related literature is analyzed, there are studies supporting these results. In their study, Özçelik et al. (2000) found that administrators gave the answers about relations with the environment, and parents and teachers gave the answers about orientation activities regarding the most performed guidance services in primary schools. In Poyraz's study (2007), administrators and teachers in secondary schools emphasized counseling services more. When asked about the most needed guidance services in kindergartens, administrators answered parent education, teachers answered behavioral disorders, and parents answered family counseling (Eren, 2014). Another study stated that administrators defined guidance services as helping students spiritually, and teachers defined them as guiding and supporting students (Akgün, 2010; Can & Nikolayidis, 2021; Karataş & Şahin Baltacı, 2013; Meşeci et al., 2007). The reason why administrators and teachers emphasize the types of guidance services more may be that they see guidance services as a more comprehensive service, that they find it important to provide guidance services not only to students but also to all stakeholders who can affect their development and ensure the continuity of these services. The reason why parents emphasize the basic functions of guidance more may be related to the fact that they care about the emotional and academic development of their children and feel inadequate in solving their children's problems.

According to kindergarten administrators, teachers and parents, within the scope of educational guidance activities carried out in their schools, they stated that mostly mathematics activities, pencil use and hand dexterity activities, Turkish language activities, parent guidance and orientation activities were carried out. When the studies in the related literature were examined, various research results were thought to be similar to these results. In order to ensure that preschool children have a positive approach to mathematics, some studies show that environments with rich stimuli should be offered to children in schools (Uyanık & Kandır, 2010), that preschool teachers mostly work on the acquisition of counting objects within the scope of mathematics activities, that teaching numbers and geometric shapes are given much space, and that mathematics activities are mostly carried out through play and demonstration techniques (Pekince & Avcı, 2016; Yazlık & Öngören, 2018). In another study comparing preschool mathematics education programs in Turkey and the United States, the programs of both countries overlap to a great extent in terms of numbers, operations and mathematical thinking, and learning outcomes such as rhythmic counting and subtraction were addressed

(İncikabı & Tuna, 2012). In the literature, some studies show that art activities are included in preschool education institutions in order to develop students' motor skills and that painting activities are frequently carried out in this context (Avcı & Sağsöz, 2018; Özkan & Girgin, 2014; Özyürek & Aydoğan, 2011). In addition, within the scope of Turkish language activities in order to ensure students' language development, there were studies stating that children's books and puppets were used, conversations were held, students were asked questions, and nursery rhymes were used (Çocuk et al., 2013; Eray Alışkan & Güneyli, 2016; Gönen et al., 2010; Işıkoğlu Erdoğan & Akay, 2015; Şimşek & Şimşek, 2020; Turan & Ulutaş, 2016). Some studies indicate that activities are carried out to orient students through introductory activities and other interesting activities, such as preparing name badges and gifts (Bağçeli Kahraman et al., 2018; Çalış, 2019). The participants' emphasis on mathematics activities within the scope of educational guidance activities may be related to the fact that teachers in preschool education institutions give cognitive development more importance, and more repetitions of mathematics activities are carried out in order to ensure that what is learned is embedded in the minds of students due to the abstract concepts.

Some of the participants emphasized teacher observation and consideration of individual differences within the scope of educational guidance activities carried out in their schools. In the related literature, various research results were thought to be similar to these results. For example, Aktepe (2005) emphasized that it is important for teachers to increase their activities to get to know their students and carry out educational guidance activities by considering the individual differences of students. In addition, some studies reveal that teachers observe students in their natural environments and use observation records. and observation technique is preferred because it is easy to use, activities are planned with the data obtained from observation and development reports are filled (Büyükgöncü, 2013; Sezer, 2010; Yılmaz-Topuz, 2015). The participants' emphasis on teacher observation within the scope of educational guidance activities may be related to the fact that teachers do not have enough knowledge and time about the use of different tests and scales that recognize the individual for preschool children. In addition, as a result of the research, administrators, teachers and parents stated that educational guidance activities were carried out for implementation rather than planning. This result is related to the fact that practical activities are carried out more, and these activities are more visible while planning activities are not carried out as required or stakeholders do not have enough information about planning activities.

As a result of the research, administrators, teachers, and parents perceived the educational guidance activities carried out in their schools to be mostly successful. When the studies in the related literature were examined, various research results were thought to be similar to these results. Some studies show that educational guidance activities implemented in schools are effective and the way guidance services

are carried out is appreciated (Kılıç, 2010; Özkaya, 2012), the perception of teachers in secondary education institutions toward guidance services is positive (Aslan, 2021), and administrators working in primary schools find educational guidance services sufficient (Hatunoğlu, 2021). As a result of another study conducted with primary school teachers, teachers found guidance services partially sufficient in meeting the needs of society and students (Nazlı, 2008). Differing from the above results, there are also studies indicating that guidance services are not adequately provided in schools according to the opinions of students (Bingöl, 2019) and that guidance services are not adequate according to the opinions of teachers (Çöp et al., 2023). This situation may be due to the differences in practice between psychological counselors providing guidance services. When the findings of the study are evaluated together with the results of similar studies, the fact that stakeholders generally find the studies in the field of educational guidance successful may be related to the inclusion of activities that support different developmental areas in kindergartens, informing and guiding families about the developmental status of their children, as well as the care of preschool teachers to identify and develop the academic needs of students.

Kindergarten administrators, teachers, and parents mostly suggested that branch teachers should provide kindergarten teachers with training regarding educational guidance activities in their schools. When the studies in the related literature were analyzed, various research results were thought to be similar to these results. There are studies indicating that educators and parents should be trained in branches such as foreign language and music by branch teachers in preschool education institutions (Apaydın-Demirci & Arslan, 2018; Bozoklu, 2007; Güngör-Aytar & Öğretir, 2008; Özal-Göncü, 2010). When the results of these studies are evaluated together with the research findings, stakeholders think that branch courses should be taught by experts in their field in preschool education institutions. The reason why the participants suggest that branch teachers should provide education in kindergartens may be related to the fact that preschool teachers do not have enough knowledge to identify and develop students' talents and interests in different branches.

Some of the participants made suggestions to increase cooperation with families regarding educational guidance in their schools. In the related literature, various research results that were thought to be similar to these results were found. Some studies reveal that parents should be informed that the expectation from the guidance service is to build a bridge between school, student and family, that home visits are recommended within the scope of guidance studies, and that it is necessary to carry out studies to get to know students by establishing cooperation by being in constant communication with parents (Aktepe, 2005; Bayar & Ekim, 2021; Camadan & Sezgin, 2012; Can & Nikolayidis, 2021; Dilek & Talu, 2021; Kılıç, 2010; Meşeci et al., 2007). The research results show that psychological counselors working in preschool education institutions expect preschool teachers to be active

in cooperation (Bolattaş-Gürbüz & Özer, 2023), that teachers state that they can get to know students better thanks to their cooperation with parents (Kalender & Kul, 2022) and that organizing parent education programs and preparing parent bulletins increase the involvement of parents in guidance services (Karaman, 2021) also support these suggestions. The participants' suggestion to increase cooperation with families may be related to the importance of acting in cooperation with families and obtaining the necessary information about their children from families in order to get to know preschool children better and guide them correctly in line with their abilities and interests.

Within the scope of the research, according to kindergarten administrators, teachers and parents, within the scope of personal-social guidance activities carried out in their schools, studies related to drama/theatre activities, supporting self-confidence and cooperation with parents were mostly carried out. When the studies in the related literature were analyzed, various research results were thought to be similar to these results. For example, Uzun (2007) stated in his study that preschool teachers support their students in taking responsibility and trying to develop their leadership qualities. Another study stated that preschool teachers mostly included gains related to self-expression and self-introduction in the activities they carried out in the field of social-emotional development (Kızıldaş et al., 2018). In some studies, research results show that school administrators and psychological counselors care most about students' self-knowledge, problem-solving and self-confidence in life skills (Yorğun et al., 2019) and that school guidance services make significant contributions to students' personal, social and psychological development (Can & Nikolayidis, 2021). A study stating that the development of social skills is more important than school success by preschool teachers also supports the above research findings (Sağlam et al., 2021). The fact that one of the most frequently mentioned personal-social guidance activities is supporting self-confidence may be related to the fact that the participants consider it important that preschool students' self-confidence is developed in order to reveal their potential and realize themselves.

Some of the participants stated that teacher observation was mostly carried out within the scope of personal-social guidance activities carried out in their schools. In the related literature, various research results that were thought to be similar to these results were found. Some studies reveal that the majority of preschool teachers use observation method in measurement and evaluation, fill out development observation forms in this direction, and use interview techniques to get to know and evaluate students (Büyükgöncü, 2013; Dilek & Talu, 2021; Sezer, 2010; Turan, 2016; Yılmaz-Topuz, 2015). When these results overlapping with the findings of the study are evaluated together, the observation technique is mostly preferred in determining the situation regarding the personal-social development of students because it is a technique that can be easily applied and desired results can be obtained.

As a result of the research, administrators, teachers, and parents perceived the personal-social guidance activities carried out in their schools to be mostly successful. When the studies in the related literature were analyzed, various research results were thought to be similar to these results. In primary schools, research results indicate that administrators, class guidance teachers and psychological counselors state that the guidance services in their schools are carried out healthily and that this is due to the excellent work of the guidance service (Kılıç, 2010), stating that administrators, teachers and students find guidance services generally adequate but partially adequate in some activity areas (Özçelik et al., 2000), stating that half of the primary school principals find the services provided in the field of personal-social guidance successful, while the other half find them inadequate (Camadan & Sezgin, 2012). A study conducted with preschool teachers stated that teachers considered themselves adequate in the field of personal-social guidance (Arslan-Kılıçoğlu, 2013). Some studies reach different results from the above studies on the adequacy and efficiency of guidance services. For example, Yüksel Şahin (2008), in his study conducted with secondary school students, stated that guidance services are not provided at an adequate level. Another study with similar results stated that primary and secondary school principals shared the opinion that they found the activities of the guidance service inadequate (Meşeci et al., 2007). From the results of these studies, it is understood that the services provided are not at the same level of adequacy at every level of education or in every school. The fact that personal-social guidance activities are generally perceived as successful by the participants may be related to the fact that kindergartens frequently include different types of activities that support the personal and social development of students and that teachers care about the development of their students in this area.

Kindergarten administrators, teachers and parents made suggestions regarding personal-social guidance activities in their schools, such as enriching the types of activities, supporting the development of teachers, improving the physical facilities of the classrooms, and parents should support what is taught at school. When the studies in the related literature were analyzed, various research results were thought to be similar to these results. In the literature, there are studies stating that teachers should be given a qualified education about guidance while they are in undergraduate education, materials should be enriched, in-service training about guidance should be given to teachers, the number of psychological counselors should be increased (Avcı & Gültekin-Hatunoğlu, 2019; Bayar & Ekim, 2021; Kılıç, 2010; Özyürek & Yiğit, 2022), physical conditions should be suitable for guidance services, administrators and teachers should receive in-service training on guidance services (Yüksel-Şahin, 2016). In addition, there are also studies in the literature stating that there should be a psychological counselor in every school (Erdemir & Kış, 2017; Mihçioğlu, 2023; Özabacı et al., 2008). Different studies also stated that the number of psychological counselors in schools should be increased (Camadan

& Sezgin, 2012; Nazlı, 2008). The fact that the insufficient number of psychological counselors is seen as a problem in the implementation of guidance services supports these suggestions (Dönmez & Aykaç, 2023). In his study, Yerlikaya (2014) stated that the participants stated that cooperation with families should be increased in order to ensure that guidance services are carried out more effectively. When the results of these studies and the findings of the study are evaluated together, the suggestions that there is a great need for psychological counselors, that the development of teachers is important and that the deficiencies should be eliminated in order to provide better quality guidance services are common. The suggestions most emphasized by the participants about enriching the types of activities, supporting the development of teachers, improving the physical facilities of the classrooms, and parents' support for what is taught at school may be related to the fact that not every teacher or psychological counselor pays attention to carrying out different types of activities, that teachers have not received sufficient undergraduate education on guidance services, and that the physical facilities of kindergartens are not sufficient to support the multidimensional development of students.

According to the results of the research, within the scope of the suggestions for personal-social guidance activities, administrators emphasized the improvement of personnel and physical space, while teachers and parents emphasized the improvement of education and training processes. The fact that administrators emphasized the improvement of personnel and physical space more may be related to the fact that personnel training is considered important in the healthy execution of guidance services, physical facilities have a great impact on the development of students, and administrators do not have enough knowledge about the content of activities to make suggestions. The reason why teachers and parents emphasize the improvement of educational processes more may be related to the fact that they are aware of the constantly changing and developing educational activities and that it is important to implement these innovations in educational environments in order to ensure the multidimensional development of students.

As a result of the research, according to kindergarten administrators, teachers and parents, within the scope of vocational guidance activities carried out in their schools, activities related to the introduction of professions by professionals at school and the introduction of professions through drama activities were carried out. When the studies in the related literature were examined, various research results were thought to be similar to these results. Some studies reveal that vocational guidance should start in the preschool period (İşmen et al., 2007); parents with children attending preschool education institutions think that their children have information about professions, teachers have problems with transportation or travel permits during trips to see professions on site (Büyükşahin-Çevik, 2017), and vocational introductions are carried out within the scope of parent participation activities (Kutlu-Abu & Kayar, 2020). Another study conducted with pri-

mary school principals stated that the most common activity carried out within the scope of vocational guidance was to visit and introduce high schools, while the opinions that workplaces were visited and introduced were also shared by the participants (Camadan & Sezgin, 2012). Another study stated that psychological counselors gathering information about professions and presenting this information to students, implementing studies and inventories related to vocational guidance, and informing about higher education institutions were carried out more in secondary schools than in primary schools (Kutlu & Atli, 2011). Another study conducted in high schools stated that test-survey applications were mostly carried out, professions were introduced in classes, individual interviews were done with psychological counselors, university visits and profession introduction days were organized (Çivilidağ et al., 2015). In his study, Gök (2016) stated that students were taken to university and high school trips, and people from higher education institutions were invited to schools to introduce professions. Another study stated that vocational guidance activities are frequently included within the scope of guidance services for students (Tagay & Çakar, 2017). A study comparing the guidance services of secondary schools in France and Turkey stated that in Turkey, unlike in France, interviews with professionals are held in schools, trips to schools at the next higher level are organized and vocational determination inventories are applied to students (Oksal & Güner, 2018). Kutlu Abu and Kayar (2020) stated in their study that preschool teachers stated that they organized occupational introductions within parent involvement activities. The emphasis on the introduction of professions by professionals at school by the participants may be related to the fact that in-school studies may be more interesting and effective for students and that in-school studies may be preferred due to the difficulty of taking students to environments outside the school due to their young age.

According to the results of the research, administrators and parents emphasized the activities carried out with professional people/institutions introducing professions, and teachers emphasized the activities carried out in the classroom introducing professions more. These results may be related to the fact that administrators and parents are more aware of these activities since the activities carried out with professional people or different institutions are more comprehensive, planned in advance and carried out with the necessary permissions. The fact that teachers emphasize more on in-class activities introducing professions may be related to the fact that external activities cannot be carried out too much in introducing professions and that it is possible to introduce professions to children through many different types of activities in the classroom.

As a result of the research, administrators, teachers, and parents perceived the vocational guidance activities carried out in their schools to be mostly successful. When the studies in the relevant literature were examined, various research results were thought to be similar to these results. In a study conducted with secondary

school students, students found the guidance activities related to the introduction of professions sufficient (Cengiz-Demir, 2018); according to the opinions of the administrators working in secondary education, vocational guidance activities implemented in schools are carried out smoothly (Özkaya, 2012), and school administrators, class guidance teachers and students in secondary education institutions find guidance services sufficient (Karataş & Şahin-Baltacı, 2013). Some studies determine that the vocational guidance activities implemented by school psychological counselors are sufficient (Evrar et al., 2019; Yüksel-Şahin, 2016). The study conducted by Arslan Kılıçoğlu (2013) shows that the opinions about guidance services differ from the above results. As a matter of fact, as a result of the study mentioned above, preschool teachers found themselves and psychological counselors found preschool teachers inadequate in terms of professional guidance practices. According to the results of the research, the result that the participants see the vocational guidance activities carried out in schools as successful may be related to the fact that many different types of activities are carried out to introduce the professions to the students and have an idea about them and that the students have acquired information about the professions as a result of the activities.

As a result of the research, administrators, teachers, and parents emphasized increasing the promotion of professions through field trips and increasing the promotion of professions by parents regarding their suggestions for vocational guidance activities carried out in their schools. When the studies in the related literature were examined, various research results were thought to be similar to these results. For example, Camadan and Sezgin (2012) stated in their study that the participants made suggestions regarding vocational guidance services such as informing students by people working in professions, organizing seminars for parents and visiting professional organizations. Another study conducted in high schools stated that in order to ensure that students benefit more from vocational guidance services, it was suggested that meetings introducing professions and workplace visits could be organized (Çivilidağ et al., 2015). Another study stated that it was necessary to organize trips to workplaces and observations by students in these environments in order to enable students to get to know professions better (Eryetiş, 2016). Another study examining the views of secondary school administrators on guidance services stated that it would be useful to give seminars introducing professions to students and make workplace visits (Özkaya, 2012). The fact that the most frequently expressed suggestion of the participants regarding vocational guidance activities is to increase the promotion of professions through field trips may be related to the fact that seeing professions in the places where they are applied provides more permanent learning for preschool students who are in the concrete thinking period. In the related literature, no research result is thought to be similar to these results. Another result of the study, the participants' suggestion to increase the types of professions introduced, may be related to the lack of different

professional organizations or workplaces in the environment where kindergartens are located, the problems experienced during field trips and the fact that certain professions are introduced due to teachers' preferences.

According to the results of the research, teachers and parents emphasized cooperation more in vocational introductions, and administrators emphasized vocational awareness activities more. These results may be related to the fact that the studies carried out with professional organizations and professional people are more effective in helping students get to know professions and that families can participate more actively in this process. The reason why administrators emphasized vocational awareness activities more is thought to be related to the fact that it is considered more important for students to be aware of why professions exist before they know the working areas and practices of different professions.

Based on the results obtained in this study, various suggestions were made for guidance services to be carried out in kindergartens and for future research. In-service training for kindergarten administrators and teachers may include more topics related to guidance services. It would be useful to enrich the guidance services offered to parents in terms of quantity and quality in order to improve school-family cooperation. It would be useful to have psychological counselors in all kindergartens in order to ensure that guidance services can be carried out more efficiently. In addition, it is important for psychological counselors working in kindergartens to have comprehensive knowledge and skills about the developmental characteristics of children between the ages of 0-6 and the studies that can be carried out with them. In order to analyze the development of students in different fields such as art, music and sports from an expert point of view and ensure that students are supported more in the fields they are talented in, branch teachers can be trained in kindergartens at certain intervals and workshops can be established in kindergartens related to these fields. In addition, workshops can be established in provincial and district centers where children can get to know professions by making applications related to professions.

This research was carried out by taking the opinions of school administrators, preschool teachers and parents whose children attend kindergartens in Rize city center and districts. It is recommended that a more comprehensive study be conducted by including kindergartens in different cities. This study was conducted in public kindergartens. Research involving private and public kindergartens can also be conducted. In addition, it can be examined whether there are differences between the counseling services provided in these institutions. Research examining the views of psychological counselors working in kindergartens on the guidance services provided in their schools can also be conducted.

ACKNOWLEDGMENTS AND REMARKS

We would like to thank all the administrators, pre-school teachers and parents who contributed to our study.

CONFLICT OF INTEREST

There is no personal or financial conflict of interest between the authors of the article within the scope of the study.

AUTHOR CONTRIBUTION

Study Design: CK(%60), FC(%40)

Data Collection: CK(%80), FC(%20)

Statistical Analysis: CK(%60), FC(%40)

Preparation of the Article: CK(%60), FC(%40)

REFERENCES

- Akgün, E. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısıyla anasınıflarındaki rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 9(2), 474-483.
- Akmatalieva, A. (2023). Kırgızistan'daki okul öncesi eğitim programlarının rehberlik problem alanlarına göre incelenmesi ve konuyla ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Bişkek
- Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 6(2), 15-24.
- Aliyev, R., Ergüner Tekinalp, B., Ülker, R. & Shine Edizer, F. (2012). The perceptions of school counselors and principals towards new psychological counseling and guidance services in early childhood education in Turkey. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 3083-3098.
- Alizamar, A., İfşil, I. & Arşdal, A. (2017). Guidance and counseling services for kindergarten. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 169.
- Anesty, E., Rosyidah, F. & Putra, J. (2022). Knowledge and ability of early childhood teachers in delivering career guidance to preschoolers. *Professional Guidance and Counseling Journal*, 3(1), 10-22.
- Apaydın Demirci, Z. & Arslan, E. (2018). Okul öncesi eğitim kurumlarında verilen yabancı dil eğitimi ve branş derslerine yönelik ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *International Academic Research Congress*, 1819-1826.
- Arslan Kılıçoğlu, E. (2013). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin etkili rehberlik uygulamalarının gerçekleştirilmesinde eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Aslan, M. (2021). Ortaöğretim öğretmenlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin algıları. N. Tüfekçi, A. Korkut ve H. Karacan (Ed.), *Eurasian Conference on Language & Social Sciences içinde (955-973 ss.)*. Gjakova: February.
- Atik, M., Şivgin, K., Mumcu, E. & Bektaş, M. (2024). Okul-aile iş birliğinin önemine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 4(1), 198-214.
- Avcı, C. & Sağsöz, G. (2018). Okul öncesi eğitimde görsel sanat etkinliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 403-412.
- Avcı, M. A. & Gültekin-Hatunoğlu, A. (2019). Türk eğitim sistemi içinde psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde yaşanan problemler ve rehberlik hizmetlerinin eğitim sistemi içindeki yeri ve önemi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(41), 392-402.
- Aygün, E. (2022). Okul öncesi eğitim rehberlik programlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Aytaç, C. & Bozkurt, E. (2020). Okul rehberlik hizmetlerinden okul yönetimi ve öğretmenlerinin beklentileri. *Academic Social Resources Journal*, 5(13), 222-237.
- Bağçeli Kahraman, P., Şen, T., Alataş, S. & Tütüncü, B. (2018). Okul öncesi dönemde okula uyum sürecine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 681-701.

- Balaban Gönen, S. (2021). Okul öncesi eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik ihtiyaçları. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi. Kırşehir.
- Bayar, A. & Ekim, R. (2021). Sınıf rehber öğretmenlerinin bakış açısından rehberlik hizmetleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 331-344.
- Bingöl, B. (2019). 11. Sınıf rehberlik programının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi, Siirt.
- Bolattaş-Gürbüz, F. & Özer, N. (2023). Psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin anasınıflarında uygulanan rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 125-142.
- Bozoklu, E. (2007). Okul öncesi eğitimde veli ve eğitimcilerin branş eğitimine bakış açılarının incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Büyükgöncü, N. (2013). Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan bireyi tanıma tekniklerinin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi Kayseri ili örneği. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Büyüksahin Çevik, G. (2017). Examining pre-school teachers and parents' views on counseling and guidance services in pre-school education. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 6(3), 207-215.
- Camadan, F. & Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 199-211.
- Can, E. & Nikolayidis, U. (2021). Okul rehberlik hizmetleri: bir durum çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 647-665.
- Cengiz Demir, Y. (2018). Ortaöğretim öğrencilerinin rehberlik dersine ve rehberlik dersi çalışmalarına ilişkin algılarının belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Chinekesh, A., Kamalian, M., Eltemasi, M., Chinekesh, S. & Alavi, M. (2014). The effect of group play therapy on social-emotional skills in pre-school children. *Global Journal of Health Science*, 6(2), 163.
- Çalış, N. (2019). Okul öncesi eğitimde uyum haftasına ilişkin öğretmen ve veli görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Çelik, N. & Daşcan, Ö. (2014). Son değişikliklerle okul öncesi eğitim programı ve etkinlik kitabı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çıtak, Ş. & Birol, Z. N. (2019). Okul öncesi kurumlarından psikolojik danışma ve rehberlik servislerinin kaldırılmasına ilişkin yönetici ve öğretmen algılarının incelenmesi. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 11(44), 255-264.
- Çivilidağ, A., Günbayı, İ. & Yörük, T. (2015). Eğitim örgütlerinde mesleki rehberlik çalışmalarına ilişkin nitel bir analiz: Antalya örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 682-701.
- Çocuk, H. E., Yanpar Yelken, T., Emsal Aslantürk, İ. & Güçlü, M. (2013). Okul öncesi eğitim programı dil alanı ile ilgili etkinliklerin uygulanmasına ilişkin okul öncesi öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(7), 305-320.
- Çöp, E., Gül, Ş., Çakır, O. & Eker, C. (2023). Okul rehberlik hizmetlerine yönelik öğretmen görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(5), 774-793.
- Çullu, F. & Güleç, H. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitime yönelik görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 764-774.
- Dilek, H. & Talu, E. (2021). Okul öncesi rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 384-409.
- Dilekmen, M. (2016). Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri. İçinde C. Şahin (Ed.) *Psikolojik danışma ve rehberlik* (2. Baskı, s. 71-94). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dirim, A. (2004). Kız meslek liseleri için okul öncesi eğitimi. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Dönmez, Ş. & Aykaç, N. (2023). Evaluation of the problems in guidance and psychological counseling services in basic education: A meta-synthesis study. *Journal of Muğla Sıtkı Kocman University Faculty of Education*, 10(1), 142-159.
- Dursun, B. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin rehberlik yeterlilikleri ile çocukların duygularına verdikleri tepkiler ve öğretmenlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Eray Alışkan, E. & Güneşli, A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin Türkçe dil etkinliklerine ilişkin görüşleri: Lefkoşa örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(3), 348-371.
- Erdemir, N. & Kış, A. (2017). Okul yöneticilerinin okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(8), 34-47.
- Erdemir, N., Sumbas, E., Umur, Z., Genç, H. & Tunca, A. (2019). Ortaokul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri servisinden beklentileri (Malatya ili). *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2432-2443.

- Eren, R. (2014). Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve bağımsız anaokullarındaki rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Eryetiş, M. V. (2016). Meslek seçimi ve mesleki rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (44).
- Evrâm, G., Akıntuğ, Y. & Baysan, E. (2019). Ortaöğretim kurumlarındaki rehber öğretmenlerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin yeterlik algıları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 116-133.
- Gençoğlu, C., Demirtaş Zorbaz, S., Demircioğlu, H. & Ekin, S. (2019). Psychological counseling and guidance services in early childhood education. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 14(1), 6-23.
- Gök, M. (2016). Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin/servislerinin okul müdürleri tarafından algılanma düzeylerinin ölçülmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Gönen, M., Ünüvar, P., Bıçakçı, M., Koçyigit, S., Yazıcı, Z., Orçan, M., Aslan, D., Güven, G. & Özyürek, A. (2010). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin dil etkinliklerini uygulama biçimlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 23-40.
- Güler, M. & Çapri, B. (2019). Teacher's opinions on the pre-school counselling program. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(2), 523-546.
- Güngör Aytar, A. & Öğretir, A. D. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki yabancı dil eğitimine ilişkin anne-baba ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 13-30.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2018). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürkan, T. (1982). Neden okul öncesi eğitim? *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 215-219.
- Güven, S. (2006). Toplum bilimde araştırma yöntemleri. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Haktanır, G. (2010). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100'üncü yılına doğru ülkemizde okul öncesi eğitim. İçinde G. Haktanır (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (4. Baskı, s. 317-336). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hatunoğlu, B. Y. (2021). Okul idarecilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine dair izlenimleri: Betimsel bir araştırma. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 10(2), 119-129.
- İşıklı, M. (2021). Okul öncesi öğrencilerinin psikolojik danışma ve rehberlik ihtiyaçlarının ebeveyn görüşüne göre belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- İşikoğlu Erdoğan, N. & Akay, B. (2015). Okul öncesi eğitimde hikâye okuma ve öğretmen sorularının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 34-46.
- İncikabı, L. & Tuna, A. (2012). Türkiye ve Amerika eğitim sistemlerinin 60-72 aylıklar için geliştirilen okul öncesi matematik eğitimi programı açısından karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 94-101.
- İşmen, A. E. G., Bekçi, B., Güler, Ç. Y. & Çayırdag, N. (2007). İstanbul ili özel ve devlet okullarında mesleki rehberlik çalışmalarına ilişkin durum saptaması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 27, 97-109.
- Kalender, B. & Kul, A. (2022). Okul psikolojik danışmanı bulunmayan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin rehberlik hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 1-21.
- Kanak, M., Ersoy, M. & Yerliyurt, N. S. (2018). Okul öncesinde rehberlik hizmetlerinin gerekliliğinin rehber öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 22(76), 187-208.
- Karaman, Ö. (2021). Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri uygulamalarının odak grup görüşmesi yöntemi ile değerlendirilmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(24), 294-307.
- Karataş, Z. & Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 427-460.
- Katranç, M. (2014). Okul öncesi eğitim ve önemi. İçinde S. Seven (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (s. 2-14). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kılıç, F. (2010). İlköğretim birinci kademe yönetici, sınıf rehber öğretmeni ve rehber öğretmen rehberlik görevleri ile ilgili bilgi düzeyi ve okul rehberlik hizmetleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kırdök, O. (2018). Okul öncesi ve ilkökulda mesleki rehberlik. İçinde Z. Hamamcı & F. Türk (Ed.). *Okul öncesi ve ilkökulda psikolojik danışma ve rehberlik* (s. 129-141). Ankara: Nobel.
- Kızıltaş, E., Ertör, E. & Karademir, A. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin hazırladıkları etkinlik planlarında sosyal ve duygusal gelişim alanlarına yer verme düzeyi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 8(1), 247-257.
- Korkmaz, R. B. (2021). Okul öncesi eğitimde rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşleri: Yozgat ili örneği. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat.
- Kuru Turaşlı, N. (2010). Okul öncesi eğitimin tanımı kapsamı ve önemi. İçinde G. Haktanır (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (4. Baskı, s.1-23). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kutlu Abu, N. & Kayar, Z. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşlerinin derinlemesine incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 156-183.

- Kutlu, M. & Atli, A. (2011). İlköğretim ve ortaöğretim okullarında verilen mesleki rehberlik hizmetlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6(2), 1477-1489.
- Küçük Şahin, İ. & Tortop, H. S. (2019). Gelişimsel oyun terapisinin okul öncesi dönemde kullanımı. *Üstün Zekallar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 6(2), 65-73.
- Meşeci, F., Özcan, N. & Bozdemir, P. (2007). Öğretmen ve müdürlerin okul psikolojik danışma ve rehberlik servisine yönelik algıları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(7), 157-171.
- Mihçıoğlu, A. (2023). İlkokul müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin tutumları; Samsun örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(143), 220-246.
- Myers, J.E., Shoffner, M. & Briggs, M. (2002). Developmental counseling and therapy: An effective approach to understanding and counseling children. *Professional School Counseling*, 5, 194-202.
- Nazlı, S. (2008). Öğretmenlerin değişen rehberlik hizmetlerini ve kendi rollerini algılamaları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(20), 11-25.
- Oksal, A. & Güner, F. (2018). Fransa ve Türkiye'deki okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinin incelenmesi: karşılaştırmalı durum çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 231-249.
- Otrar, M. (2009). Rehberlik türleri. İçinde S. Akbaba ve A. Bilgin (Ed.). *Rehberlik* (s. 43-82). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Özabacı, N., Sakarya, N. & Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.
- Özal Gönçü, İ. (2010). Okul öncesi eğitimde müzik eğitiminin temel sorunları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 355-362.
- Özbay, Y. (2010). Kişisel rehberlik. İçinde G. Can (Ed.). *Psikolojik danışma ve rehberlik* (11. Baskı, s. 117-147). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özçelik, İ., İskender, M. & Palancı, M. (2000). İlköğretim okullarında rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 48-50.
- Özkan, B. & Girgin, F. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği uygulamalarını değerlendirmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 79-85.
- Özkaya, G. M. (2012). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri (Diyarbakır ili örneği). *Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi*, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Özyürek, A. & Aydoğan, Y. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerine ilişkin uygulamalarının incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41-58.
- Özyürek, R. & Yiğit, S. (2022). Okul psikolojik danışmanlarının yürüttükleri çalışmaların veli görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 5(2), 56-86.
- Pekdoğan, S. & Kanak, M. (2019). Okul öncesi eğitimin ilkökul sürecindeki sosyal davranışlara yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(3), 906-917.
- Pekince, P. & Avcı, N. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk matematiği ile ilgili uygulamaları: etkinlik planlarına nitel bir bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2391-2408.
- Poyraz, C. (2007). Orta dereceli okullarda yürütülen rehberlik hizmetleri üzerine bir araştırma. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Sağlam, M., Özbay-Karlıdağ, İ. & Korkmaz, R. B. (2021). Preschool teachers' views on guidance and psychological counseling services in early childhood education. *Education Quarterly Reviews*, 4(4), 124-132.
- Schmidt, H. M., Burts, D. C., Durham, R. S., Charlesworth, R. & Hart, C. H. (2007). Impact of the developmental appropriateness of teacher guidance strategies on kindergarten children's interpersonal relations. *Journal of Research in Childhood Education*, 21(3).
- Sezer, C. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin ölçme değerlendirmeyi kullanma düzeylerinin belirlenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Şimşek, E. E. & Şimşek, B. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin Türkçe etkinlikleri uygulamalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Educational*, 15(3), 2085-2100.
- Tagay, Ö. & Çakar, F. S. (2017). Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin okul psikolojik danışmanlarının görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1168-1186.
- Tekin, G. (2012). Counseling and guidance services in early childhood education: The case of public preschools in Malatya, Turkey. *US-China Education Review*, 10, 875-880.
- Tekin, G. & Sezer, Ö. (2010). Applicability of play therapy in Turkish early childhood education system: today and future. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 50-54.
- Turan, F. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim öğretimi faaliyetlerinin denetimi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(23), 94-119.

- Turan, F. & Ulutaş, İ. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki resimli öykü kitaplarının özellikleri ile öğretmenlerin bu kitapları kullanma durumlarının incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi, 2(1), 21-45.
- Tuzgöl Dost, M. (2020). Okul psikolojik danışmanlarına göre ilkokullardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin durumu ve sorunları. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 19(76), 1673-1690.
- Türkyılmaz, M. İ. & Pekdoğan, S. (2019). 6-7 yaş çocuklarda okul öncesi eğitimin ilkokul birinci sınıftaki sosyal yeterlik ve hazırlanışla ilgili. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(42), 159-174.
- Uyanık, Ö. & Kandir, A. (2010). Okul öncesi dönemde erken akademik beceriler. Kuramsal Eğitim Bilim, 3(2), 118-134.
- Uygun, N. & Kozikoğlu, İ. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların sosyal yetkinlik davranışlarının incelenmesi. Ege Eğitim Dergisi, 20(1), 305-321.
- Uz Baş, A. (2009). Rehberlikte hizmet türleri. İçinde B. Aydın (Ed.) Rehberlik (2. Baskı, 83-116). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Uz, F. (2019). Mesleki rehberlik çalışmalarına ilişkin nitel bir çözümleme: Nilüfer İMKB ve Tofaş Fen Liseleri örneği. Sosyal Bilimler Dergisi, 6(35), 600-624.
- Uzun, H. (2007). Malatya ilinde okul öncesi eğitim programının uygulanmasında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (anasınıfı üzerine bir çalışma). Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Uzun, İ. (2018). Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin okul rehberlik hizmetleri ve psikolojik danışman ile ilgili metaforik algılarının incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Biruni Üniversitesi, İstanbul.
- Üstündağ Budak, M. (2016). Okul öncesinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık: gelişim süreçleri ve bağlanma kuramı üzerinden bakış. İçinde H. Uşaklı (Ed.) Hayat boyu kapsamlı rehberlik ve psikolojik danışma (s.124-140). Ankara: Pegem Akademi yayıncılık.
- Waliski, A. D. & Carlson, L. A. (2008). Group work with preschool children: effect on emotional awareness and behavior. The Journal for Specialists in Group Work, 33(1), 3-21.
- Yalman-Polatlar, D. & Öztabak, M. Ü. (2022). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma çalışmalarının değerlendirilmesi. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 55:217-240.
- Yazlık, D. Ö. & Öngören, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin matematik etkinliklerine ilişkin görüşlerinin ve sınıf içi uygulamalarının incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(2), 1264-1283.
- Yerlikaya, İ. (2014). Evaluation of guidance services in pre-school education an institution regarding the views of the school counselor, teacher and parent. International Journal of Academic Research, 6(1), 460-468.
- Yerlikaya, İ., Sak, R. & Şahin Sak, İ.T. (2014). Okul öncesi eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri: okul öncesi öğretmen adaylarının ve psikolojik danışman adaylarının görüşleri. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(2), 286-299.
- Yeşilyaprak, B. (2013). 21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri (21. Baskı). Ankara: Nobel.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz Topuz, G. (2015). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Yorgun, A., Mert, S. & Köksal, G. (2019). Okul yöneticileri ve okul psikolojik danışmanları perspektifinden okul psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin incelenmesi. Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi, 2(2), 166-198.
- Yüksel Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik (pdr) hizmetlerinin değerlendirilmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(2), 1-26.
- Yüksel Şahin, F. (2016). Okul psikolojik danışmanlarının okullarında verdikleri psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini değerlendirmeleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 24(1), 281-298.
- Yüksel, M., Kurtuluş Küçüköđlu, E. & Ünsal, F. Ö. (2013). Analyzing the school readiness of preschoolers from the aspect of the social skills when they start primary school. International Journal on New Trends in Education and Their Implications, 4(2), 98-112.

